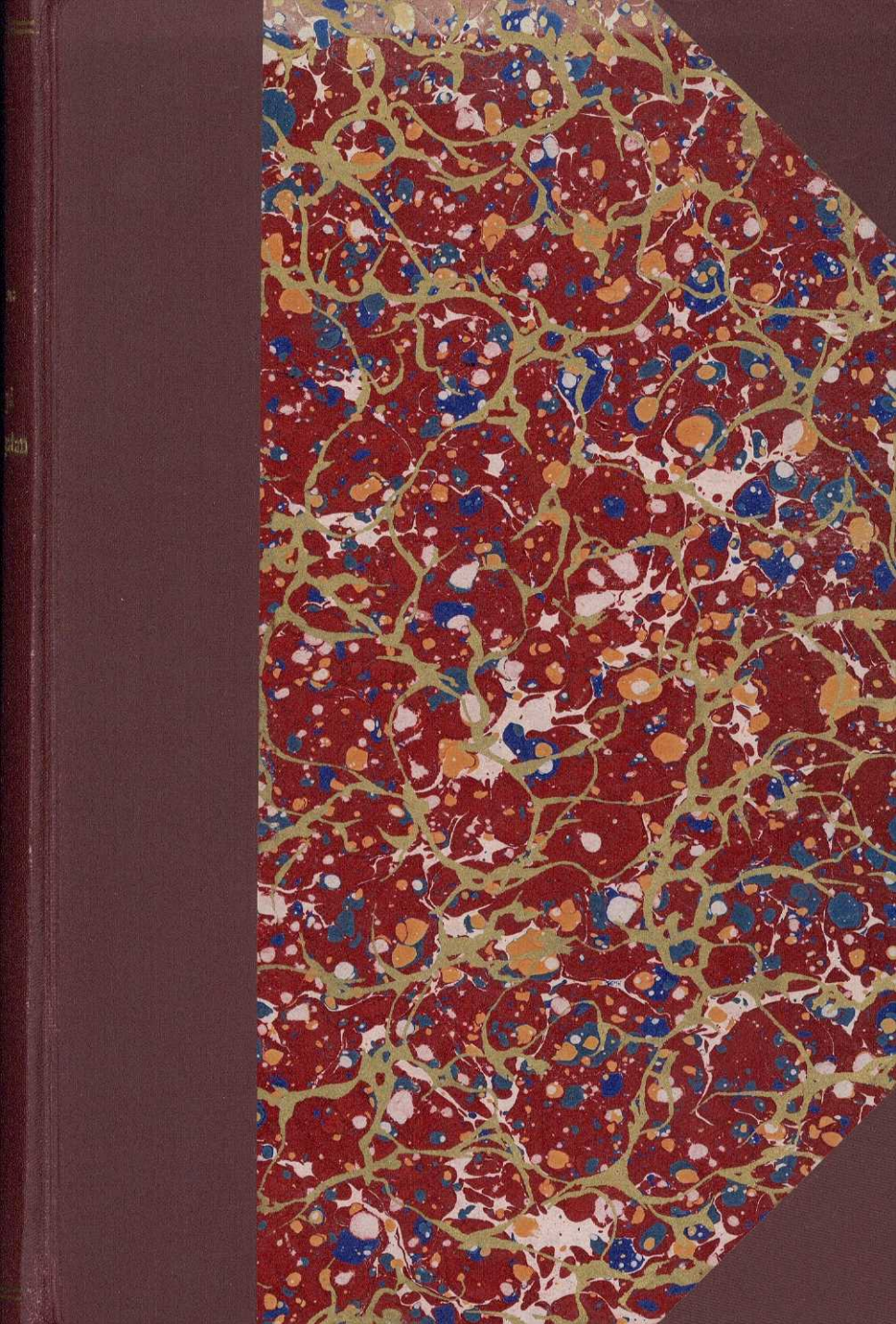

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

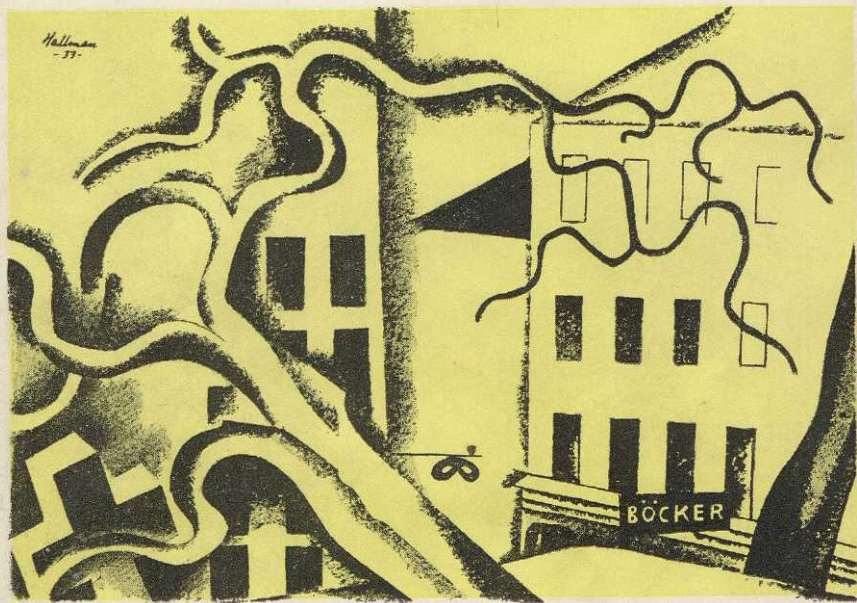
- Allmänna Sektionen

Litt.

Sv.

Cit. So.

AGNES
VON KRUSENSTJERNA
DELAT RUM PÅ
KAMMAKAREGATAN

ALBERT BONNIERS FÖRLAG
STOCKHOLM

AGNES VON KRUSENSTJERNA

DELAT RUM
PÅ KAMMAKAREGATAN

AGNES VON KRUSENSTJERNA

DELAT RUM
PÅ KAMMAKARE-
GATAN

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Copyright. Albert Bonnier 1933.

STOCKHOLM
ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1933

FILIPIN.

UNGDOM SPELAR OM GULDORANGER.

I sommarkvällen dök det upp ett minne
ifrån en landsorts julkalas, när jag var elva år.
Det dolt sig hela tiden djupt begravt där inne,
dit icke tomma årens skarpa unkna röta når.

*Med örat fyllt av sommarkvällens alla ljud
jag gick i tysta drömmar framåt trottoaren,
då nådde mig bland gatans sorl ett bud
från en som sålde skrumpen frukt vid baren.*

*Till var och en som gick i hast förbi
han bjöd sin korg med utskottsapelsiner.
Han tycktes kall för spefull ironi
och såg ej hån, ej att man gjorde miner.*

FILIPIN

*Ty vem vill köpa nu vid dagens slut
en frukt som blivit ljum i gubbens händer?
Allt har man handlat redan långt förut,
och nu man brådslande till hemmet vänder.*

*Jag skämdes nog att vara lik de andra,
men fast det kom en doft från gubbens korg
jag gick förbi och fortsatte att vandra
på gråa trottoarer, bleka torg.*

*Men kring mig dröjde ändå kvar en lukt,
en starkare och friskare än den från Strömmen.
Det dröp av syra från en utländsk frukt
som växt på blanka träd jag återsett i drömmen.*

*Och nu i kvällen dök det upp ett minne
ifrån ett julkalas, när jag var elva år.
Det dolt sig hela tiden djupt där inne,
dit icke årens skarpa unkna röta når.*

*Vi sutto vid ett bord och knäckte nötter
och mandlar härligt knottriga i skalén.
Förut vi hoppat kring på lätta fötter
och lekt och rasat i den ljusa salen.*

UNGDOM SPELAR OM GULDORANGER

*"Vem spelar filipin?" skrek plötsligt Ulf af Steen,
jag minns ju ännu att han hette så,
han hade runda kinder och en hud så len
som blomblad. Och han var min kärlek då.*

*Han lyfte mandelns hälfter. "Vill du? Filipin?"
Och den av oss som vunnit skulle få
en guldorange — en saftig guldgul apelsin.
Jag visste genast att han skulle rå.*

*Han vann. Men vad jag ännu saknar
det är den stunden, vilken då var min,
när kvinnobarnet ljuvligt långsamt vaknar
och räcker fram sin frukt — en gyllne apelsin.*

*Jag gick tillbaka samma nötta väg jag gått,
men när jag äntligen fram till kända hörnet hunnit,
där gubben med sin korg nyss förut troget stått,
så hade han och apelsinerna försvunnit.*

S M Å T T L I V

*Io sempre intorno a me piccole cose
veggo.*

Gabriele d'Annunzio.

Delat rum på Kammakaregatan.

I.

Helmer Hillström steg, åtföljd av värdinnan, in i det rum han på morgonen läst i tidningen var att hyra. Han kastade en blick omkring sig. Han tyckte att det såg ganska hemtrevligt ut, med vita flickmöbler med blå överdrag.

Värdinnan, fru Blad, som hon genast presenterat sig, pratade för rummet. Hon var en liten korpulent dam med svarta pepparögon och vita feta händer, vilka hon bredde ut, som om hon velat presentera hela rummet med möbler, tavlor och skrivbord på en bricka. Det hade varit många och sett på rummet, vilka sedan gått, och nu hade hon alldeles bestämt sig för att hyra ut det till den där unga ljusa herrn, som såg så beskedlig och rar ut, där han stod med hatten i handen och tittade sig omkring.

— Vad är hyran? Jag har inte råd att kosta

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

på mig så mycket, sade han tveksamt. Egentligen hade jag tänkt mig att ta ett delat . . .

Fru Blad sken upp.

— Det passar utmärkt, sade hon. Se då vågar jag komma fram med ett litet förslag. Men får jag fråga, vad har herr Hillström för selsättning?

Han berättade att han var biträde i en bokhandel. Mellan nio på morgonen och sex på kvällen arbetade han i bokhandeln. Middag brukade han äta på en hushållsskola.

— Edit! skrek värdinnan med rösten plötsligt högt i diskanten.

Man hörde någon komma med lätta steg genom korridoren. Och så stod en ung flicka i dörren. Hon stod där med huvudet litet framåtböjt, som lyssnade hon . . . Det var något av blomma över henne. Hon hade en grön klänning på sig. Och ansiktet med hyn skär och vit som en äppelblommas kalk höjde sig nu mot den unge mannen med ett leende, som om en solstråle smeksamt farit över det.

— Det är min brorsdotter, sade värdinnan. Edit Hall heter hon. Hon målar porslin. Och det

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

var det jag ville tala om, då ni sade det där om delat rum. Kan inte Edit få sitta här med sitt arbete om förmiddagarna? Ni skall ej ha något obehag av det. Den där lilla kammaren, där vi båda ligga, är så trång, och jag har också arbete. Jag skriver rent till en byrå. Vi få ej plats bägge. Dessutom måste Edit ha det ljusst för sin målning. Jag vet nog att det finns andra fruntimmer, som skulle hyra ut rummet och ändå i smyg begagna det, när hyresgästen är borta. Men sådan är nu inte jag. Vi säga väl fyrtio då?

Den unge mannen gick fram till fönstret, innan han svarade, och såg ut. Johannes' kyrkklockor ringde. Klangen for fram över hustaken med galopperande hast. Så tystnade klockorna.

Nedanför låg Kammakaregatan. Den korpulenta gumman och hennes brorsdotter bodde i ett av husen just i backen, som sluttade ned från Johannes' kyrkogård. Snett emot i hörnet av Döbelnsgatan fanns ett bageri. Helmer hade känt, hur det doftat bullar, då han nyss gått förbi den öppna dörren. Därinnanför disken, fylld av kakor och kransar, rörde sig unga flickor i vita rockar och vita huvudbonader. Över ett litet

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

mjölkmagasin med en låg port strax nedanför hängde en förgylld kringla, utvisande att också här kunde man få köpa bröd att doppa i kaffet.

Nu lyste en elektrisk lampa upp i bageriet. Den smala gatan var så dunkel att man på hösten måste tända ljus mittpå förmiddagen. Helmer vände sig om. Den tjocka gumman bjöd alltjämt fram rummet åt honom på utsträckta händer. Edit såg på honom med klara ögon.

— Jag tar det, sade han.

Han gjorde upp om priset, som om detta nu helt och hållet varit en bisak. Och medan han gick nedför trapporna, såg han alltjämt för sig blicken i de klara ögonen.

Sedan när hans kamrat i Nya Bokhandeln på Biblioteksgatan frågade honom om han äntligen hade fått något rum, svarade Helmer ja med ett glatt leende som om han hade hittat en skatt.

— Ja, jag har fått ett rum, sade han muntert. Ett delat rum! tillade han och lutade sig plötsligt rodnande ned bland en packe böcker.

II.

Helmer satt vid ett bord i bokhandeln och skrev ut en räkning. Han hade en katalog bredvid sig. Vid disken stodo ett par kunder och letade närsynt bland de nyutkomna böckerna, medan hans kamrat iakttog dem med likgiltiga ögon. Somliga köpte aldrig något. De ville bara se vilka böcker som kommit ut, vända några blad, läsa ett par rader på en åtkomlig sida. Det var genom sådana kunder böckerna på disken fingo hundöron och märken efter fingrarna, som om de redan varit ivrigt lästa.

Hela lokalen luktade litet av trycksvärta och bonvax. Städerskan hade på morgonen bonat golvet. Helmer lutade sig tillbaka och insöp med välbehag doften. Hans tankar sysslade inte alls med arbetet. Han tänkte på att han nu för precis två veckor sedan fått ett hem. Ett hem i staden! Det var så otroligt att han inte kunde låta bli att småle och drömma. Hans mor var död, och hans far bodde i Småland, där Helmer brukade hälsa på honom ibland om somrarna. Han hade bott på alla möjliga inackorderingsställen.

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

Jo, han kände till dessa ogästvänliga möblerade rum, där han om kvällarna brukat sitta trött och ledsen. Aldrig hade han trivts. Själva sängarna med sina nötta bomullslakan och slitna madrasser hade om nätterna gnisslat och gnällt under honom, som om också de känt hans vantrevnad.

Och nu . . . Han höll pennan lyft över pappret och såg med ett småleende framför sig. När han om eftermiddagarna kom hem, var det som om rummet haft mänskligt liv och välkomnade honom. Någon hade varit där inne. En vänlig liten hand hade slätat ut duken och strukit överdraget jämnt på soffan. Rummet var varmt, av en behaglig doftande värme, som om ett milt väsen blåst sin anda över det. Ofta stod också en blomma på skrivbordet. Ibland stannade han framför spegeln i klädsåpet. I dess glas skymtade han en grön klänning, ett blomligt ansikte. Det var som om Edit även osynlig behärskat rummet. För varje dag tyckte han sig bli mera bekant med henne genom rummet. Han lärde känna henne genom att se, hur ordentligt hon ordnat hans papper och böcker. De blanka kakel-

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

ugnsluckorna hade också något att berätta, liksom den välbäddade sängen.

Helmer visste att de inte hade någon jungfru. Alltså var rummet helt och hållet Edits verk. Och så satt hon där hela förmiddagarna. Ibland träffade han henne också, när han gick genom tamburen. Han talade med henne och höll henne kvar bara för att få se de klara ögonen. Hade han blivit förälskad, förtrollad från första stunden? Det visste han ej. Men ännu när han lagt sig och släckt ljuset, hade han en förnimmelse av hennes närvaro. Ibland hörde han i köket någon nynna, en liten ljuv och vemodig melodi. Det var Edit som sjöng. Och han somnade in så gott som han förr gjort det vid sin mors vaggvisor.

Helmer spratt upp ur sina drömmar vid att chefen kom och frågade, om räkningen var färdig. Dagen, rå och disig, avlad av hösten själv, gick sin vanliga gång. Helmer var i fullt arbete: expedierade kunder, tog ned böcker från hylorna, slog in bokpaket. Men hela tiden, medan han allvarsam och flitig sysslade i affären, lyste något inom honom, det var tanken att han, när butiksdörren stängdes på kvällen, skulle få gå

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

hem till rummet på Kammakaregatan. Det vita rummet skimrade framför honom i den grå höstdagen som en pärla.

Äntligen var han på hemväg. Ute var det denna tiden fullt med folk. Lyktorna hade tänts. De hade bleka ljusringar omkring sig. De sågo ut som trånsjuka månar, vilka lyste på människornas ansikten, som i detta sken fingo något blekt och sjukligt över sig. Alla jagade framåt, ännu med arbetsdagens hets i blodet. Ljudet av fötternas tramp mot asfalten och signalerna från bilarna, där de gledo förbi på gatan, vinkande åt sidan, snuddande nära vid varandra för att åter rusa framåt, ljud som ett stort djurs morrande och spinnande läte, då det ligger på lur, väntande att gripa tag i något.

När Helmer kom upp på Johannes' kyrkogård, brann himlen ovanför de svarta trädkronorna violett av stadens ljus. Några barn lekte med en boll på gångarna mellan gravstenarna. Kyrkklockan slog: först fyra klingande slag och så timslagen. Det spetsiga kyrktornet sköt upp framför honom, som om det velat genomborra himlavalvet. Där var hans gata. Han stannade i

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

backen och såg gatan rak och lång framför sig med rader av lyktor. Hus vid hus och fönster vid fönster, svarta tak och skorstenar. I somliga fönster lyste det, andra lågo mörka, som om människorna därinnanför slutat att andas och leva.

Helmer tittade in i ett litet antikvariat, som låg ända nere vid trottoarkanten. Där voro böckerna hopade om varandra. Flera voro av nyare datum, med ännu bibehållna pärmar, men många tycktes tusen gånger lästa och voro gulnade av tiden. I en liten skyltlåda sutto några enkla färglitografier, uppfästade med häftstift. Där såg man bilden av ett slott med torn och tinnar, omgivet av en giftigt grön park. Där en väldig byggnad, ur vars fönster ett flödande gult ljussken strömmade. Under stod präntat med snirklade och höga bokstäver: Norrköpings bomullsväveri. Helmer hade sett dessa bilder många gånger förr. De roade honom. Han tyckte att Norrköpings bomullsväveri skulle finnas just på denna gata, lysande upp den med alla sina fönsterraders prakt.

Han sprang uppför trappan. Dörren stod öppen, och i tamburen satt på en stol en karl med

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

trasiga kläder och ett par röda elaka ögon i ett vitt ansikte. Edit kom från köket med ett paket. Mannen satt kvar och såg trumpet på henne.

— Här har ni, sade Edit vänligt och stack paketet till honom. Och här en slant så ni kan få sova i natt.

Nu reste han sig och tackade tafatt. Helmer dröjde ett ögonblick. Edit höll sig så nära tiggaren. Det var som om hon velat säga honom ännu något mer, där hon stod och såg på honom. Så gick han ut genom dörren.

När Helmer kom in i sitt rum, fann han att Edit denna dag varit glömsk. Kanske hon sprungit ifrån för att öppna. En kopp med vatten och ett par tunna penslar hade lämnats kvar på hans bord. Det knackade på dörren och Edit kom in.

— Förlåt mig, sade hon. Jag glömde ju . . .

— Men så sitt då ned ett ögonblick, bad Helmer. Jag får ju aldrig se er.

Hon satte sig med ett litet leende på hans soffa. Nu när hon var här inne, tyckte han att rummet var fulländat. Ljuset från den gröna skrivbordslampan föll på hennes ansikte. Hen-

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

nes små händer, fria från arbetet, lågo sysslösa i knäet.

— Ni skulle inte ta emot sådana där ruskiga individer, sade Helmer så barskt han förmådde. Det kan vara riktigt farligt, när ni är ensam hemma.

Hon smålog.

— De göra mig ingenting, sade hon. Nu nära jul är det så många fattiga. Jag måste ge. De äro så bleka. Somliga säga att de länge legat på sjukhus. Å nej, de ha suttit i fängelse. Jag ser det på deras ögon. De ha den där rädda blicken, som om de så väl visste att de hållas för sämre än alla andra. Det är så förfärligt i fängelset. De äro instängda som onda djur. Himlen ser anorlunda ut från fängelsegården. Det är inte deras himmel, den där blå skyn högt ovanför murarna. Och så komma de att tänka på sina barns ögon. Det är det värsta. När de slippa ut, ha också barnen lärt sig att misstro dem. Och de små vända sig bort från dem.

Helmer böjde sig fram. Edit grät. Men så torcade hon hastigt bort tårarna och steg upp.

Sedan hon gått, satt han länge och såg framför sig. Varför grät hon över en stackars usel

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

tiggare vid dörren som sett sig omkring med röda och elaka ögon? Också rummet, styrt av hennes ande, syntes dunkelt i skenet från lampan. En skugga sträckte sig från ett hörn, tecknande en fantastisk figur på tapeten. Han hörde värdinnans gälla röst från det andra rummet och så Edits steg, där hon skyndade av och an mellan köket och kammaren.

Nyss grät hon, tänkte han.

Och han flyttade lampan på bordet för att den fantastiska skuggan som grinade på väggen skulle försvinna och sjunka till marken. Den dog också bort. Och han tyckte sig se Edits ögon, fyllda av tårar som voro som pärlor.

III.

Det var söndag, och Edit satt med sin målning inne i Helmers rum. Detta var hans förslag. Han hade märkt att hon arbetade även på söndagarna, ehuru hon då brukade hålla sig inne i den lilla mörka kammaren åt gården, där hon såg illa att måla. Så hade han erbjudit henne att begagna hans rum också om söndagarna.

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

Denna söndag stod en grå och livlös luft utanför fönstren. Det svarta taket med dess skorstenar på huset mittemot var blankt av morgonregnet, som nu upphört. Ett par grå duvor kuttade belåtet i takrännan, vässande näbbarna mot varandra och burrande upp sina fjädrar. Det hade blivit så tyst i rymden, sedan kyrkklockorna slutat att ringa till gudstjänst. En liten gumma som blivit försenad skyndade, klädd i svarta kläder med lång och veckig kjol och med psalmbok i handen, uppför backen. Helmer såg efter henne, där han satt vid fönstret. En svart plym på hennes hatt viftade då hon vände om hörnet. Butikerna voro tillbommade. Den gula kringlan över mjölkmagasinet hängde som en tom skylt med regndroppar på förgyllningen. Bullarna och de röda karamellerna lockade inte i dag i fönstret.

Helmer vände sig om mot Edit. Hon hade brett ut en tidning över bordet och hade ett stort förkläde på sig. Hennes kinder voro röda. Händerna handskades varligt med porslin och penslar.

Det här är verkligen ett hem, tänkte Helmer.

Värdinnan hade gått bort. De voro ensamma. Och mellan Helmer och Edit stodo fat med nyss

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

målade blommor och blad, och nya blommor och blad växte fram under penseln.

— Tänk, den här servisen har jag då aldrig sett, sade han och tog en liten fin kopp i sin hand.

Hon gav honom en orolig blick.

— Nej, svarade hon, jag har nog inte haft den framme förut. Men jag brukar arbeta på den, så snart jag har en ledig stund.

Han satte ned koppen. Hennes kinder hade plötsligt blivit bleka.

— Det är något särskilt med de här kopparna, sade hon efter en liten tvekan, under det hon såg allvarsamt på honom. Den här servisen skall bli min försoningsgåva.

Han förstod inte, varför hennes händer darrade så.

— Men ni gråter ju, ropade han och tänkte på hur hon också gråtit, då hon talat om tiggaren vid dörren.

— Nej, det gör jag inte, sade hon och log mot honom med tårar i ögonen.

Hon strök hastigt bort tårarna.

— Ni som är så snäll emot mig skall få höra, sade hon och doppade åter penseln i färgen. Min

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

far sitter i fängelse, ser ni. Det visste ni inte. Han begick ett bedrägeri mot en vän, stal hans namn och pengar, och så blev det upptäckt. O, jag vet, min far är en sådan medlidsam människa, medlidsam och hjärtegod. Han ville inte att jag skulle arbeta så här och bo i mörka rum. Det var för min skull han drog över sig det där brottet. Och jag — mitt hjärta är ju nära att brista, när jag tänker på vad han gjort. Ibland går jag till honom. Om ni visste... När fängelseporten sluter sig om mig, då jag måste därifrån, vet jag att den samtidigt stänger in honom. Nyckeln vrids i lås. Han är glad att få arbeta och sona vad han förbrutit, säger han. Det var därför jag tänkte att jag skulle hjälpa honom. Jag målar den här gåvan. Den skall hans vän som han bedrog ha. Jag tycker att varje blomma, om den hade röst, skulle kunna berätta honom om min fars ånger och att han försonar vad han gjort. Men, vet ni, kanske inte alla blommor skulle tala så vist, kanske de små blå ni ser, de som se ut som barns ögon och ha himlens ljusa färg, bara skulle viska om hur min far och jag älska varandra. Att han älskade

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

mig så högt att han inte kunde se mig fattig utan att lida, att jag älskade honom så högt att jag målat blommorna och bladen för att skänka dem åt hans bedragne vän, så att han skall veta att min far ändå är en god man, som aldrig mer vill bedraga . . .

Helmer tog åter en av de små fina kopparna i sin hand. Tårarna stego upp i hans ögon. De blå blommorna lyste emot honom med vänlig glans. Den hand, som med sådan kärlek målat dem, rörde varje dag vid tingen i hans rum. Växte inte de där blå blommorna också här inne hos honom? Lyste de icke var än denna lilla kvinna gick fram med den uppoffrande och ödmjuka kärleken i sitt hjärta? Här, där hon väntade på sin far, var det gott att vara. Hon delade med sig av sin kärlek. Bara hon rörde vid blommorna vid sitt hjärta, blevo de fler och fler. De strålade i hennes fars fängelse och kommo hans panna att klarna. De gävo glans åt de torftiga rummen på Kammakaregatan och kastade ett skimmer över värdinnans skrivmaskin och prosaiska ansikte, och tiggaren, som också han varit i fängelse, kände doften mot sina bleka kinder.

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

Helmer såg sig omkring. Han själv — han hade ju fått ett hem. Han hade velat ta hennes hand, som så hårt höll om penseln, och kyssa den. Men det vågade han inte.

Gudstjänsten var slut. Åter ringde kyrkklockorna i den grå luften. Den tysta gatan fylldes av steg. Barnens små kvicka fötter slog mot gatstenarna. De två duvorna i takrännan mitt emot vände på huvudena åt alla håll. Så lyfte de vingarna och flögo bort...

IV.

De dimmiga höstdagarna gled framåt. I bokhandeln, där Helmer var sysselsatt, brann ljuset hela dagen. Och när arbetet äntligen var slut skyndade han hem över den mörka kyrkogården med längtan i hjärtat.

En eftermiddag, när han kom hem, stod försoningsgåvan uppställd på hans bord. Blommorna lyste, de gröna bladen lindade sig behagligt runt koppar och fat. Edit kom inspringande. Hennes ögon strålade.

— O! ropade hon. Min far kommer hem redan till julen. Och nu är också min gåva färdig.

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

Helmer stod stilla och betraktade henne. Sådan hade han aldrig sett henne. Munnen log, håret föll ned över pannan, hennes kinder blossade.

Då får jag kanske inte bo här längre, det blir ju ingen plats, tänkte Helmer snabbt. Men så märkte han, hur hon såg litet ängsligt på honom, som om hon anat hans tanke, och han skyndade sig att leende försäkra henne, hur glad han var för hennes skull.

Hon skulle gå upp med gåvan nu genast, och han fick följa med och hjälpa henne att bära. De virade in koppar och fat i många silkespapper och vandrade så i väg. Utanför ett präktigt hus nära Strandvägen stannade Edit.

— Här bor han, sade hon.

Helmer såg upp till det fina huset och tänkte beklämd på att Edits lilla försoningsgåva kanske inte alls skulle passa där. Helt säkert hade den där mannen ett fint hushåll och många vackra serviser. Men Edit log segervisst och lyckligt.

— Vänta på mig nu, sade hon.

Nu hände det sig att medan Edit med sin försoningsgåva strävade uppför trappan, satt sonen i familjen, dit hon ämnade sig, i sitt rum och

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

skrev på ett brev till sin far. Det hade denna dag varit ett häftigt upptråde mellan far och son. Onda ord hade växlats.

Sedan länge hade det varit meningen att den ende sonen skulle övertaga faderns affär. Men se det ville icke den unge mannen. Han ville resa, se sig omkring, leva ett glatt liv. Den där affären var faderns stolthet. Genom den skulle hans namn leva vidare. Sonen dödade med sina ord hans käraste önskan. Och fadern, redan åldrad av många besvikelser, en av dem var ju också att hans vän, Edits far, bedragit honom, hade slutligen givit upp alltsammans och gått hemifrån till ett sammanträde och lämnat sin son ensam. Nu hade denne just fattat ett bestämt beslut att skiljas från sin far och leva sitt eget liv. Det var detta som brevet handlade om.

Han var icke glad, medan han skrev det. Kanske kände han inom sig att ett gammalt hjärta som älskat honom skulle brista.

Då ringde Edit på dörren. Tjänstflickan som öppnade upplyste henne om att den hon sökte ej var att träffa. Men då flickan såg Edit stå där helt besviken med sitt stora paket i famnen,

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

undrade hon om hon ej lika bra kunde framföra ärendet till den unge herrn. Jo, det ville Edit. Hon var så ivrig att få lämna sin gåva. Och så fördes hon in i rummet, där den unge mannen satt och skrev sitt brev. Edit hade träffat honom ett par gånger förut, men hon sade ändå sitt namn, så att han skulle veta vem hon var.

Han reste sig upp med rynkad panna. Han visste mycket väl vem hon var dotter till. Även han hade varit mycket ond på hennes far, som så bedragit dem. Men han mindes inte riktigt henne själv. Den unga flickan, som stod framför honom med huvudet litet böjt och med strålande ögon, var så förtjusande. Det var en frisk doft som av en blomma omkring henne. Var kom hon ifrån? Steg hon då rätt ut ur den dystra höstkvällen in i dessa rum, som ännu ekade av onda och häftiga stämmor?

Nu vecklade hon upp sitt paket, och fram på skrivbordet kommo alla små koppar och fat. Det var blommor målade omkring dem. Hela rummet blommade plötsligt upp av flickan och hennes gåva.

— Vad är detta? sade han förvånad.

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

Då höll hon upp en kopp framför honom, alltjämt med ögonen strålande av glädje, och började tala. Han hörde tyst på hennes svärmiska förklaringar. I hennes röst sjöng som en jublande melodi om försoning, om kärlek: ett barns kärlek till sin far och en fars kärlek till sitt barn. De små blå blommorna på kopparna lyste med färgen av ett barns ögon eller en himmelens sky.

Den unge mannen greps av samma glädje som hon. I sitt hjärta ångrade han att han själv varit så hård mot sin far. Hennes ögon tycktes se tvärsigenom honom, bönfälla honom om att bli god.

När hon slutat, tog han den fina koppen ur hennes hand.

— Tack för att ni kom, sade han sakta. Min far blir säkert mycket glad. Jag skall personligen överlämna till honom försoningsgåvan.

Och hon gick tacksamt leende ifrån honom utan att veta att den hjärtats kärlek hon så givmilt slösade med nu skulle göra ännu ett par människor lyckliga. Helmer väntade otåligt där nere. Så kom hon då äntligen. Och medan hon berättade, promenerade de långsamt bredvid varandra på de upplysta gatorna.

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN

Folk sorlade omkring dem. Ur butikerna strålade det, ty nu började julskyltningen. De trängdes bland de andra kring fönstren. Människorna omkring gävo dem knuffar och stötar så att de oupphörligt flögo i varandras famn. Han såg hennes röda läppar och blossande kinder så nära sig. Denna kväll var så lycklig. Hennes gåva var mottagen, hennes far skulle komma hem. Och Helmer — ja, Helmer hade äntligen vågat sig på att taga hennes arm för att skydda henne i julens glada trängsel.

Och innan han visste hur det gått till, hade han berättat för henne om hur han älskade rummet. Det där rummet, hennes och hans! Hur han tänkt på det under arbetet, hur det skimrat framför honom i den grå hösten och hur han somnat vid hennes sånger som förr vid sin moders röst. Och då — då måste han också fram med att han älskade henne.

De stodo uppe vid kyrkogården och sågo nedåt gatan, deras gata, som lyste av alla ljusen. Hon lade sin hand i hans. Och sakta, tätt slutna till varandra, gingo de så hem.

Nyårsförlovning.

I.

Ett rum kan sluta sina fyra väggar omkring en på ett särskilt sätt, så att man tycker att man inte kan komma ifrån det. När den första grå dagern glider in genom gardinspringorna, bli väggarna ibland lika tjocka fängelsemurar, mot vilka all suckan och alla förtvivalade knytnävslag skola obarmhärtigt störta tillbaka. En rättfälla också, som listigt stängt in den lilla musen, som nu kilar i buren. Eller en korg med lock på, som svingar runt i rymden med ett levande väsen inom sig.

Detta låg Sanna Stråle och tänkte på. Hon knöt sina smala fingrar över det broderade lakanet och stirrade upp i taket.

Det var dag igen. Hon skulle strax stiga upp och klä på sig. Kläderna lågo ju där på stolen.

NYÅRSFÖRLOVNING

Klänningen hängde på sin hängare. Men rummet gav henne en känsla av förlamning.

Hon smålog litet åt sin dumma rädsla. En dag som andra dagar! En morgon som andra morgnar!

Nej, nu visste hon vad det var. Hon kände det på fingret. En ring. I går hade hon förlovat sig. Hennes förlovning hade eklaterats. Nu visste hon, varifrån känslan av förlamning kom. Hon hade drömt, och trasor av den sönderrivna drömmen fladdrade framför henne bara hon slöt ögonen.

Det hade varit en sängkammare i drömmen. Och två engelska järnsängar stodo bredvid varandra, och det äkta paret sov sida vid sida. Det var då hon vaknat förlamad. Ett liv i samma rum! Åratal av lugna andetag som visslade och susade genom luften, alltmer i samma takt. Två par ögon som slogos upp, två kroppar, ljumma efter nattens sömn, två stolar med kläder som lagts av kvällen förut. Ett rum, äktenskapets sängkammare, som vädrades varje morgon och ändå aldrig kunde bli fritt från en viss unken luft.

NYÅRSFÖRLOVNING

Sanna kröp ihop, gjorde sig liten i bädden. Bättre att vara ensam. Utan Verner. Han var så lugn. Så god. Så vansinnigt tyngande god. Hans flata ansikte med en panna som liksom sjönk inåt mot hjärnan, hans knubbiga tafatta händer, hans lilla mage, som västen hade besvär att sträcka sig över — allt talade om en själv-säker godhet som ingen okynnig styrka kunde bräcka igenom.

Om han hade varit gammal, hade Sanna förstått honom bättre. Men han var endast trettio år. En åldring på trettio år!

Sanna fnyste till. Här låg hon och blev elak bara av att tänka på honom.

Varför skulle hon då gifta sig? I detsamma knackade hennes mor på dörren och ropade att det var tid att stiga upp. Och knackningen kom som ett svar på Sannas tysta fråga. Det var modern, änkan efter hennes far, som av allt hjärta önskat denne präktige man för Sanna. Och Sanna hade givit efter — som alltid. Precis som när hon var liten och modern hade trugat henne att äta havregrynsgröt som hon avskydde. Verner var havregrynsgröten nu:

NYÅRSFÖRLOVNING

”Se här! Tag skeden i vackra handen! En sked för mamma — en för...”

Sanna sprang upp ur bädden. Rullgardinen for i luften med en liten smäll. Och så blev Sanna stående, nyfiket stirrande in i den ovala spegeln, mötande sin egen blick med en liten spefull undran.

”Jag — jag! Detta är jag!”

En rufsig kastanjebrun lugg ned i pannan, blå ögon, mjuka läppar, en trubbig näsa.

”Jag! Sanna!”

Hon lutade sig närmare glaset. Hon tyckte att hon hade en fläck i pannan efter hans kyss i går kväll. Hon gned med handen mot sin vita panna, som man gör när man slagit sig och fått en bula. Ögonen i spegeln mörknade, blevo djupa som om de varit brunnar, vilkas botten ej kan skönjas.

”Jag! Sanna!”

Ansiktet — hennes ansikte. Hon böjde sig längre fram. Hon önskade att hon kunnat sjunka in i spegeln, bli till en tavla med spegelns ovala mahognyram omkring. Kunde sådant hända?

NYÅRSFÖRLOVNING

Kanske. Och i plötsligt flickaktigt övermod tänkte hon:

Allt kan hända.

Vid frukostbordet satt Sanna med nedslagna ögon mittemot sin mor. Det stod en blomvas på hennes plats. En hop slokande liljekonvaljer som hon fått av fästmannen i går kväll. Hon tyckte att de luktade som sängkammaren i drömmen. Kvalmigt.

Men när Sanna gått nedför trappan, sken solen som den skall skina i början av ett nytt år. Slösande, görande allt till guld under sitt eget gyllne glitter. Det hade snöat litet under natten, och ett tunt snölager låg över den frusna trottoaren.

I parken hade barnens skor slitit upp en kana. Den var blåglänsande och lockande. Och innan Sanna riktigt tänkt sig för, hade hon rutschat ut på den. Det ena benet framför det andra — ett långt hisnande glidande som kom den kalla luften att vina om hennes kinder.

Strax efteråt skämdes hon litet. Men hon hade blivit livad av den starka farten. När hon sedan promenerade vidare, hade hennes kropp

NYARSFÖRLOVNING

fått en vaggande rytm, som när man åker skridsko på blank is.

Vad skulle hon göra? Det var en tyngd, morgonens tyngd, som hon måste bli av med. Hon hade lust att slå en lång kana in till Verners kontorsrum, där han satt som chef, medan hans far generalkonsuln var bortrest. Ja, han passade till chef. Han var så klok, så — o! Sanna visste att den unge direktör Verner Mattsson inte tyckte om besök under kontorstiden. Pass på! Här fanns något för hennes oroliga och uppstudsiga ande.

Hon skulle marschera upp till honom, gå genom det yttre rummet, där de trogna slaverna sutto hukade över sina sifferkolumner, granskande dem med närsynta och svidande ögon. Han skulle tycka illa om det, Verner. Pytt! Då finge han väl slå upp förlovningen.

Sanna tvärstannade. Muffen, den nya vita hon fått till julklapp, höll hon fundersamt för näsan. Skulle den kloke och gode Verner vara i stånd att slå upp förlovningen? Då måste det också åstadkommas någon orsak därtill — ett starkt missnöje med henne, Sanna, till exempel!

Hon tittade upp och mötte sin bild i den stora

NYÅRSFÖRLOVNING

spegeln i en parfymbutiks fönster. Över rader av flakonger och puderaskar och koketta rosa-färgade pudervippor mötte hon åter sitt ansikte liksom förut när hon stigit upp på morgonen. Hon såg en odygdig blick i de blå ögonen blixtra som en ny sorts ljusreklam över flärden i fönstret. Det var något märkvärdigt med denna andra Sanna i spegelglaset. En tvillingsyster till henne själv som med uppmärksamma ögon följde allt vad hon företog sig. En tvillingsyster som i öm kärlek klätt sig på samma sätt som Sanna, i pälskrage vars strån kittlade kinderna, med en hatt kokett neddragen på sidan, med den lilla runda muffen som en lustig leksak i handen.

Sanna såg att tvillingsystemen där inne i fönstret fattat samma beslut som hon själv: att störa Verners ro.

Hon tyckte att puderaskarna lyfte litet på sina lock, skrattande ett skärt skratt åt detta beslut, så att deras lätta mjöl flög omkring i luften.

Sanna öppnade försiktigt kontorets dörr med den breda skinande mässingsskylten. Ja, där sutto slaverna alldeles som hon föreställt sig dem nyss. Solskenet därutifrån nådde inte in hit.

NYÅRSFÖRLOVNING

Här var skymning — en skymning av bläck och siffror och suckande andetag.

Med näsan käckt i vädret och händerna i muffen gick Sanna förbi pulpeterna. Nära dörren till chefens rum hejdades hon av en liten mager gråhårsman, som tycktes vrida händerna.

— Chefen tar inte emot, pep han.

Sanna gav honom en glad blick.

— Jag är ju hans fästmö, sade hon och log så att skrattgroparna i hennes kinder sprucko ut som knopparna på en ros.

Och då hörde hon liksom knotor som knakade. Det var slavarna som lyfte på huvudena och betraktade henne i slö undran. Chefens fästmö! Gråhårsmannen gled upp till sin pulpet igen. Vägen var fri.

Jag önskar jag kunde bjuda er på något skojigt, tänkte Sanna ledsen.

Så steg hon in genom den heliga dörren. Hon stängde den med en liten smäll bakom sig.

Verner framme vid skrivbordet vände inte ens på huvudet.

— Är herr Jonsson redan färdig? sade hans röst.

NYÅRSFÖRLOVNING

Hans röst hade en knäppig klang som ett kassaskrin, när locket slås upp. Då smög Sanna sig fram runt skrivbordet.

— Titta, det är jag! sade hon och stod där framför honom med tindrande ögon.

När man väntat en Jonsson med korrekta uppgifter om sista prisläget på kaffemarknaden, är man kanske inte så glad åt en Sanna med tindrande ögon och muffen upplyft i vädret som en snöboll. Verner var det i varje fall inte. Han sjönk tillbaka i skrivbordsstolen, höll sig fast i dess breda karmar och stirrade på uppenbarelsen.

— Blev du så rädd? skrattade Sanna.

— Sch! Jag blev visst inte rädd, svarade Verner strävt.

Han såg sig oroligt omkring. Hon passade inte här. Hennes snöiga skor hade redan satt märken på den välborstade mattan. Och hon visste ju... Han hade ju sagt att han inte fick störas under arbetstiden. Han lade otåligt handen på bordet. Vänstra handen. Sanna, som nu tagit av sig handskarna, slog sig vårdslöst ned i en stol. Deras nya förlovningsringar glänste matt och olycksbådande i rummets dämpade dager.

NYARSFÖRLOVNING

— Vad ville du? frågade Verner med ett försök till artighet.

— Asch! Ingenting särskilt, svarade Sanna gäspande.

Detta var oerhört. Hon kom hit! Och det var inte något som tvingat henne därtill! Hennes mor låg inte dödssjuk. Hon hade inte fått någon underrättelse, som hon strax personligen måste meddela honom. Hon bara kom — som . . . som om hon gått in på ett konditori. Och nu — och sedan? Skulle hon bli sittande här mittpå blanka förmiddagen, medan han hade bråttom?

Nu rev hon av sig hatten. Luggen föll ned i pannan. Hon steg upp och gick fram till spegeln, kammade sig välbehagligt, pudrade den lilla näsan.

Det var en helt liten spegel som stod på en hylla. Den återgav en del av rummet, som verkade blackt och tråkigt med allt i sådan ordning. Sanna uppfattade en bit av Verners sluttande panna. Denna panna såg ond ut. Hon nickade småförnumstigt mot sin tvillingsyster: Vad skola vi nu göra?

Hon svängde åter runt.

NYÅRSFÖRLOVNING

— Kom med ut och promenera, Verner, sade hon muntert. Du anar inte så vackert det är ute.

— Ut? Nej. Jag har tyvärr inte tid.

Han slog upp en av sina tjocka böcker och skrev en anteckning på ett blad för att visa hur upptagen han var. Hon såg på honom med trutande mun. Detta var alltså Verner på kontoret och kanske Verner i sängkammaren också. I går när han tackade för maten vid middagen hade han hållit ett riktigt fint litet tal, och mamma hade fått tårar i ögonen. Pu, den Verner!

— Då går jag då.

Hon stod och vägde på benen som en skolflicka. Då steg Verner upp och drog henne till sig. Han kysste henne ömt och gott, väl av glädje för att hon verkligen beslöt sig för att gå.

Sanna förstod det. Hon återgäldade inte hans kyss. Men hon önskade att kontorspersonalen hade sett chefen nu. Det skulle varit som en liten glädje för dem.

Då ringde det i telefonen. Verner sträckte ut handen. Men Sanna var snabbare än han. Hon ryckte till sig luren och skrek hallå med sin flickaktiga, gälla röst. Någon talade en lång ramsa

NYÅRSFÖRLOVNING

i hennes öra. Det var fråga om en leverans. Det förstod hon.

— Vi ha inte tid med er! skrek Sanna plötsligt tillbaka. Aldrig i livet ha vi tid!

Och så ringde hon av. Nu hade hon gjort det förskräckliga. Och det hade varit gjort på en sekund.

Det svällde en liten tjock åder vid Verners tinning. Han drog ned västen över magen.

Spegeln på hyllan återgav med ett sorgset leende de två människorna i rummet.

Skulle många vreda ord nu växlas? Kanske rummet genljuda av slag i bordet?

Men sådan var inte Verner, den gode Verner. Han rätade värdigt på sig.

— Du har berett mig en misräkning, Sanna, sade han långsamt.

Och orden svällde som tjocka siffror mellan hans läppar.

— Du menar den där leveransen de pratade om i telefonen? antydde Sanna. Du kan ju ringa upp dem igen.

— Jag menar inte leveransen, sade Verner, och ådern vid tinningen var en liten giftig orm.

NYÅRSFÖRLOVNING

Jag menar dig. Hur skall ett äktenskap kunna bli lyckligt mellan oss? Jag bara frågar.

Där var det. Ville han slå upp nu genast? Sannas hjärta hoppade av förväntan.

— Du tycker att jag inte passar för dig?

Hon lekte med sitt ringprydda finger på bordet. Om hon själv bröt förlovningen, skulle hon aldrig bli fri från moderns förebråelser. Verner skulle kunna göra det på ett fint sätt, så att modern sedan skulle lasta skulden på honom. Ty sådan var han också. Finkänslig. Så sympatisk! Och när hon tänkte detta, stack det till i henne, som om det hon nu givit sig in i — föresatsen att få Verner ond — ändå gjorde henne ett grand illa.

Men nu sade han det:

— Jag tror inte att det kommer att gå.

Hon förstod att det var tungt för honom att säga det. Som om han bestämt sig för en vara och så upptäckt att han komme att förlora på den.

— Adjö då!

Hon gick mot dörren, inte så karskt som nyss. Hon stängde den sakta efter sig.

Det knakade åter som av gamla knotor, då

NYÅRSFÖRLOVNING

hon passerade kontoret. Men hon såg inte blickarna som följde henne.

Sanna hade varit borta på middag hos en väninna. Hon hade varit uppsluppen och glad, fast besluten att glömma händelsen med Verner på kontoret på förmiddagen.

Hon smög sig in i sitt rum genom den mörka våningen och tände ljuset över spegeln.

Där var hon igen, Sannas tvillingsyster, klädd i ljusgrön sidenklänning med spetskrage och höga spetsmanschetter. Hon hade druckit vin. Hennes ansikte var rodnande och hett — ögonen glänste feberaktigt.

— Lycka till! mumlade hon mot spegeln och höjde armarna över huvudet. Jag blir fri, lilla syster. Jag blir nog fri.

Och i ljusskenet tycktes rummet ha blivit större. Väggarna voro icke längre fängelsemurar eller gallret kring en råttfälla. Skuggorna slogo hål i väggarna, drevo sitt spel med dem, så att de vidgades elastiskt och kröpo upp mot taket som också höjde sig mot rymden.

Det hade varit stjärnor på himlen i kväll. Stora, brinnande, klara stjärnor...

NYÅRSFÖRLOVNING

II.

När Sanna tagit på sig sina pyjamas, ringde det i telefonen i tamburen. Hon rusade ut.

— Hallå!

Det var Verners röst.

— Sanna!

— Ja.

— Jag ångrar mig så. Jag måste säga dig det, lilla barn. Jag var på dåligt humör i förmiddags. Vi sätta ju så uppriktigt värde på varandra. Vårt förhållande till varandra är ju så gediget. Jag kan inte mista dig.

Sanna stod tyst en lång, lång minut.

— Hör du mig, Sanna? kom det oroligt från Verner.

— Ja.

— God natt då. Jag får väl träffa dig i morgon.

— Ja — ja visst!

Sanna lade långsamt på luren.

När hon gick förbi sin mors dörr, stack modern ut sitt huvud.

— Vad var det, Sanna?

— Det var bara Verner.

NYÅRSFÖRLOVNING

Och då såg hon sin mor le ett belåtet mysande leende.

Sanna släckte lampan och kröp långt in i sängen. I morgon skulle han komma igen. I morgon och alla dagar! Varför kunde man inte rycka av en kedja, när den börjat sno sig omkring en?

Om hon nu åter tände, skulle hon inte i spegelglasets mystiska djup sett sin tvillingsyster med ett besviket ansikte och ögonen fyllda av tårar?

Därför vågade hon inte tända.

Bröllop i all enkelhet.

I.

— Det blir ett bröllop i all enkelhet, kära du, sade gamla fröken Vendela von Leuwstedt.

— Å, i all enkelhet? upprepade besviket hennes jämnåriga, fröken Jetten af Lagerborg. Och jag som sytt om min svarta spetsklänning.

— Du har nog användning för den, nickade fröken von Leuwstedt i takt med tågets milda skakning. Vi få inte rum med mer än trettio personer i matsalen. Men trettio blir det.

De sutto tätt intill varandra på det elektriska tåget som förde dem från villasamhället in till Stockholm — två svartklädda äldre damer med nästan precis likadana svarta stråhattar och långa kappor och med tunna bleka läppar som voro i livlig och oförtruten verksamhet. Folk omkring dem spetsade öronen. Det är alltid roligt att höra om andras bröllop. Fröken von

BRÖLLOP I ALL ENKELHET

Leuwstedt märkte nog hur man ansträngde sig att lyssna. Tjänstvilligt höjde hon rösten:

— Å, det är ett bestyr! När det här bröllopet väl är över, kommer jag att lägga mig till sängs. Jag ligger nog hela smekmånaden, medan de kära barnen kuska omkring i Europa.

— Ja, du har verkligen varit som en riktig mor för Magdalena och småbarnen, sekunderade fröken af Lagerborg lika välvilligt. Sådana små föräldralösa stackare!

— Ja, när min bror dog, fick jag ju en hel familj, svarade fröken von Leuwstedt belåtet. Och nu skall Magdalena gifta sig. Hon är ju bara tjugu år. Men anbud har det icke saknats. Snälla du, till sist darrade jag så fort en karl steg innanför dörren. Du vet hur lätt jag har att bli upphetsad, och då får jag min rysliga huvudvärk. Nej, anbud har hon haft. Man kan ju inte neka till att det är en grann flicka. Men se, ända tills Östen kom, har ingen smakat henne.

En medelålders herre mittemot fröken von Leuwstedt fällde sin tidning som han nyss dolt sig bakom och stirrade henne rätt i ansiktet. Han log till och med. Men eftersom han blev smått

BRÖLLOP I ALL ENKELHET

förvirrad av det bleka aristokratiska ansiktet och de lystna gumögonen, höll han åter upp tidningen som en sköld framför sig.

— Hon är så bestämd, Magdalena, sade fröken von Leuwstedt och tog fram en virkning ur sin väska och började ivrigt virka.

Det lilafärgade garnet löpte mellan hennes fingrar och ibland räknade hon maskorna med en begrundande min, som om hon räknat tankar och önskningar i den unga brorsdotterns hjärta, som hon så väl trodde sig känna.

— Jaså? frågade fröken af Lagerborg. Är hon så bestämd?

— Ja, hon ser bara till karaktären, Magdalena. Jag försäkrar att hon gott kunde tagit en man som både varit sned och vind, bara han haft god karaktär. Gudskelov är det inte något fel på Östen... i... i... fysiskt avseende. Tycker du inte själv att han har en ståtlig figur?

— Ovanligt ståtlig, sade fröken af Lagerborg och blundade litet.

— Ja, han ser verkligen bra ut. Och han är också bestämd. Häromdagen var jag med dem uppe i deras våning, som nu är nästan i ordning.

BRÖLLOP I ALL ENKELHET

Du skulle ha hört honom. "Här skall den tavlan sitta. Här kunna vi ställa den byrån." Kära du, han hade gjort upp en ritning över våningen och visste precis var allt skulle stå. Och inte så mycket som en millimeter fick tavlan rubbas från den plats han beslutat för den. Det kallar jag karaktär. Och Magdalena... Hon sade: "Ja. Ja." Och hon kom inte fram med några invändningar som hon annars alltid har i beredskap, gunås, när jag föreslår något.

— Nej, hon har nog fått sin överman, log fröken af Lagerborg.

— Ja, det är så gott det. Flickan höll, oss emellan sagt, på att växa mig över huvudet.

— Jag kan tro det. Nå, ha ni utstyrseln färdig?

Fröken von Leuwstedt virkade och pratade.

— Alltihop är färdigt. Magdalena satte jag att fälla handdukar. Hon ville skicka bort allsammans. Det skulle göras för maskin, sade hon. Men jag svarade henne: "Magdalena, skola du och Östen ligga på lakan som ingen kvinnlig hand sytt hålsöm på? Lakan som komma direkt från en likgiltig fabrik. Det blir ingen kärlek

BRÖLLOP I ALL ENKELHET

med det. Tänk på din mor som sydde vart eviga styng på sin utstyrsel." Då teg hon. Men jag har förstås fått göra det mesta. I morgon skicka vi det till Lindkvists mangel.

— Inte dit! sade fröken af Lagerborg och blev het vid blotta tanken på Lindkvists mangel. Jag har slutat där. Du kommer att få linnet förstört. Det är något krångel med den mangeln. Jag fick stora hål på mina dukar.

Fröken von Leuwstedt blev bestört.

— Så där ja, sade hon med hopplös röst. Hur skall jag nu göra? Jag som beställt till i morgon. De grobianerna komma och hämta tidigt — före åtta, tror jag.

Hon fick tårar i ögonen, och hon var ond på väninnan som givit henne detta dråpslag. Hon måttade ett försåtligt mothugg:

— Nå, din systerdotter Beth? Skola de inte döpa pojken snart? Det har ju redan gått ett par månader.

— Min systers måg vill inte veta av något dop, sade då fröken af Lagerborg och såg ledsen ut. Det är så hemskt, vet du.

— Ja, hemskt, det är vad det är, upprepade

BRÖLLOP I ALL ENKELHET

fröken von Leuwstedt glad. Tänk på vilket ansvar föräldrar som inte låta döpa sina barn dra över sig. Tänk på det!

— Å, det har jag nog tänkt på, sade den stackars fröken af Lagerborg. De arma små liven! Att träda ut i världen som hedningar. Fast de äro ju så små. Gud kan väl inte räkna med det. När ingen frågat dem om de vilja döpas eller inte...

— Vem vet vad Gud räknar med, sade fröken von Leuwstedt med mystisk min och lade ihop sin virkning.

Nu voro de båda lika hjärtängsliga. Deras munnar drogo ihop sig, rynkades som små påsar. Det bildades ringar under deras ögon som från stora fuktiga grå skuggor. Bröllop. Dop. Lindkvists mangel. Livets viktigaste förrättningar. Fröken af Lagerborgs systers måg som inte ville veta av prästen. Deras tankar flaxade hjälplöst.

Och djupt inom dem borrhade avundsjukan stora hål — avundsjukan mot den lyckliga blomstrande modern och mot den unga flickan som skulle stå brud. Förbi! Förbi! Åren hade skjut-

BRÖLLOP I ALL ENKELHET

sat i väg med dem, som det gungande tåget nu, långt, långt bort från ungdomens ängar och gröna kullar. Deras magra händer med svällda ådror grepo efter något att hålla fast vid: en liten barnklänning som skulle broderas, ett par brudlakan som skulle sys hålsöm på... Den unga moderns lycka, den unga brudens skälving inför brudgummen stucko dem som om de av misstag vänt sina nålar och kört in dem i sin egen hud.

Mums. Mums. De fingo väl litet att tugga på, dessa munnar nästan utan saliv. De fingo väl litet att bita i, dessa smala läppar som aldrig fått kyssa. Bröllop. Dop. De slöto brud och brudgum i famnen, och sedan kom den där rysliga huvudvärken under de ungas smekmånad.

— Har du beställt kokfru? frågade fröken af Lagerborg.

— Ja visst. Visserligen stjal hon smöret och tar med sig alla överlevorna hem i en stor korg. Men hon är ju utmärkt. Först blir det buljong...

Fröken af Lagerborg lutade sig närmare fröken von Leuwstedt... Nu voro de åter ense.

BRÖLLOP I ALL ENKELHET

Nu drömde de om buljong och läskade sig med bröllopglassen.

— Krokanen beställer jag hos Sjöbring, sade fröken von Leuwstedt. Han brukar ha ett par turturduvor i toppen.

— Är det inte smakligare med ett brudpar i socker? undrade fröken af Lagerborg. Bruden i slöja. Han i frack och knappålsrosett. Hur många tärnor och marskalkar blir det?

— Bara fyra par, sade fröken von Leuwstedt. Det är ju ett enkelt bröllop. Flickorna ha fått sy sina klänningar på Kompaniet. Vit tyll över rosa siden. Och så blir det förstås liljekonvaljebuketter.

— Jag tycker att Danberga kyrka är så stämningsfull.

Fröken af Lagerborg log drömmande. Hon var glad att hon låtit ändra sin gamla svarta.

Vagnarna gjorde en häftig knyck och stannade. Den medelålders herrn vek ihop sin tidning och stack den i fickan. Fröken von Leuwstedt och fröken af Lagerborg trängdes med de andra passagerarna vid utgången. Fröken von

BRÖLLOP I ALL ENKELHET

Leuwstedt knuffades brutalt för att komma först. Hon skulle till konditoriet och beställa krokanen.

II.

Medan fröken Vendela von Leuwstedt inne i staden beskäftigt ilade från bod till bod med huvudet tungt av alla tankarna på det förestående bröllopet satt hennes brorsdotter Magdalena von Leuwstedt i sitt flickrum hemma i villan och bet nervöst i sin näsduk. Då och då öppnades dörren på glänt och en av hennes små systrar stack in huvudet och sade:

— Är du inte glad att det blir bröllop om ett par dagar, Magdalena?

Och strax därefter var den andra lilla ungen där och hängde vid dörrvredet:

— Tänk, att du skall ha slöja och krona, Magdalena!

Slutligen rusade Magdalena upp i full förtvivlan och vred om nyckeln i låset. De små systrarna fingo banka och bulta bäst de gitte. Den vackra Magdalena grät, blott hon dessa dagar hörde ord som: krona, slöja, bröllopskrokan.

BRÖLLOP I ALL ENKELHET

Ett enkelt bröllop, hade faster Vendela sagt.

Hu! Här skulle ju ställas till med en stor fest, en riktig utställningsfest, bara för att hon och Östen tyckte om varandra. Alla talade om att det var för brudparets skull dessa ståtliga anordningar gjordes. Men ingen tycktes riktigt tänka på dem. Faster Vendela sög ju på vigseln som på en söt karamell som skulle räcka i evighet. Och systrarna provade klänningar och pratade i munnen på varandra om hur de skulle taga sig ut på bröllopet.

— Jag går ifrån dem, mumlade Magdalena ursinnig. De få hålla bröllopsfest för sig själva. Jag har inte lust att ställa ut mig till beskådande. Och ingen brudslöja är tät nog att dölja de fruktansvärda grimaser jag kommer att göra framför altaret. Jag tror inte på prästen. Jag tror knappast på Gud längre. I synnerhet inte sedan jag förstått hur mycken rökelse han behöver för att han skall tillåta ett par fattiga människor att tycka om varandra.

Hon rusade av och an i sitt rum. I sin färgglada jumper och med sitt kortklippta, slätkammade hår såg hon ut som en lång pojke. Och

BRÖLLOP I ALL ENKELHET

när hon nu knöt sina händer och skakade dem framför sig var det som om hon velat slåss med sin egen spegelbild. I glaset mötte hon just då sina svarta ögon och sänkte långsamt de knutna händerna.

En vacker brud! tänkte hon ironiskt.

Hon satte på sig sin hatt och kappa och smög sig nedför trappan. Hon ämnade ta tåget in till staden.

Från fönstret ropade kokerskan:

— Om fröken far in till Stockholm så påminn hos Larssons om kycklingarna till bröllopsmiddagen.

— Usch! sade Magdalena och påskyndade stegen.

På tåget satt hon och skakade av förtvivlan. Aldrig mer skulle hon resa med det här tåget. Aldrig mer återvända till villan, till slöjan, till de nya koffertarna som doftade läder. Hon skulle rymma, gömma sig. Ty Östen skulle göra som hon ville! De skulle gifta sig i hemlighet. Och på bröllopsdagen kunde faster Vendela, systrarna och gumman Jetten få äta upp hela den där äckliga bröllopskrokanen ensam.

BRÖLLOP I ALL ENKELHET

Hon trodde att hon var den enda brud i världen, som tänkte på detta sätt. Hon visste inte att så många, många brudar ha velat gömma sig undan i sista stunden och drömt om att behålla sin kärlek för sig själva, som en ljuv hemlighet som ej får delas av de andra — de som inte ha med det att göra.

Med handen kramade hon om nyckeln till den nya våningen som låg i hennes ficka. Faster Vendela hade tagit ifrån henne den för att hon ej ensam skulle besöka sitt blivande hem. Hon hade sådana där fåniga gammaldags idéer, faster. Men Magdalena hade stulit den tillbaka. Nu skulle hon gå upp i våningen och därifrån skulle hon telefonera efter Östen. Han skulle tycka som hon. Han måste låta henne slippa ifrån bröllopet.

Innerst i henne gnagde en liten rädd känsla: kanske Östen inte skulle bli så alldeles medgörlig som hon föreställde sig. Hon tänkte på hur han ordnat hemmet och slagit spikar i väggarna för tavlorna. Hur hade han inte marscherat omkring i rummen som om de vore hans — utslutande hans!

BRÖLLOP I ALL ENKELHET

När tåget saktade vid stationen stod Magdalena redan på vagnssteget. Å, hon hade bråttom. Hon ilade genom gatorna och sprang uppför trapporna till huset där de skulle bo.

När hon stack nyckeln i låset ryste hon av en plötslig lycka, som gjorde henne matt i benen. Hon steg över tröskeln och drog ett djupt andetag. Så stilla här var! Inga systrar som skreko och pratade. Ingen faster Vendela som med gnattig röst obönhörligt påminde henne om hennes plikter.

Hon föll på knä i hallen och kände på mattan. Så tjock den var. Så mjuk! De hade fått den i lysningspresent av Östens morbror Manne. Han var bjuden på bröllopet. Dels för att han nu var släkt med henne, dels för den ståtliga presenten . . .

Hon reste sig hastigt upp med rynkad panna. Där var det igen — brölloppspöket. Och medan hon vandrade genom rummen smög det sig efter henne vart hon gick och pekade med ett knotigt gumfinger på varje sak hon rörde vid. Nästan allt var lysningspresenter, skänkta av "kärleksfulla" släktingar och vänner. Pendylen på by-

BRÖLLOP I ALL ENKELHET

råns marmorskiva var från familjen Stolpén. Den praktfulla Orreforsvasen från moster Elvine. De broderade kuddarna i soffan från hennes kusiner Molly, Polly och Dolly. Den höga, smala golvlampan från den lilla trinda och knubbiga kammarrådinnan tant Louise Star och hennes glasögonbärande make och ätteläggare. Varanda sak representerade förskottsavgift för en eller flera bröllopgäster. De skulle sitta där vid det långa hästskobordet i matsalen hemma i villan, de som skänkt allt detta. De skulle titta sig mätta på brud och brudgum och suga in de leenden och blickar de nygifta växlade med en känsla att de hade rättighet till det därför att de ju i själva verket varit med om att bygga upp deras hem.

Hu!

Magdalena knöt åter händerna. Skulle hon aldrig bli fri? Skulle hon hela livet nödgas släpa på dessa släktingar och vänner, som klibbat sig fast vid henne med sin kärleksfullhet som flugor på ett sött och fuktigt flugpapper! För dem var hon väl dubbelt söt och välluktande nu när hon skulle stå brud.

BRÖLLOP I ALL ENKELHET

Hon stod och trampade upp och ned på salongsmattan som om hon fått fötterna i tjära. Nu vågade hon inte heller ringa till Östen. Han skulle komma med klokhet och förnuft. Han skulle säga henne att det inte ginge an att svika allas förväntningar. Kanske skulle han till och med skämta och tala om för henne, att hade hon velat rymma med honom och gifta sig i hemlighet, skulle hon kungjort det för ett par månader sedan, när ännu inte bröllopsdagen var bestämd. Ja, men då hade hon ju inte haft en aning om vilken massa förberedelser som skulle krävas för faster Vendelas "lilla bröllop i all enkelhet".

Jag slår sönder alltsammans, tänkte Magdalena.

Menade hon alla lysningspresenterna? Eller menade hon hela detta konventionella liv, som i sina tentakler kramar allt ungt och härligt kött och omformar det efter sin fason? Hon visste det inte. En ung liten kvinna snörs in i vitt siden och omges med en böljande slöja, medan en krona trycks ned på hennes huvud och en bukkett röda rosor sticks i hennes hand för att allt

BRÖLLOP I ALL ENKELHET

folket skall veta: i natt står hon brud! I natt får hon äntligen den man hon älskar! En vitklädd brud följs till tåget av uppsluppna bröllopgäster, medan brud och brudgum bombarderas med risgryn som en hälsning på deras första gemensamma färd ut i livet.

Magdalena gick in i sängkammaren. Och där på sitt nattduksbord fann hon läkemedlet — det som skulle trösta henne och det som skulle göra henne lugn och i stånd att gå igenom bröllopsfestens inferno.

Där hade faster Vendela häromdagen ställt hennes fars gamla klocka. Det var en liten pendyl av mahogny — ett väckarur med visare av silver. Magdalena stod och såg på det. Så tog hon alldeles som i tankarna nyckeln och vred upp klockan.

Då började den ticka. Först lät det vemodigt. Det påminde henne om en röst, som för länge sedan tystnat — om ett hjärta, som för länge sedan upphört att slå.

Hon satte sig på sängkanten och borrhade hakan i händerna. Klockans svaga ljud var det

BRÖLLOP I ALL ENKELHET

enda som hördes i de tysta rummen. Så hade den ljudit för hennes far, då han legat vaken under långa nätter. Hon visste att han hade haft bekymmer. Han hade knutit händerna som Magdalena nyss och hört klockan ticka vid sitt öra.

Bekymmer... Magdalena spratt till. Hennes fars bekymmer hade säkert inte rört sig på samma vägar som hennes. Det hade varit bekymmer för barnen, för hustrun, Magdalenas mor, som varit sjuklig, bekymmer för pengar och för framtiden. Och här skulle hans dotter ställa till scener för att hon måste bära brudslöja och ha middag för sina släktingar, som skänkt henne presenter.

Det fanns visst ändå värre bördor i livet!

En rodnad steg långsamt upp i hennes ansikte. Hon kände det som om brölloppspöket sakta smalt bort.

Den lilla klockan tickade nu helt vänligt. Hon såg minuter och sekunder droppa hän i fruktlös oro för oväsentligheter. Och i nästa ögonblick snuddade något av den stora kärlekens väsen förbi hennes panna. Det var som om dessa minuter och sekunder fått lätta fjärilsvingar och

BRÖLLOP I ALL ENKELHET

flugit upp i en rymd, där all tid sjunker in i något tidlöst, ofattbart, evigt.

Hur länge Magdalena satt så visste hon inte. Men när hon äntligen steg upp, gav hon klockan en liten öm smekning. Hon tyckte att den blev mjuk under hennes hand — som om det varit sin far hon smekt.

III.

På tåget kommo Magdalena och hennes faster i samma kupé. Fröken von Leuwstedt utropade gällt:

— Har du också varit inne i staden? Vad har du gjort?

— Jag har gjort en del förberedelser för bröllopet, svarade Magdalena med ett litet hemlighetsfullt leende, som hennes faster förgäves sökte tolka.

Rosen från bilen.

I.

Den gamla sjuka damen låg stilla i sängen med ansiktet vänt mot fönstret. En ros hade i dag på morgonen spruckit ut i krukans på fönsterbrädet. En ros med bleka blad som fångat något av gårdens solsken därutanför. Den sände en knappt märkbar doft omkring sig som om den andats lika svagt som den sjuka själv.

Jag har vårdat den under vintern, tänkte den sjuka. Och nu vill den glädja mig.

Men hon hade hela morgonen sökt efter ett minne, som dunkelt rörde sig i hennes hjärtas innersta vrå. När hon nu såg på rosen, trädde bilden av en liten flicka fram, kanske för att den flickan just liknat en blomma, en ros med bleka blad.

Den sjuka i sängen var mycket nära döden, och livet hade redan stannat av omkring henne.

ROSEN FRÅN BILEN

Nu fanns ej längre någonting framför. När hennes tankar ville springa framåt, slogo de mot en stängd dörr. Låst för alltid. I stället tändes det ena minnet efter det andra omkring henne, så att hon tyckte att en krans av ljuslågor fladdrade kring hennes säng.

Men ett ljus brann klarare än de andra. Det var minnet av den lilla flickan. Hon var alltjämt bara tolv år. Det var icke den sjukas egen flicka. Å nej. Hon hade inga barn. Hon var bara en gammal fröken. Men denna Lilly hade varit hennes käraste privatelev. Hon hade varit så begåvad, så klok och förständig. Så skicklig i matematik särskilt. Och hon hade haft två bruna flätor med granna rosetter och klara ögon. Ett par smeksamma händer, mjuka, svala. Ja, det var händerna... Den sjuka log litet. Ingen annan hade smekt henne. Hon fick en häftig längtan efter de där händerna. Hon tyckte att de rörde sig framför henne. Två vita små fåglar som kommo flygande genom rymden av år och slogo sig ned på hennes bröst. Men bara hon åter öppnade ögonen, försvunno de igen, därför att den gamlas bröst ju icke var deras hem.

ROSEN FRÅN BILEN

Var skall jag finna dem igen? tänkte hon och rörde sig oroligt. Ansiktet drog sig smärtamt samman. Den där lilla flickan hade älskat henne. Och hon själv — hon önskade att hon varit hennes mor. Hon skulle haft rätt till att stoppa om henne täcket om kvällarna och se henne sova, med kinden varm efter dagens lek.

Sedan hade de aldrig mer träffats. Hon tyckte att hon hos den där lilla flickan med de granna rosetterna gömt en skatt, sitt eget ensamma hjärtas ömhet, sina drömmar om en framtid mindre mörk och skugglik än den i verkligheten blivit. Nu ville hon ha tillbaka nyckeln till sin skattkammare. Än en gång, den sista, skulle hon njuta av glansen och skimret där inne.

— Hur är det, fröken Almgren? sade sjuksköterskan och kom fram till bädden.

— Hon bor här i staden, mumlade den gamla nervöst.

Sjuksköterskan blev uppmärksam.

— Är det någon ni vill träffa?

Tiden var så kort.

— Ja, svarade den andra, och nu lyste hennes

ROSEN FRÅN BILEN

ögon av ett nyvaknat hopp. Syster kan bestämt ringa.

— Och numret?

Men det visste inte den sjuka. Hon hade aldrig själv velat göra sig påmind. Sådant gör man inte. Den unga skulle funnit henne gammal och tråkig. Slutligen fick sköterskan reda på namnet i katalogen ute i tamburen. Hon ringde genast upp numret.

En röst svarade.

— Är det hos fröken Lilly Leijer?

— Ja, det är jag.

Stämman lät kort, nästan affärsmässig. Sjuksköterskan förklarade.

— Ni gjorde en god gärning, om ni ville komma, slutade hon lågt.

Så hade hon ofta vädjat till en döendes anförvanter.

Det blev ett ögonblick tyst i telefonen. Telefontråden sjöng en enslig melodi.

— Jag skall komma så snart jag kan, svarade rösten. Det var en rar människa, min forna lärarinna.

Sjuksköterskan lade ned luren. Hon drog en

ROSEN FRÅN BILEN

lätt suck. Redan "var", som om den gamla icke längre existerade. Det går fort att ändra "är" till "var", då man talar om en illa sjuk.

De levande och friska ha så bråttom. Själv kvävde sjuksköterskan en önskan inom sig att det skulle gå hastigt. Somliga dö så snabbt och lätt. Hon var bjuden på landet i denna vecka. Det skulle varit så bra, om allt varit över till torsdag.

II.

Lilly Leijer gick tillbaka till frukostbordet. Hon hade hållit på med att läsa ett brev, när det ringde i telefonen.

Hon lade litet mera marmelad på sitt rostade bröd.

Jaså, hon var döende, hennes gamla lärarinna, och ville träffa henne. En besynnerlig idé! Lilly visste att döende emellanåt ha sådana där plötsliga nycker.

I detsamma hejdade hon sig. Hon såg framför sig skrivrummet, där de suttit och läst, och sig själv, en liten flicka med två bruna flätor. Så lustigt! Hon var kortklippt nu och tjuguet

ROSEN FRÅN BILEN

år. Säkert såg hon yngre ut än det där lillgamla barnet med sina två flätor. Tiden var sådan. Hennes kjol räckte henne ibland till knäna alldeles som tolvåringens klänning gjort. Men hennes ben voro säkert vackrare nu i strama silkesstrumpor.

Hon sparkade litet med foten under bordet. Sin lärarinna mindes hon knappast. Hon kom bara ihåg sig själv.

Ja, hon skulle visst besöka den sjuka.

"En god gärning." Lilly log. Sådana hade man inte så ofta tillfälle till. Man kunde kosta på sig en då.

Dagen låg framför henne. Ett litet område, ganska trångt, omgärdat av två nätter som staket. Det var mycket som måste hinnas med. Timmarna väntade på sin skötsel som ännu obrukade land inne på det där området.

Först och främst: Lilly skulle på en stor bal denna kväll. Hon måste skaffa en blomma till sin klänning. Hon skulle ha en vårhatt, en av de där små som liknade hjälmar eller också en stor en som dolde halva ansiktet. Just nu skulle hennes lärarinna ha sett henne där hon satt i drömmar över sin vårhatt. Hon var så märk-

ROSEN FRÅN BILEN

värdigt lik tolvåringen. Så hade den lilla ungen också försjunkit framför läxboken. Med stora ögon alltid trånande efter något. Hennes lärarinna hade då trott att djupa tankar rört sig innanför den klara pannan, så genomskinlig vid tinningen, där blå ådror tecknat ett nät. Men Lilly hade bara tänkt på ett vackert band hon nyss sett i ett fönster eller på gräddbakelser, som var det bästa hon visste.

Då ett band till håret, en läcker gräddbakelse — nu en hatt, en sen supé. Skillnaden var icke stor. Vasen, ur vilken de flyktiga tankarna stucko upp som blommor på smala stjälkar, var densamma.

Men Lillys dag blev denna gång icke riktigt lik en av de vanliga dagarna. Hon hade lika bråttom som alltid annars. Hon ville hinna först det ena och sedan det andra och ändå komma till den döende i tid. Men det var ändå något annat. Hon kände sig precis som när hon förr varit rädd att komma för sent till sin lärarinna, men ändå dröjt sig kvar framför bodfönstren, medan hjärtat pickat som en klocka och obevekligt låtit minut efter minut jaga framåt mot den bestämda timmen.

ROSEN FRÅN BILEN

Lilly hade kommit ut på gatan. Vilket vackert väder! Det luktade vår från parkerna. I slutet av gatan såg hon också björkarna lätt vagga för vinden, överhöljda av ljusgröna och skälvande blad.

Vriddörren i det stora magasinet förde ständigt in nya människor. En liten hund utanför gnällde och snyftade bunden vid sin kedja. Lilly gick in. Hon tyckte att den svängande dörren gav henne en puff så att hon av farten gled rätt på disken med de konstgjorda blommorna. Hon valde ibland dem nästan med ömhet. Hon tänkte på sin rosafärgade klänning med långa flikar och silverbandet om livet. Ja, hon skulle ha en blomma med silver i. Den skulle skimra alldeles som bandet. Och hon valde en ros som aldrig kunnat växa i Guds gröna natur: en sak med silVERRÄNDER av brokad och skär sammet på kolossala blad. Nöjd med sitt köp gick hon uppför trappan till hattavdelningen.

Och här mötte hon honom som hon just sökte: bankir Kurt Reuter. Han var på nerväg.

— Hej! sade han.

Och Lilly sade också:

ROSEN FRAN BILEN

— Hej! glatt och hurtigt.

Man var icke så hövlig som på den gamla lärarinnans tid. Men de voro båda två oerhört glada att träffas.

— Jag skall köpa en hatt, underrättade hon honom. Ett under till hatt!

— Då följer jag med.

Framför den stora spegeln provade nu Lilly den ena hatten efter den andra. Kurt satt på en stol och hade mycket roligt. Å, detta lilla älskade ansikte! Ibland kunde det se ut att tillhöra en madonna. En svart hatt, strängt allvarlig, lät hennes vackra panna synas och låg som en bindel över håret. Ansiktet fick också ett allvarligt utseende. Munnen slutet utan ett leende. Ögonen hade ett rent och milt uttryck. I nästa ögonblick var kinden dold av ett svajigt brätte. Hon gav honom en strålande blick från sidan och vände sig på nytt, så att endast munnen var kvar, röd och lockande.

Det roade Lilly att slå Kurt med häpnad. Att ena stunden verka en demimond, en mycket dyr hetär, och så i nästa troskyldig jungfru, blyg liten ungmö med ögon som drömde om ett hem

ROSEN FRÅN BILEN

och ett barn. Hon tog en av de små hattarna till sist.

— Och vad skola vi nu göra? undrade Kurt, när de åter gingo ut ur magasinet.

Lilly tänkte på det besök hon lovat den gamla. Men så slog hon bort det. Hon kunde ändå inte uppoffra hela dagen — och Kurt till. Han hade sin bil utanför. Och hon satte sig vid hans sida.

— Det är en konstutställning jag absolut måste se, sade hon. Jag har fått ett kort.

De körde dit. De gingo hastigt runt väggarna för att sedan kunna säga till herr utställaren, att de varit där. Man måste ständigt se, ständigt vara med. Annars var man snart utslagen ur ringen. De jagade alla på samma sätt, dessa ungdomar: tittade konstförståndigt på tavlor, diskuterade tipsen till kapplöpningarna och sade sina eller bladrecensenternas tankar om den senaste premiären. Och så alla bilmärkena, dem måste man kunna.

Tavlorna de nu sågo voro inte olika den konstgjorda rosen som låg ute i bilen inlindad i silkespapper. Där växte fullt med blommor innanför ett par av ramarna, mödosamt fram-

ROSEN FRÅN BILEN

vridna ur konstnärens hjärna. Och det var tydligt, att karlen sökte inbilla en att han haft hjärnskakning. Men Lilly beundrade:

— Flott fantasi! Se, vilka linjer!

De voro nöjda.

Och så stego de åter in i bilen. Motorvarelsor. Femtio kilometer. Sextio kilometer i timmen. Landskapet skymtar förbi. Vägen rullar undan som ett band. En luktsensation! De första liljekonvaljerna. Kanske växte de där borta i hagen med björkarna och den röda stugan. Men nu äro stugan och hagen redan försvunna. Ett blått vatten glimmar. Ett gammalt badhus vickar av och an i slutet av en brygga. När skall det plumsa ut i vattnet? En uppdragen båt på land. En fiskares nät fyllt av blanka strömmingar. Åttio kilometer! En grind! En grind till! En ljushårig pojke kilar fram och öppnar, grinar i solskenet, sträcker fram handen. En slant singlar i luften och hamnar i det våta diket, där kabbelekan är så festligt gul och smörig. Luften piskar ansiktet. Kinderna bli heta. Det luktar bensin. En annan bil har kört förut. Ja, vårdagen är fylld av blom och sol, rök, bensin och kärlek.

ROSEN FRÅN BILEN

Kurt bromsade plötsligt in bilen. Han hade kommit att tänka på något, och nu måste han ha fria händer.

— Skola vi gifta oss? sade han med foten på pedalen, färdig till start igen.

Lilly såg på honom.

Han kunde frågat mig det för länge sedan! tänkte hon och fick en lust att skratta. Som vi ha flirtat hela vintern!

Hon kände dem som gift sig efter ett par dagars bekantskap. Fast de voro förstås redan skilda nu.

— Får jag en bil att köra själv först? sade hon mjukt och eftergivet.

Och då kysste han henne.

— Förtjusande! sade han andfådd och såg på henne i den nya vårhatten. Verkligen underbar! fortsatte han entusiastiskt, då han satte bilen i gång igen.

Hon visste inte, om han menade henne eller hatten. Och klockan fem skulle hon dricka te med en annan, så det fick hon ta närmare reda på sedan, under tiden före bröllopet.

ROSEN FRÅN BILEN

III.

I den sjukas rum stack eftermiddagssolen in i sneda strålar. De darrade på den utslagna rosen. Den gamla damen låg där, alltjämt vändande på sin elev.

Hon hade nog svårt att passa tiden förr också, tänkte hon utan agg.

Men hennes hjärta var så ängsligt. Hon tyckte att hon hela sitt liv väntat ensam som nu. Och aldrig hade någon kommit. Bara den där lilla flickan. Och kanske hade Lilly inte alls brytt sig om henne. Men rosen lugnade henne. Den stod där så glad med sina utslagna blad. Så lik den lilla flickan. Vad gjorde hon väl nu? Snart skulle hon komma in andfådd, röd om kinderna med de granna rosetterna slängande om ansiktet.

Den gamla damen förstod inte att Lilly nu var en vuxen kvinna. Tiden hade rullat tillbaka. Det var bara hon själv som låg här med åldrat hjärta och skrynkligt skinn. Solskenet gled undan. Hennes blick följde det, där det snuddade utefter väggarna. Snart skulle det vara afton. När skymningen kom, en lätt ljusgrå vårskym-

ROSEN FRÅN BILEN

ning, tände sköterskan lampan. Hon funderade på att ringa till doktorn, när hon känt på fröken Almgrens puls. Men den sjuka ville inte att han skulle komma. Hon väntade ju besök. Då ringde sjuksystemen ett par gånger till Lillys våning, men fick varje gång till svar att fröken Leijer inte var hemma. Det var sant: de levande, de friska ha så bråttom, så mycket att göra. Döden får inte hindra dem.

Skymningen kämpade stilla med lampljuset. Den sjuka tänkte:

När det blir alldeles mörkt, dör jag.

Hon kände ingen rädsla. Hon skulle lätt glida in i en annan skymning. Kanske där också skulle lysa ett ljus. Då skulle hon sakta närma sig det med fjäderlätt själ och låta sig förbrännas. Men ännu var hon fästad vid livet. Det var ett par granna hårband som slingrat sig om hennes hand. De höllo henne kvar, tolvåringens sidenband, som hon varit så stolt över.

IV.

Kapellet stämde i med en tango.

På den lilla cirkeln mitt i restaurangen rörde

ROSEN FRÅN BILEN

sig några par, slingrade om varandra. De sjönko in mot varandra med skilda knän. De ryckte i rytmisk spasm. De virvlade runt. Allvarliga ungdomar med nästan stränga ansikten. De logo inte. De talade inte ett ord. De dansade högtidligt, som om de helgat sig åt en offerdans — som om de låtit sina kroppar stelt hängiva sig åt någon hemlighetsfull religions riter och legitima extaser.

I sin nya vårhatt satt Lilly vid ett bord och sög i sig en cocktail. Mittemot henne lutade sig en ung löjtnant över bordet. Han talade ivrigt om en flygmaskin som han samma morgon provflugit. Motorn hade spunnit så fint. Det var en ypperlig maskin, och han hade tänkt på Lilly.

— Varför det då?

Hon satte upp sitt troskyldiga ansikte.

— Jo, för att du är just lik en förstklassig flygmaskin själv, sade unge Weidenstjerna djärvt. Du behöver bara någon som sätter dig i gång, och du skall klyva rymden, göra volter och spin och komma oskadad ned på jorden igen.

— Jag duger nog inte till luftfärder, svarade Lilly, vällustigt sugande på sitt vasstrå, och hon

ROSEN FRÅN BILEN

tog på sig sin demimondmin. För jag vill kanske inte alls komma ned oskadad.

Och hon tänkte på Kurt Reuters bil. Vad skulle hon ha för ett märke, när hon skulle överlämna sig? Buick? Nash? Kanske Packard? Kurt fick råda henne. Det var härligt att vara förlovad och ha lov till kärleken och lustigt och retande att sitta och prata med en annan, som ingenting visste om hennes hemlighet, men som önskade sig i den sorgfälligt utvaldes situation. Nå, det skulle snart stå i tidningarna. Hon njöt på förhand av sina väninnors häpnad och avundsjuka.

Det var fullt med folk i restaurangen. Det var det alltid så här dags, när musiken spelade. Sol-skenet på de färgade rutorna i fönstren gav hela lokalen ett skimmer av matt guld.

Nu rusade en jazz fram ur orkestrernas många olika instrument. En blek ung man i kapellet satte munnen i en megafon och vrålade refrängen på engelska. En tokig melodi, som ständigt kom igen och tvingade sig på de dansande, vilka alltjämt voro lika allvarsamma. Löjliga ord, åter och åter upprepade och just därför hypnotiserande.

Och Lilly dansade med sin kavaljer och sin

ROSEN FRÅN BILEN

nya vårhatt. Hon kände andra par snudda vid sig på den trånga platsen, och när refrängen som nu nästan ljud som en entonigt vaggande psalm flög emot hennes öra, kom hon att tänka på den sjuka hon lovat att besöka.

Kanske skulle hon ändå ringa upp henne.

Armbågar rörde vid hennes arm, en annan dams klänning flög upp mot hennes. Dessa lätta beröringar, dessa fötter som gled i takt och mjukt studsade mot det blankpolerade parkettgolvet, denna melodi och sång som svepte om öronen, allt gav en känsla av att man hörde ihop med varandra, att själva jorden rörde sig i sugande jazztakt, att lemmarna slutligen sammanflätades till en enda, evigt dansande varelse.

Lilly kom åter ut i solskenet. Hon tog hastigt farväl av sin löjtnant efter att först lika hastigt ha kysst honom i ett hörn i en korridor. Så for hon hem. Innan hon gick på balen, skulle hon väl hinna upp till den sjuka.

V.

Lilly stod framför spegeln i sitt rum. Bilen väntade nedanför. Hon såg tankfullt på sitt an-

ROSEN FRÅN BILEN

sikte i spegeln. Den konstgjorda blomman hade hon satt fast vid sitt bröst.

Kanske nådde henne just då den gamla lärarinnans sista tanke. Bakom sitt eget unga ansikte i spegeln skymtade hon en skugga. Och nu mindes hon hur lärarinnan sett ut. Vilket milt ansikte! Kanske hade hon verkligen hållit av Lilly och därför velat se henne än en gång. Hon tyckte att hennes dag, så väl använd, skulle krönas just av den goda handling hon nu var på väg till.

Nere i bilen väntade Kurt. Hon hann knappt slå igen dörren efter sig, förrän han kysste henne. De gled fram genom den mörknande staden. Främmande människor vände upp bleka och hemlighetsfulla ansikten i lyktskenet. I parkerna sutto älskande par smältande samman under trädens stora skuggor. En hund sprang snokande över gatan mitt framför bilen. Kanske vädrade han sin herres fotspår.

— Vänta mig här, sade Lilly, när bilen stannade.

Hon svepte sin päls omkring sig. I högklackade silverskor och barhuvad sprang hon upp för trappan till den gamla damens våning.

Dörren öppnades av en trött sjuksyster. I det-

ROSEN FRÅN BILEN

samma Lilly steg in i rummet förstod hon att något hänt. En kall vind slog emot henne från ett öppnat fönster, där en späd ros i kruka oroligt böjde sig för luftdraget. Det brann ett ljus på nattduksbordet vid sängen.

På tå gick Lilly fram dit. Så blev hon stående. Den gamla kvinnans ansikte var vaxlikt. Händerna knäppta. Så ser döden ut. I Lillys puls rörde sig motorns dunkande. Hon hade svårt att hålla sig stilla. Hon växlade ett par ord med sjuksystemern. Hennes eljes klara och höga stämman var dämpad.

— Ja, det var nog bäst för den gamla att ha fått sluta.

Så säger man, gör sig själv glad med de där tröstande orden, som liksom ställa allt till rätta. Bäst för henne att få sluta. Men icke för mig! Icke för dig! Vi, vi måste leva. Jaga timmarna framför oss utan att tänka på att vi jaga oss själva rätt mot bråddjupet. Livet gör andfått halt, men motorn kan icke längre slå back. Man glider rätt ut i kylan och mörkret.

— Jag kom för sent, mumlade Lilly.

Det var som ursäkt. Hon hade brukat säga så förr också när hon kommit för sent till lek-

ROSEN FRAN BILEN

tionen, därför att hon dröjt för länge framför ett frestande butiksfönster. Här hjälpte inte bilen och inte heller telefonen, hur många mil i timmen bilen än kunde göra och hur telefontråden än darrade och sjöng.

Lilly tyckte att den gamla såg så naken och fattig ut i sitt vita linne. Snabbt tog hon den praktfulla konstgjorda rosen från sitt bröst och lade den på den dödas.

Där låg hon nu som om hon skulle bort på bal. Hon som säkert aldrig fått vara på en bal. Log inte hennes mun litet, som om hon äntligen kände fläkten från de två små vita fåglarnas vingar?

— O, det var gräsligt! sade Lilly när bilen åter satte sig i gång.

— Var har du gjort av blomman? frågade Kurt under den snabba farten.

— Jag lämnade den där uppe.

Han gav henne en beundrande blick. Just nu såg hon ut att vara bara tolv år. Hennes ögon hade den där drömmande, vemodiga blicken som förr, när hon var barn och väntade sig något gott.

Ett träd utanför ett fönster.

Den goda och den onda makten hade sina händer om det lilla huset, som låg i stadens utkant. De som bodde där kände, när den goda eller onda makten regerade, på samma sätt som man har värk i ryggen, när nordanvinden ligger på och mår gott, när en sydlig och varm vind fläktar om kinden.

Det var inte så många i huset, och därför voro alla bekanta med varandra. Hyresvärden bodde en trappa upp. Och det var han som var den onda makten. Barnen som kommo springande uppför trapporna i sina smutsiga skor stegrade sig när värden gick förbi dem. De tryckte sig in mot väggarna och gjorde sig så smala som möjligt för att han skulle kunna passera. Och ändå var han lång och mager och fick gott plats i trappan.

Han såg ut som en botgörare med tagelskjorta under rocken, men han var fylld av list och arga

ETT TRÄD UTANFÖR ETT FÖNSTER

uppsåt. Hans ansikte var blekt med en mun som liknade en näbb eller som om han alltid spetsat den för att vissla på sina medhjälpare. Ögonen, som sutto tätt intill näsroten, hade en röd glans som om de varit fyllda av blod. Han hette Efraim Gullmark. Det var en klang i det namnet, en klang av slantar. Och Efraim — var icke det bibliskt?

Ingen visste hur han hade det hemma hos sig, ty när han tog emot hyrorna satte han ut ett skrivbord i tamburen, och hyresgästerna kommo icke långt över dörrmattan. Kanske gjorde han så för att han var rädd att de skulle dra in smuts i våningen. Men somliga sade att det var för att han hade något dolt där inne bakom sina väl stängda dörrar.

Av hans hushållerska fingo de heller ingenting veta. Hon var en sträng och tystlåten gammal människa och blandade sig inte med gårdens folk.

Ingenting visste de alltså om honom, men han tycktes snoka i deras innersta gömslen. Å, han höll väl reda på dem! En fotboll hade knappt klirrat till i en fönsterruta förrän de lekande

ETT TRÄD UTANFÖR ETT FÖNSTER

barnen nere på gården hörde en skarp röst skrika i porten:

— Gurrán, kom hit, din lymmel! Det var du!

Hur kunde han vara så säker på att det var just Gurrán, arma fräkniga Gurrán, som råkade illa ut den här gången? Hade han då en trollspiegel där uppe, så att han kunde speja åt alla håll, även dit hans egna fönster inte vette? Och fru Sunesson på nedre botten som slog ut en skarp syra över diskbänken... Han vädrade i trappan med sin stora näsa, och så gav han sig rätt in till fru Sunesson och tittade mulet på zinkplåten.

— Fläckarna gå inte ur, sade han vresigt.

Och så var det att betala: betala för diskbänken, betala för den trasiga rutan.

De sista dagarna i kvartalet tycktes huset kvävas av en ohygglig mardröm. Hyreskontrakten svetsades samman till en fasansfull drake, som rytande steg från trappa till trappa och lade sina väldiga ramar tungt över allas hjärtan. Då vaknade de små barnen skrikande ur sömnen och sågo nattlampan lysa över nedböjda huvuden. Det var de vuxna som räknade och räknade.

ETT TRÄD UTANFÖR ETT FÖNSTER

Aldrig gavs uppskov på några dagar, några timmar ens. Såg han då inte, den magre där uppe, att hans tröskel denna sista kvartalsdag droppade av blod och svett från fötter som gått sig såriga?

Kanske såg han det. Hushållerskan fick alltid skura samma afton, och i hela huset spred sig då en uppfriskande doft av såpa och varmvatten.

Men två trappor upp härskade friden i ett par små rum inåt gården. Att stiga in där var som att stiga in i ett dunigt och varmt fågelbo. Där bodde en änkefru som hette Maria Hjärta. Hennes man hade tillhört en gammal soldatsläkt, och över byrån satt ett porträtt av honom i uniform och med handen käckt vid mössan i stram honnör.

Fru Hjärta var en liten rund gumma med spegelblankt brunt hår, benat över en kullrig panna. Hennes ögon lyste. Hela hennes ansikte lyste. Hennes händer, magra och ådriga, rörde sig kvickt och flitigt, ständigt sysselsatta. Man hade knappast kastat en blick på henne förrän man visste varifrån den goda vinden i huset blåste. Ty hon var god, Maria Hjärta. I hennes

ETT TRÄD UTANFÖR ETT FÖNSTER

godhet kunde man andas. De sår hyresvärden tillfogade mödade hon sig om att snabbt läka. Men hon var ond på honom så som en sådan människa kan vara ond.

Varför kunde han då inte låta Sunessons skjuta på hyran litet, när mannen gått arbetslös i flera månader och just de sista veckorna fått en plats, så han kunde börja tjäna in något? Varför betalade han inte fönsterrutan, när Gurrans föräldrar voro så fattiga? Det var sådana saker som Maria inte kunde begripa.

Vad hon skulle bli mäkta rik, Maria, brukade hyresgästerna säga skrattande och gråtande på en gång, om det ginge henne som det står i bibeln att den som ger skall få tiofalt igen. De förstodo ju icke att det var kärleken man skulle bli så rik på. Och Maria var rik, ty hon hade kärlek. Den växte som en vacker planta i hennes själ, väl vattnad och ansad sedan årtal. Den blommade, den doftade, den bar frukt. Därför hade hon så lysande ögon. Men hon ägde ännu något annat: ett träd utanför sitt fönster.

Hyresvärden bodde åt gatan. Det var förstås förnämare. Men så kunde han inte heller från

ETT TRÄD UTANFÖR ETT FÖNSTER

sina fönster se trädet. Maria såg det. Det var en stor kastanje, som hade slagit sina rötter i gården. Dess krona bredde ut sig så att när Maria öppnade sitt fönster snuddade det vid de yttersta grenarna.

I det trädet följde Maria årets växlingar. Det slöt i sig hemligheten om hösten och vintern, våren och sommaren. Det var levande på ett sällsamt sätt när våren kom. Dess safter fingo knopparna att svälla, klibbiga och glänsande bruna. De svarta grenarna grönskade plötsligt. Smala, ljusgröna spretade de mot Marias ruta. De växte, bredde ut sig, blevo djupt gröna, stora, underbara, och täckte hela trädet så att snart inte det mörka grenverket syntes. Och som om inte allt detta gröna och darrande varit skönt nog, brusto blommorna fram vita och doftande. De brunno i sommarnattens bleka skymning.

När Maria ibland under nattens timmar vakade fram till fönstret, stod trädet tänt där ute på gården. Det var så stilla, så fridfullt som hennes eget hjärta. Det vakade över husets sovande fattiga människor och sände en doft av sommar och ett stänk av ljusgrönt hopp in i deras

ETT TRÄD UTANFÖR ETT FÖNSTER

drömmar, där dagens alla bekymmer ännu slamarade som rullande vagnshjul.

Tidigt om morgnarna stämde hundratals fåglar upp sitt kvitter inne i trädet. De hoppade från gren till gren, plockade frön och dagg, kurrade ihop sig där solen baddade på, vände och vred sina små huvuden och tittade på Maria med klara ögon. Icke mycket av himlen syntes där nedifrån gården, men skuggor och dagrar av moln och sol fladdrade genom trädets krona och silade i droppar av vitt ljus nedför den breda stammen. Det var ett evigt spel av rörliga blad på den grå husväggen, och inne i Marias rum levde också dessa skuggor på tapetens rosor och rankorna tycktes växa och breda ut sig även där, bildande en riktig lövsal över Marias möbler. Så var hon om sommaren ändå på landet, dit hon inte hade råd att fara.

Om hösten följde Maria vissnandet med ängsliga ögon, lik en mor som med sorg ser att hennes barn gå tillbaka i hälsa och skönhet.

Det blev så kallt i Marias rum, när det stora trädet fällde sina blad. Möblerna sågo döda ut, tapetens rosor kröpo in igen och rörde sig inte

ETT TRÄD UTANFÖR ETT FÖNSTER

längre. Nere på gården lekte barnen och sparkade förtjusta de vissna torra löven åt alla håll. Så stod kastanjen där åter naken, och en grå himmel lyste tvärsigenom den. När snön föll, blev trädet åter vackert, fyllt av blixtrande kristaller, men det utandades en sorgsen kyla som kom Maria att skälva.

Då fördubblade Maria sin omsorg om gårdens folk, som om hon nu, när trädet inte längre grönskade, själv bure dess blommor, blad och värme. Hennes goda ande kastade sina sol-reflexer över hela huset.

Hösten och vintern var ju den svåraste tiden. Regnet och kylan kommo. Folk stängde sina fönster och måste elda. Men ofta fanns det inte någon ved. De fröso, och människor som frysa bli missnöjda.

Maria hade ett förkläde, rödrandigt och pösande ut från hennes lilla runda gestalt. Alla hyresgästerna kände till det förklädet, ty i det bar Maria ved.

Hon kom tassande i trapporna, gick tyst förbi den magre värdens dörr, knackade på hos sina vänner och lassade av veden framför deras spi-

ETT TRÄD UTANFÖR ETT FÖNSTER

sar. Hon kunde det inte alltid. Hennes vedkällare var ju inte någon outtömlig skattkammare, och ofta fick hon själv frysa. Men hon hade väl ändå värme inom sig. Det sade hon åtminstone. Och man trodde henne då man såg de lysande ögonen.

De som stego in i hennes rum blevo som förvandlade. De kommo med klagovisor på läpparna och med knutna händer, hätska, knotande. Men det blev med ens stilla inom dem, då Maria hade dem att sätta sig i soffan framför kaffebordet. Ibland tänkte de efteråt:

Ja, det går an för Maria. Hon har inga barn som smutsa ned och fylla rummen med skrik.

Men så ångrade de sig, ty de visste ju att hon hade alla i huset till barn.

— Om hon bara kunde adoptera värden också, småskrattade de. Vad det skulle göra honom gott!

Denna höst hade trädet börjat vissna tidigare än vanligt. Det var kalla frostnätter.

I slutet av september skulle det bli gårdsfest. Det brukades så i alla husen. Värden lät dem hålla till på gården, där långbord dukades. Saft

ETT TRÄD UTANFÖR ETT FÖNSTER

och kaffe serverades. Gården var putsad och fin. Man roade sig, sjöng och dansade, för en stund glömmande alla sorger.

Barnen blickade fram emot den där festen nästan som till julafton. Men denna höst föreföll det som om det inte skulle bli någon gårdsfest. Barnen hörde om kvällarna folk som hurade och sjöngo på gårdarna omkring och de började se besvikna ut.

Skulle det inte nu heller bli någon gårdsfest? Skulle kanske den onde värden förstöra ett av deras få nöjen?

När de mötte värden i trappan stannade de och plirade upp på honom under lugg, som om de i hans ansikte skulle kunna avläsa gårdsfestens öde. Men hans ansikte var stängt som en dörr, genom vilken inte en enda liten solstrimma faller.

De äldre undrade också och frågade sins emellan. De hade glatt sig åt barnens glädje, som föräldrar ju brukar göra. Och de kände sig närapå lika besvikna som de små.

— Det blir ingen gårdsfest, mumlade de, men vågade inte säga det förskräckliga högt.

ETT TRÄD UTANFÖR ETT FÖNSTER

Gården hade cementerats under sommaren, och man hade fått balansera sig fram över plankor till pumpen och soptunnorna. Nu var cementen torr, och plankorna hade flyttats bort. Kanske ville inte värden låta en massa människor trampa på den nya cementen, rädd för att den då skulle fyllas med märken och fotsår.

Slutligen tog någon mod till sig och sporde värden, om ej festen skulle bli av. Det var en försynt fråga, som fick ett barskt och korthugget svar.

— Nej, sade värden. Äro ni då galna? Gårdsfest på min nya fina cement! Det blir inte av.

Punkt! Slut! Slut också med alla barnsliga förhoppningar och planer. En värld störtade samman. Tron på att det onda slutligen skulle förvandlas till gott splittrades.

De hade kanske ändå tänkt att bakom en hård yta kunde döljas något ömt och vekt, ett minne ännu av barndomens fröjder och längtan efter detta underbara, som en gårdsfest kan vara.

De små gräto. De förstodo inte bättre. Ute på gatan gingo de ur vägen för grannbarnen för att slippa deras nyfikna frågor om de inte snart skulle ha sin fest. De tyckte att de buro på en stor

ETT TRÄD UTANFÖR ETT FÖNSTER

skam, som de måste dölja så länge det gick. Höstens glanspunkt hade man ju släckt för dem.

Begrep inte värden, vilken skada som skett? Han uppenbarade sig i nattens drömmar, svart, jättelik, med eld i de onda blodröda ögonen. Han blev deras troll och deras buse mer än någonsin.

Då blåste den goda vinden plötsligt över huset. Maria mötte värden en dag i trappan. Hon var på uppväg. Hennes pösande granna förkläde strävade före henne som ett litet spänt segel. Hon stannade. Värden stannade också.

— Vill inte herr Gullmark komma med upp ett tag? Tapeten har visst lossnat.

Hon sade "visst" för att inte göra sin välmenta lögn värre.

Han följde knotande med henne. Nya utgifter! Det var minsann ingen fröjd att ha eget hus. Det var som att paddla sig fram i en båt, som oupphörligt visade gapande hål och ständigt måste lappas på för att inte fyllas med vatten.

Men när Efraim Gullmark kom upp såg han sig förvånad omkring i rummen. Där funnos ju inga brister. Rosorna i tapeten slingrade sig obehindrat och alldeles hela uppför väggarna.

ETT TRÄD UTANFÖR ETT FÖNSTER

— Vad vill det här säga? brummade han. Fru Hjärta vet visst inte att min tid är dyrbar?

Hon tittade småleende på honom. Ack, såg han inte själv ut som ett trumpet barn, som gått miste om sin gårdsfest?

— Sitt ned, herr Gullmark, sade hon stillsamt.

Han satte sig verkligen. Kanske också han redan kommit under förtrollningen i Marias rum, som ingen kunde stå emot.

— Det var egentligen om den här gårdsfesten, började hon genast.

Han avbröt henne ohövligt.

— Gårdsfesten? skrek han nästan. Det är nu också någonting! Litet saftblask och ungar som hålla oljud. Och gården är utmärkt nu. Jag vill inte få den förstörd, begriper ni väl!

— Tycker ni att det här huset är mycket glatt? frågade Maria, och två röda fläckar stego upp på hennes kinder. Jag har inte kunnat sova de sista nätterna av sorg för barnens skull. Och nu vissnar ju också trädet.

Han stirrade på henne.

— Trädet? sade han. Vad talar ni om för träd?

ETT TRÄD UTANFÖR ETT FÖNSTER

— Titta ut då, sade Maria ivrigt.

De sågo båda ut genom det öppna fönstret. Där stod kastanjen med vissnade blad. Ett efter ett singlar de långsamt ned. Ett dött blad låg som en stor hand på fönsterkarmen. Herr Gullmark såg på trädet, som om han aldrig hade sett det förut. Och det hade han kanske inte heller.

— Jag har glatt mig så åt det här trädet varje sommar, sade Maria drömmande. Det har susat, fåglarna ha kvittrat i det, om kvällarna ha stjärnorna lyst genom bladverket med vänliga ögon. Det har varit mitt sällskap.

— Å tusan! sade Efraim Gullmark, och hans ansikte sammandrogs ironiskt. Hade jag vetat det, skulle jag ha höjt hyran.

Den lilla gumman brydde sig inte om honom och hans svordomar och gyckel.

— När trädet vissnar blir det kallt här i huset, sade hon. Ni fryser inte, det förstår jag. Men de andra frysa. Har ni aldrig tänkt på hur blåbleka ansiktena äro som ni ser omkring er?

— Jag tittar inte på dem, erkände herr Gullmark.

ETT TRÄD UTANFÖR ETT FÖNSTER

— Nej, gör ni inte? svarade Maria och gav honom en blick. Ja, då förstår jag er bättre. Ni fäller ner ögonlocken och sitter bakom rullgardinerna, och utanför dem dansa bara skuggor, som ni inte behöver vidröra. Jag tror ni också skulle frysa, om ni gjorde det. De ha så kalla händer.

Det blev tyst. Herr Gullmark var inte längre så otålig. Han lutade sig tillbaka i soffan och såg sig omkring med ett visst välbehag.

Låt människan prata, tänkte han. Jag sitter ju bra här. Hur har hon kunnat få dessa små ynkliga rum så vackra?

Men han kunde inte riktigt låta bli att höra på lilla fru Hjärta. Nu talade hon om gårdsfesten igen.

— Ni vet förstås inte, hur barnen längtat efter den, sade hon tankfullt och såg på honom. Ni kommer nog inte ihåg hur ni var som barn. Ni har ju ingen aning om att ni just nu ser ut som ett barn själv.

Herr Gullmark blev uppmärksammare.

— Ser jag ut som ett barn? frågade han förbluffad. Det har aldrig någon sagt.

ETT TRÄD UTANFÖR ETT FÖNSTER

— Barnet inom en kan ju inte dö, svarade Maria. Det kryper bara undan. Långt inne i själen sitter det. Ibland sticker det fram en liten mjuk hand och rör vid en. Då minns man sådant som man trodde var glömt för länge sedan. De flesta goda handlingar äro styrda av den där lilla barnhanden.

De sutto tysta igen. Det var något Maria ville herr Gullmark, men hon kom ingen vart utan hans egen medverkan.

Hon vände sig om och såg på trädet med ett litet ängsligt leende.

”Dö inte genast! Hjälp mig nu också!” bad hon tyst.

Herr Gullmark hade också sin blick på trädet. I hans inre arbetade det tungt som om ett helt maskineri skulle sättas i gång. Det var hans minne, som började vakna och viska.

De hade haft ett sådant stort träd också på hans föräldrars gård. En dag när Efraim stod under det hade grenarna skilts åt, ett litet för-
tvivlat pip hade hörts och en rund svart boll föll till hans fötter. Men det var inte en boll. Det var en fågelunge, som ramlat ur boet. När Efraim

ETT TRÄD UTANFÖR ETT FÖNSTER

böjde sig ned för att taga upp den kände han att någon bevakade honom. Han tittade sig omkring och fick syn på en stor hankatt, som med grönaktiga listiga ögon lurade på fågelungen. Han stod färdig till språng med uppskjuten rygg och krökta tassar, och pälsen tycktes redan stinka av fuktig vällust. Efraim såg en vass röd tunga röra sig under morrhåren.

Vilket odjur! tänkte han.

Han tog upp fågelungen och kände dess hjärta picka mot sin hand. Då hördes skrin i luften. Ett fågelpar ven fram och åter över gården. De flaxade hjälplöst med utbredda vingar. Det var föräldrarna. Efraim såg upp i trädet. Så högt det var! Men kunde han bara få tag i den understa grenen, skulle han nog kunna klättra upp i boet och lägga dit den lilla stackaren. Det gav honom också en viss känsla av förnöjelse att få rycka rovet ur den stora hankattens klor.

Han svingade sig upp, fick fäste och började klättra. Han ryste när han tittade ned på gården. Den var så djupt under honom. Katten stod där alltjämt. Dess elaka ögon följde honom. Äntligen! I det lilla boet satt fågelungen åter

ETT TRÄD UTANFÖR ETT FÖNSTER

säkert nedtryckt, och fåglarna över Efraims huvud skreko inte längre så förtvivlat.

När Efraim kom ned på marken igen, fick han se katten orma sig bort med släpande svans. Den fräste. Aldrig hade Efraim känt sig så stolt och glad som då. Han sände triumferande en sten efter katten och spatserade med stolt gång in i huset med mössan på nacken och händerna kavat i byxfickorna.

Efraim Gullmark tog sig förvirrad åt huvudet där han satt mittemot Maria i det fridfulla rummet. Nyss var han en liten hjältemodig, varmhjärtad gosse. Och nu? Var han inte katten? Han tyckte att hans fingrar krökte sig som klor. De ville fånga ett byte. Lurade inte också hans ögon efter rov? Stod han inte ständigt på språng för att gripa åt sig, för att stjäla och förstöra? Gårdsfesten ville han rycka ifrån de små barnen. Barnen, som räddade fågelungar, fastän de ibland sparkade ut hans fönsterrutor.

Än en gång stod han under sin barndoms träd och kunde skänka föräldrar glädje bara han spände sin vilja till klättringen.

Efraim Gullmarks mun rörde sig. Han vis-

ETT TRÄD UTANFÖR ETT FÖNSTER

kade. Händerna grepo om knäna. Det var svårt att börja. Det var också svårt den där gången att nå den understa grenen för att svinga sig upp.

— Jag får begynna med gårdsfesten, sade han, och hans röst lät barnsligt gäll.

Marias ögon lyste starkare än vanligt, när hon nu följde värden till dörren. Trädet hade hjälpt henne. Hon visste bara inte hur.

Men när gårdsfesten ett par dagar senare gick av stapeln, stodo Maria Hjärta och Efraim Gullmark under trädet. Det rasslade kring deras fötter av vissna torra löv. Kulörta lyktor hängde i rader över långbordet. Barnen skrattade och sjöngo. De äldre logo och blevo för en stund också barn.

Och Maria Hjärta såg ljuset från en lykta falla över den onde värdens ansikte, som såg helt upplivat ut, och hon tänkte undrande och leende: Varför streta alltid människorna emot? Nu när trädet vissnar och löven falla, grönskar Efraim Gullmark.

Men trädet stod tyst utan att susa, och dess grenar sträckte nakna armar upp genom himlen.

Små.

De båda barnen kommo springande genom björkdungen mot herrgårdens park. Gossen stannade ett ögonblick och tog av sig mössan. Han strök sig över det ljusa håret som var klubbigt av värme. Strax var den lilla flickan vid hans sida.

— Ser du, Dag, ropade hon triumferande. Jag springer nästan lika fort som du.

Dag skrattade litet, men sade ingenting. Hans syster kunde ju ej veta att han sprungit så långsamt för att hon skulle hinna med. Hon var bara åtta år och han tretton, och skillnaden i ålder gjorde att han fick vara försiktig om han ej skulle överanstränga henne, emedan han var så mycket större och starkare än hon. Han kastade en blick in i parken på andra sidan grinden.

— Jag ser ingen, sade han betänksamt. Kan-ske äro alla inne. Därför, du vet...

Hon nickade allvarsamt.

SMA

— Vi kunna inte gå in heller, sade hon, eftersom vi kommit tillbaka utan lov.

Ställningen var en smula brydsam. Hela förmiddagen hade de varit borta hos sina kusiner på en herrgård ej långt från deras eget hem. De hade på morgonen underrättats om att de skulle få en liten bror eller en liten syster och att de ej finge vara i vägen. Dag hade väl länge vetat av att denna mystiska händelse var förestående, men för systemen Daga var det en överraskning. Allteftersom förmiddagen gått, hade de blivit allt nyfiknare och oroligare och slutligen bett att få fara hem. Farbroderns kusk hade kört hem dem, men eftersom de hade dåligt samvete, hade de sagt till honom att ej köra ända fram, utan stanna vid björkdungen.

— Vad skola vi nu göra? klagade flickan.

Hon hade helst velat rusa in och se vad som försiggick, men hon visste att brodern ej skulle tillåtit det.

Han öppnade grinden, och de fröso litet, då de kommo in i parkens svala skugga. Efter solskenet ute på vägen föreföll det dem nästan, som om det var skymning i parken. Grönskan över

deras huvuden flätade sig samman till ett tak. Över gångarna och gräset föllo bleka solfläckar. En trast ropade någonstädes. En annan svarade genast. Daga tänkte på den lilla, som skulle komma. Hon skulle vara liten som en docka och genast kunna gå och tala, och hennes röst skulle vara silverklingande som en klockas. Daga försökte föreställa sig denna sällsamma varelse ute i parken under de stora träden eller lekande med dem på gårdsplanen. Men det kunde hon ej. Dag skrattade, när hon berättade om den lilla för honom.

— Nej då! sade han. Hon kan varken gå eller tala.

Detta minskade genast Dagas intresse för händelsen.

De gingo tysta.

— Jag vet, sade Dag efter ett ögonblick. Vi ro till ön. Men först måste jag skaffa smörgåsar. Vänta ett tag!

Han kilade i väg uppför gången. Vid gårdsplanen, som låg övergiven och solbelyst, stannade han ett ögonblick. Ingen människa syntes

SMA

till. Likväl smög han sig försiktigt runt gårdsplanen till kökstrappan på gaveln.

I köket stodo kokerskan Karin och en alldeles obekant gumma med ett rött och viktigt ansikte. De talade ivrigt, men tystnade genast Dag kom, som om det var något han ej finge höra.

— Dag skulle ju inte få vara hemma i dag, sade Karin.

Men han var hennes gunstling, och hon började genast göra i ordning smörgåsarna.

Under tiden lyssnade Dag till röster och steg i våningen ovanför. Det var tydligt att något ovanligt var på färde. Plötsligt skrek det till där uppe, och Dag blev vit i ansiktet. Han tittade på den lilla gumman. Hon såg alldeles oberörd ut och stod och rörde om något i en gryta. Hon är en häxa, tänkte han. O, stackars mamma!

Det var också något häxaktigt i hennes sätt att då och då lyfta grytan och mysande lukta på dess innehåll. Elden som flammade upp ur spiselhålet lyste då på hennes ansikte, som hade tusen små rynkor och streck. Dag kunde ej komma sig för med att fråga Karin vem hon

SMA

var. Med en sista undrande blick på gumman vid spiseln tog han sitt lilla paket och sprang.

Nedanföör trappan stodo barnflickan och ladugårdspigan i viskande samspråk. Också de tycktes ha talat om någon hemlighet, ty de tego genast, då Dag kom. Det var en riktig lättnad att komma ifrån gården och ned i parken, där Daga väntade på honom.

Ön låg mitt i sjön som glittrade nedanföör parken. Barnen sutto tysta i båten. Årorna plaskade i vattnet, och då fören splittrade vattenytan, lät det som om små ivriga händer oupphörligt klapgade och knackade mot träet.

Ön var i barnens tycke vild och förtjusande. Där stod gräset högt, aldrig skördat av en lie. Alarna doppade sina grenar i sjön, och där fanns en björk, vilkens stam delats i två, som smärta och vita reste sig upp, så att hela trädet liknade ett grenljus. Runtomkring ön växte vajande vass. När barnen förtöjt båten, låg den gömd bland vassen alldeles som de läst att indianerna gömde sina kanoter vid flodstränderna.

Genast de stego i land på sin obobodda ö, glömde de också fastlandet. De voro vildar, fria

SMÅ

och oberoende. De voro hemlighetsfulla väsen, för vilka vassen bugade sig och gräset och tuvorna erbjödo sittplatser. Mittpå den lilla ön stod en slokande gran, och under dess grenar kunde de sitta som i en liten hydda. Här fanns ett mossigt stenblock, som var deras matbord, och två mindre stenar, som voro ganska vassa och obekväma sittplatser. Men det hörde till att de skulle sitta på dessa stenar, fastän benen värkte och domnade av den obekväma ställningen.

Under granen luktade det fukt och jord, och myrorna kilade av och an. Icke en solstråle trängde igenom, och det var alldeles tillräckligt dunkelt och hemskt för att vara en bostad för två hemlighetsfulla väsen. Daga skulle aldrig vågat vara där ensam. Ljudet av sjön som slog mot strandens stenar lät som en entonig melodi, och från granens topp över deras huvuden hördes en susning, så snart vinden kom farande.

De kunde inte äta sina smörgåsar utan att först genomsnoka sitt rike för att se att ingen varit där. Alltså började de gå runt ön. Ibland sade Dag:

— *Ug*, ett fotspår!

SMA

Då böjde de sig ivrigt ned mot marken med spanande blickar. Vad ordet "ug" betydde visste de ej. De trodde sig en gång ha läst det i en indianbok. Det var något tjusande i det korta uttrycket. Och u-et uttalades ibland som o, ibland skarpt och i näsan.

Det fanns inga spår annat än efter deras egna fötter. Inga andra brukade vara på ön. Under sin vandring upptäckte de likväl allehanda tecken på att främmande varit där under deras frånvaro. En sten, som de icke förut märkt, låg vältrad åt sidan och under den kilade alla sorters kryp. Blommorna lågo tryckta till marken på ett ställe efter någon tung kropp. Daga höjde sitt lilla varma ansikte och vädrade efter om hon ej skulle känna lukten av rök från någon inkräktares läger. Men allt var stilla och tyst.

Dag kastade sig ned i gräset. Uppe på den blå himlen drogo lätta skyar. En doft av sommar, av blommor och grönska och sjö var omkring honom i luften. Han tänkte på skriket han hört där hemma och rynkade ögonbrynen. Han vände sig på sidan. Bredvid honom satt Daga och flätade på en maskroskrans. De betraktade

SMA

varandra. De kände båda att detta inte var en vanlig dag. Dag tänkte berätta för Daga vad han hört på gården, men så brydde han sig ej om det.

Han såg leende på systemen. Hon hade lagt benen i kors under sig, hatten hade trillat av henne, håret föll i en jämn lugg ned över ögonbrynen, de mörkblå ögonen hade ett allvarsamt uttryck och den röda prickiga klänningen kom henne att likna en svamp. Nu provade hon kransen på hans huvud. De små bruna varma fingrarna kittlade honom, och han ruskade förargad på huvudet så att kransen föll ned i gräset. Hon vaggade av och an och sjöng på en utdragen och sorgsen melodi.

Gräset är grönt,

sjöng hon,

och himlen är blå, blå, blå!

Vi äro här på ön!

— Men vi ha glömt smörgåsarna, sade hon i detsamma den sista tonen förklingat.

Men Dag hade börjat taga av sig strumporna. Genast knäppte Daga upp sina skor, och snart

SMA

vadade de barfota ut i det grunda vattnet. Det var en liten bar fläck, där det ej växte vass och där sanden låg krusig och fin. Här kilade småfisk. En och annan abborre stod alldeles stilla, men när barnen närmade sig honom, sam han hastigt undan. Trollsländor flögo av och an, och stora kryp som liknade myggor med långa ben och vingar gungade över vattenytan. Långt nere i sanden sågo de sina egna fötter, vita, oformliga, förstörde av vattnet.

De fångade med händerna efter fiskarna, men kunde icke få tag i någon. Vattnet, som först känts svalt, blev allt ljummare, så att det till sist var som att vada i den varma sommarluften. Dag vågade sig in bland vassen, men här sjönko fötterna i mjuk lera, och han hade svårt att dra upp dem igen. Deras röster ljödo gälla och höga över vattenytan.

— Här är en fisk, Dag!

— Nej, nu dök den!

— Här kommer en annan!

De ropade till varandra, kännande ett oändligt välbefinnande. Daga doppade sin röda klänning så att den fick en mörk kant som ett sam-

SMA

metsband nedtill, och Dags byxben halkade ned. Men de brydde sig ej om det. De hade redan förut badat i kusinernas badhus, och nu fingo de lust att doppa sig igen, men så kommo de ihåg smörgåsarna. De sprungo i land och dukade upp dem på stenen under granen. Där var så mörkt, att de kände sig kusliga till mods. Då kom Dag åter att tänka på skriket.

— Nu fara vi hem, sade han med gråten i halsen.

Daga hörde hur ledsen han var.

Men då de kommo ut från granen sågo de ett helt stånd med prästkragar. De rörde sällan blommorna på ön, men nu plockade de händerna fulla. De skulle ge blommorna till sin mor. Dag kastade blommorna i båten och rodde hemåt. De smögo sig hand i hand genom parken fram till byggnaden.

I detsamma de kommo till gårdsplanen steg den lilla gumman ut på verandan och nickade och vinkade till dem. De sprungo på tå uppför trappan. I huset var en lukt av kokt, litet vidbränd mjölk, tyckte de. Inne i sängkammaren

SMA

var det halvmörkt, men de sågo ändå sin mors ljusa huvud, där det vilade mot kudden.

— Det är en liten flicka! viskade hon.

Deras far stod och höll hennes hand. Barnen lade alla blommorna på täcket och gingo fram för att titta på ett litet bylte, som den häxlika gumman höll i sin famn. De kände en oerhörd besvikelse och kramade hårt varandras händer. Ett rött svullet grimaserande ansikte stack upp ur filten och ett par små blå händer, som sågo ut som om de fröso, vilade på kanten.

Häxan har förtrollat den lilla stackaren, tänkte Dag genast. Och barnet och gumman hade också ett visst tycke av varandra, rynkiga och röda som de båda voro. Den märkvärdiga händelse barnen hela dagen väntat på sjönk ihop inför denna syn.

Hand i hand gingo de ut ur rummet.

De fortsatte ut ur huset och ned till sjön. Här satte de sig på ett par stenar. Något nytt och hemlighetsfullt hade inkräktat i deras hem. Ett väsen, som de inte visste varifrån det kom eller varför just det skulle vara deras lilla syster, hade fått sin bostad där.

SMA

Sorgsna sågo de framför sig. En liten låga från livets stora smältugn hade snuddat vid deras svala kinder, och de tyckte att gumman där inne var häxan som skötte elden. I dag var hon härskarinnan. I morgon skulle hon åter vara försvunnen.

Tåget går.

Den som bor på en järnvägsstation behöver ingen klocka för att veta tiden. När morgontåget kommer visslande, är klockan sex, eller riktigare sex minuter över sex. Och när det sista tåget kör förbi, är hon nio på aftonen. Jaha, nio på aftonen, och då skall Arne egentligen lägga sig.

Arne bodde på själva järnvägsstationen i det gula huset med röda knutar. Det var ett vackert hus. Detta röda och gula! Färg så det förslog, och så gröna fönsterlister. Om somrarna grönskade planteringarna på sidorna om byggnaden. Buskarna som dolde uthusen blommade hänemot midsommar av skär kaprifolium, och där fanns också en rabatt med penséer och ett litet rosenträd, som bar knoppar, som nattfrosten knep av varje år. Det var i Jämtland, och där är det inte lätt för blommor att reda sig mot nattkylan.

TAGET GÅR

På övre botten bodde Arne, och under stationsinspektorens lilla våning var det poststation och biljettkontor och godsförvaring och väntsal med hårda blanknötta bänkar. Och inne i rummet, där stationsinspektoren, Arnes far, arbetade om dagarna, tickade telegrafan. Den lät som en syrsa, sång och tickande om vartannat. Ett flitigt djur! Och så ringde telefonen med gäll röst. Där var aldrig riktigt tyst.

Arnes mor delade ut posten genom en lucka om morgnarna, och fastän Arne bara var åtta år, fick han hjälpa till att sortera brev och tidningar. Nu på sommaren, när folk flyttat ut från den närbelägna staden, var det mycket post. Där voro paket, som Arne lyfte på. De hade en hemlighetsfull uppsyn, nästan som julklappar. Ibland när hans mor måste skynda bort i något ärende, fick Arne lämna ut breven, och han nådde nätt och jämnt upp till luckan. Då sågo människorna som kommo litet misstänksamma ut och frågade om flera gånger efter sina eländiga brev, som om de trott att han var för liten för sådant arbete. Han för liten! Pyttsan! Alla kunde inte vara lika långa som läraren, som var som en

TAGET GÅR

majstång och måste vika sig dubbel för att titta in genom luckan. Där var en fru bland sommar-gästerna som Arne tyckte om. Hon var väl inte precis ung, fast inte så värst gammal heller, men hon hade grått hår. Det var väl för att ögonen skulle ta sig så tindrande ljusblå ut och hyn så skär och grann. Hon var alltid vackert klädd, och en doft av parfym svepte in genom luckan, när hon räckte fram sin lilla hand efter breven. Ja, hon var fin. Å, Arne kunde nog se skillnad på folk och folk. Det var många människor omkring honom.

Fem minuter före varje tågs avgång tömde han brevlådan. Det var en viktig uppgift och då såg han också allvarlig ut som en posttjänsteman. Sedan var det att bära postsäcken till tåget. Den var tung på ryggen, så att han fick gå krokig som en gubbe. Han hoppade över de närmaste skenorna och aldrig snubblade han. Han var övad. Det var en nästan lika viktig tjänst som att svänga den röda flaggan. Fast det hade ju varit roligare. Men tiden går, och en dag skall Arne själv stå på perrongen med mössan med de röda banden på huvudet. Det var

TÅGET GÅR

hans ärelystnad att bli stationsinspektör som sin far. Ty det var det högsta av allt: att få ett tåg och massor av vagnar att stanna på ens blotta vink.

"Pfui!" skriker lokomotivet, och så gör det skälvande halt och perrongen fylles av rökmoln.

Människor kommo och foro förbi. Bakom vagnsfönstren skymtade ansikten. De tittade väl ut på det lilla stationshuset, på den blommande kaprifoliebusken och på rosenträdet. Tidningspojken springer utmed vagnarna och säljer sina tidningar, som sticka upp ur en läderväska. Så hoppar han upp på tåget i detsamma det sätter sig i gång. Se, det var också en konst. En farlig konst! Man kunde halka och bli liggande mellan vagnarna.

Tåget går. Det stannade aldrig länge. Det gav en glimt av blanka fönster, av människor på resa. Det gav en lukt av rök ifrån sig, som stack i näsan. Så var det sin kos.

Om kvällarna var det roligt på stationen. Där fanns fullt med folk på perrongen, som ville se tåget komma. Det var ju en händelse. De unga flickorna satte på sig sina hattar och burrade

TÅGET GÅR

upp håret. De gingo dit som till en förevisning. Arm i arm brukade de promenera fram och tillbaka framför stationshuset, fnittra och pipa på flickors sätt. Ibland viftade en glad herre till dem från ett fönster. De viftade inte igen. Å nej! De knyckte på nacken och sände honom spotska blickar. Men i de blickarna logo också leenden. Pojkarna stodo och hängde i en klunga. Överlägsna med mössorna långt tillbakaskjutna och cigaretter dinglande i mungiporna.

Där kom trädgårdsmästaren och hans gumma med korgar fyllda av grönsaker, som skulle in till staden. Trädgårdsmästaren var en mager äldre man med grått pipskägg, som stod rätt ut i luften. Hans fru var liten och knubbig och röd som en av sina tomater i ansiktet. Trädgårdsmästarens röst hördes över hela perrongen. Han var religiös och van att tala så det hördes. Väder och vind! Det var inte bara prat i hans mun. På väder och vind berodde det, om trädgårdens alster skulle mogna eller förstöras. Därför kikade han närsynt upp mot himlen och oroade sig för molntappar, som foro förbi, eller läng-

TÅGET GAR

tade efter dem, för att de skulle ösa ned regn och vattna hans land.

Och han hade en liten dotter. Hon var lika gammal som Arne, endast några dagar yngre. Och se, hon var den grannaste av sin far trädgårdsmästarens plantor. Arne trodde nog att hon skulle bli lika vacker som den där frun bland sommargästerna som han beundrade...

Hon skulle växa upp och bli en fin fru, så långt tänkte Arne. Stationsinspektorens fru, det hade han allt också bestämt. För resten hade han frågat henne om den saken. Och hon hade nigit och sagt:

— Ja tack.

Så nu var det ordnat. Och den blivande stationsinspektoren och hans blivande fru hade mycket trevligt tillsammans. Hon hette Mary. Ett vackert namn, bara det uttalades riktigt. De andra ungarna skreko Mary med långt a, så det riktigt ekade av det. Men Arne sade Mary så det lät stilla bedjande som Mery. Det var det rätta, sade lilla Mary själv. Mary Jansson. Ett vanligt efternamn, förstås, men det skulle ju Arne, som hette Granberg, rätta till.

Arne Granberg hade en hund, en schäfer.

TÅGET GÅR

Han var gul och svart med nosen i spets och kloka ögon. När tågen kommo, låg han i krum på perrongen och sov. Ack, det var en vis gammal hund! För ett tåg behövde han inte blinka en gång. Han hade sitt dagsarbete han också som alla andra. När Arne kastade stenar, sprang han efter dem. Svansen stod då styv rätt upp i vädret. Han morrade, han gläfsste, hans skall kastades högt i luften. "Vov! Vov!" Så fångade han stenen och kom tillbaka och lade den för Arnes fötter. Han tiggde Arne med ögon och mun att han skulle kasta igen. Och så flög stenen i väg, och hunden flög i väg, och hela trakten fylldes av hans gläfsande och morrande och skall.

Arne och Mary och hunden, Step hette han, promenerade på landsvägen. Step före med svansen i vädret. Han satte fint ned fötterna, när han gick. Han svängde litet med kroppen. Pälsen glänste. En prydlig hund! Så fick han syn på en sten. Då stannade han, luktade på den så saliven saftades om nosen på honom, kastade glänsande blickar på Arne och Mary och satte tassarna på stenen med ett muntert morrande. Då var det svårt att taga den ifrån honom. Men Arne var

TÅGET GÅR

kvick och stark i sina bruna små fingrar. Han grep snart stenen och kastade den. Det gällde också att visa sig duktig för Mary. Det var en rent märkvärdig tös att fordra mycket av sin beundrare.

— Det där kan du nog inte, brukade hon säga och truta med sina röda läppar.

Jo, vad Arne kunde, han. Han klättrade i träd upp till toppen. Där kikade han fram. Hans ansikte var brunt och magert, en pigg liten apas ansikte, och ögonen voro svarta. Han hasade utför bergväggarna. Det var inte lätt att ta emot sig, när man kom neddunsande.

— Det där kan du nog inte, sade Mary.

På det sättet fick hon honom att vedervåga sitt liv. Och hon? Vad gjorde hon då? Ingenting. Hon kråmade sig bara, ungen, därför att hon var så vacker. Band och grannlåt prydde hon sig med och flätade blommor och satte en krans på sitt ljusa hår. Sådan var hon, som Arne älskade.

Hon spatserade bland sin fars blomsterland, och Arne följde efter. Man fick nästan sätta benen i kors på de smala gångarna, som löpte

TÅGET GAR

som svarta blyertsstreck mellan rabatterna. Trampade Arne på sidan och satte en klumpig fot i landet, strax vände sig Mary om, lyfte ett förmanande pekfinger och bannade honom med förnumstig röst.

Och här i trädgårdsmästarens land slogo rosorna ut. Det var en doft och en fröjd. Fjärilar fladdrade omkring bland dem, humlor surrade, hängde sig fast vid blombladen som gula och ludna små trollkräk. Varför bet inte nattfrostena på trädgårdsmästarens rosor? Hade han kanske en särskild besvärjelse han läste över dem, medan hakskägget stod rätt ut från hans magra ansikte?

Där funnos blommor som Arne inte ens visste namnet på. Alla frodades, växte och bredde ut skimrande blad i solen.

På andra sidan sjön steg en fjällvägg i vågor mot himlen. Där glänste det av vita fläckar. Det var snön som låg kvar, fastän solen brände. Detta fjäll med sin snö, denna trädgård med sina blommor! Ja, det var märkvärdigt och underligt.

Men inne i drivhusen var luften het av fuktiga ångor. Arne fick feber, när han steg in där. Uppför glasväggarna växte i slingor mörkgröna

TÅGET GÅR

blad, och bland dem mognade tomaterna. Där funnos också långa, gröna gurkor, som sågo ut som krokiga sablar med mögel på.

De två barnen blevo tysta här inne. Det var ett främmande rike för dem. Trädgårdsmästaren lät dem sällan gå dit, därför att han var rädd att de skulle släppa in den kalla luften utifrån. Men de gingo ändå, därför att de ville rysa av hemsk skräck, och det gjorde de, när de träffade på Eskil som skötte drivhusen.

Eskil hade varit sjöman, och han var bara skinn och ben. Han hade en blå skjorta på sig som var öppen i halsen och lämnade de seniga armarna bara. Och armarna och halsen voro blå och röda av tatueringar. Han var ryslig att se på. Skepp med svällande segel drogo i blått och rött över musklerna, hjärtan förenade med små pilar, ankare, ja, nakna kvinnor som bredde ut armarna... Teckningarna på hans armar och hals berättade om hans stormiga förflutna liv, medan han gick där så stilla och pysslade med gurkor och tomater. Hans ögon, små och närsittande, glodde liksom röda. Och från hans gap steg ständigt en ånga av brännvin.

TÅGET GÅR

Trädgårdsmästaren tålde honom endast för att han var så tyst och arbetsam. Ibland om söndagarna drog han upp i skogen och drack sig full, och den som då mötte honom på vägarna gjorde klokast i att snabbt vika undan.

Sommarens dagar rusade fram med sådan fart. Ett tåg fyllt med blommor och mognande frukter och bär som bar av rätt in i hösten!

Nu började blåbären mogna. Arne och Mary försvunno in i skogen och kommo tillbaka med korgarna fyllda och blå om munnarna. Vad pratade de om? Å, ingenting och mycket. Arne bredde ut sig för lilla Mary om alla stordåd han skulle gå i land med. Se här, hur stark hans arm redan var! Han hängde på krokig arm i en gren, till dess han blev eldröd av ansträngning. Mary bara log och kvittrade, och kanske gjorde hon narr av honom.

En dag hände det något i deras lilla värld. Och det var just en söndag. De hade varit ute till långt in på eftermiddagen. Nu voro de trötta och satte sig i mossan för att vila. Step hade sprungit hem. Han brydde sig väl inte om deras blåbär.

TÅGET GÅR

Det var skymning i skogen. Granarna stodo tätt, och när barnen blickade upp, skymtade de endast himlen i söndertrasade flikar, brinnande röda av en sol, som sjönk bortom fjällen.

— När jag blundar, ser jag bara blåbär, sade Mary.

Och så blundade de båda två och sågo sträckor med blåbär och grönt ris.

Det var en rolig lek. De frågade varandra, om de kunde räkna bären, som de sågo bakom sina slutna ögonlock. Och så blundade de igen och räknade till många hundra, den ena duktigare än den andra.

Men när de åter tittade upp, blinkande och glada, stod Eskil framför dem och svängde en tom literbutelj i handen. Mary och Arne stirrade på honom. De vågade inte skrika, inte springa. Varje gång han svängde buteljen ryckte de till och voro vita i ansiktena.

Nu var det Arne måste visa sig som hjälte och rädda sin lilla älskade. Ack, det fordrades mod! Det var inte lätt.

I smyg sände han Mary en blick. Han tyckte att hennes läppar redan formade sig till orden:

TÅGET GÅR

"Det där kan du nog inte!"

Då rusade han upp. Han hoppade som ett litet ilsket djur runt Eskil. Eskil sade ingenting. Han bara svängde buteljen, som om han ville döda någon. Och då tog Arne ett skutt, grep buteljen, vred den ur Eskils hand och slungade den långt bort. Kras! Buteljen föll i bitar mot en sten. Eskil såg på de båda barnen. Tänkte han säga något? Skulle han nu vrida nacken av dem som det troll han var? Men han vände sig bara långsamt om och lomade rätt in i skogen. Så var han borta.

Då steg Mary upp och nöp i sina kjolar och neg för Arne. Hon gjorde inte narr av honom nu.

— Du är duktig, sade hon.

Ett högt beröm från Mary.

— Äsch! sade Arne.

Men hans ben darrade.

Barnen höllo tyst med sitt äventyr i skogen. Men nu voro de bättre vänner än någonsin.

En dag spred sig ett rykte i samhället att Marys far var försvunnen. Han hade utan vidare lämnat trädgården och den lilla runda gumman och den vackra Mary. En morgon hade

TAGET GÅR

Arne från fönstret sett trädgårdsmästaren kliva upp på tåget. Han var helgdagsklädd, fast det var vardag, och han hade krage och halsduk på sig. Lokomotivet skrek till, rök for i ett moln över det röda och gula stationshuset och vagnarna rullade bort. Tåget tog med sig trädgårdsmästaren. Han vände aldrig tillbaka.

Folk från andra trakter kommo med underättelser om att han gick omkring och predikade och döpte. Jesus hade kallat honom. Han hade glömt sitt hem och sin trädgård för att följa i Jesu fotspår.

Ofta grät nu Mary. Och Arne kunde inte trösta henne. Hon var utan far. Det var så besynnerligt. Arne kastade stenar åt Step, som hoppade och skällde. Nej, det log hon inte ens åt. Han plockade bär åt henne. Och hon åt nog upp dem, men med betänksam min. Hon kunde inte ens glädja sig åt tanken att hon en gång skulle bli stationsinspektorens fru, vilket ju ändå var något högt och fint.

— Vad är du ledsen över, min lille vän? sade frun som Arne tyckte var så vacker.

Då ryckte Arne bara på axlarna, som en man

TÅGET GÅR

söm har bekymmer. Nej, den vackra frun kunde inte hjälpa honom med Mary.

Tågen foro förbi. Det susade och gnisslade av vagnshjulen. Människor tittade ut och logo kanske, när de sågo den lille postbäraren med sin säck på ryggen.

Snart skulle Mary också fara. Hon och hennes mor skulle flytta ifrån trakten, långt bort. Arnes bruna apansikte blev så ledset. Mary gav honom ett minne, en liten rundslipad sten, som hon hittat på stranden. Det var en vacker sten, men den skramlade så tomt i Arnes byxficka.

En afton stego Mary Jansson och hennes mor på tåget. Och Mary kunde mitt i bedrövelsen inte dölja sin glädje över att få åka på tåg. Det såg nog Arne. Och det sved och stack i hans hjärta.

Han hade lämnat av sin postsäck, och nu rullade tåget bort. Röken insvepte Arne. Tåget hade farit.

På stationen sov Step med huvudet mot tassarna. Han hade hört så många tåg komma och fara. Han morrade sakta i sömnen.

Varför kan du inte tala?

I.

När Tom kom farande om hörnet på den röda villan, stannade han så hastigt att baktassarna nästan stötte ihop med framtassarna. Där vid villans port stod en väldig lastbil fullpackad med saker som hade en lukt — en lukt av tåg, av rök.

Det är alls icke behagligt för en schäfer — en gammal hund på åtta år — att stanna så där tvärt av överraskning. Man mister sin värdighet. Tom rätade stelt ut benen och morrade. Han morrade mot bilen. Ingen svarade. Då gick han försiktigt fram till den och nosade på den. Han såg sig omkring, lyfte benet och vätte ned ett av framhjulen. Strax blev bilen liksom hans. Den hade fått en lukt av honom.

Han blev också vänligare stämd mot den. Det var djupa spår efter den i sanden. Hm. Tom

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

vädrade. Så satte han i väg i vild fart nedför hela sandgången med nosen i spåret. Bilen hade kommit nedifrån landsvägen och svängt upp till huset på höjden. Icke att misstaga sig på! Samma lukt överallt. Med lika vild fart som nyss sprang Tom upp mot villan igen, alltjämt icke släppande spåret. Det stora åbäket stod kvar.

Nu öppnades dörren till villan, och Toms unge husbonde steg ut på den vita verandan. Tom gick fram till honom, men spetsade i detsamma öronen. Ett ljud av röster hördes inifrån rummen, och strax därpå blevo rösterna höga och nära och dansade ut i luften. Två människor stodo bakom hans husbonde. Då började Tom skälla rasande vilt och rostigt, som alltid inför främmande. Från början hade Tom varit vakt-hund. Han hade lärt sig att morra och gläfsa åt obehöriga. Men med åren hade det han lärt sig trubbats av, så att han nu skällde på alla som kommo, om han inte kände igen dem, även om de voro tillsammans med hans husbonde.

— Så, så, gossen min.

Tom kände sin husbondes hand och lugnade

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

sig. Ilsket tittade han under lugg på de två andra, en dam och en herre.

Nu prasslade det av kjolar. En ljus mild röst talade med Tom.

— Min lille vän, sade hon, är han så ledsen över att vi skola hyra villan över sommaren?

Tom nosade trumpet på hennes fötter och på kjolkanten. Så fnös han, lyfte huvudet och såg upp på henne. Han förstod att hon tyckte om honom.

När herrn närmade sig, morrade Tom igen, men utan att mena något allvarligare med det. De hörde till bilen. Det var deras saker som stodo på den. Skulle de gå eller stanna kvar?

Flera gånger denna första dag gjorde Tom små trevliga utflykter ned till sjön, som det var hans vana. I ett dike hittade han en nedgrävd sko och bet sönder den och hade sådant nöje därav och var så intensivt upptagen att han glömde de där nya människorna.

Men så plötsligt kom han ihåg dem. Då tappade han skon och rusade upp mot villan. Han tittade försiktigt om hörnet. De främmande rösterna ljödo alltjämt. Den främmande lukten

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

var i luften. Han smög sig fram till trappan, stannade på tröskeln och så vaggade han in i rummen med fundersam min. Hans husbonde var försvunnen. Det oroade honom. Han vek undan för de nya, men icke ovänligt. Man visste ju aldrig hur livet skulle gestalta sig. Man fick vara försiktig.

I köket stod hans fat. Det fanns ingenting att äta på det. Han slickade på det ett tag och gruffade litet. Skulle den nya förstå? Åter hörde han den milda rösten. Strax därpå drog han undan huvudet. Något lades på hans tallrik. Det var ljummet, inte för hett, som han avskydde, och det smakade utomordentligt. Han slickade ren fatet och sneglade upp på den som serverat det goda. Nu talade hon med honom, kliade honom bakom örat.

Tom lät det ske. Människor kliade honom alltid bakom örat — som den här. Det kändes gott. Men se, den här begrep att han ville bli kliad under halsbandet som var så grovt och flottigt. Just där under halsbandet! Detta tog Toms hjärta. Så klok för att vara människa! Han lutade sig förtroendefullt mot hennes knän.

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

Men när mannen i detsamma kom in blev Tom orolig. Han tyckte inte om många omkring sig. Luften sattes i rörelse av deras fotsteg — av deras röster.

Tom drog upp överläppen och såg ett ögonblick skräckinjagande ut. Han brukade skrämman andra hundar med den överläppen och de tänderna. Men mannen blev inte skrämmd. Sådant känner man på sig. Tom märkte genast när en människa var rädd. Då hade hon dåligt samvete. Inte rent mjöl i påsen! Och då bara blev han ond och ville bitas.

Nu klappade mannen honom med en hand som var bredare och större än hennes som satt fram för honom den goda maten. Då kände sig Tom försonligare igen.

Just nu kom han åter ihåg den gamla skon i diket. Med ens satte han av ut genom den öppna dörren. Den ljumma sommarluften fläktade omkring honom, medan han sprang. I hans mun var ännu en smak efter måltiden. I hans päls, på hans nacke under halsbandet, dröjde tryckningen av ett par mjuka fingrar. Hans svans

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

vaggade välbehagligt av och an. Han hade en känsla av välbehag i hela kroppen.

På kvällen kom han tillbaka till villan. Lastbilen var borta nu. Det föll ett ljussken genom fönstret. Han stannade och skällde på det. Då lockade den nya rösten, inte längre främmande, på honom. Han kröp ihop i förstugan.

— Inte skall du ligga här, din lilla stackare, sade den ljusa stämman.

Men Tom förstod henne inte. Han brukade alltid ligga i förstugan på natten. Han trodde hon skulle göra något illa med honom, då hon nu drog i hans halsband för att få honom in. Stretande och morrande kom Tom på detta sätt in i matsalen. Han fördes ända fram till den låga ottomanen.

— Hoppa upp! Hopp! sade hon skrattande.

Tom gav henne en arg blick. Vad var nu detta för spektakel? Hans husbonde brukade smälla till honom om han någon gång vågade taga plats på ottomanen.

— Hopp! Hopp!

Tom lade tjurigt hakan mot ottomanen. Där

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

skulle han stå med styva ben och hängande svans så länge det behagade honom.

Hon tycktes inse det. Hon gav honom en liten klapp, släckte ljuset och gick ut ur rummet och stängde dörren efter sig.

Strax var Tom gnällande framme vid dörren. Han kraftrade på den, men fick inte upp den. Så gick han tillbaka några steg och stannade på golvet igen. I rummet ovanför hörde han hur de talade. Han lyssnade intresserad. Plötsligt tassade han fram till ottomanen och hoppade upp.

Där var härligt. Han rullade ihop sig. Här var varmt, gott och mjukt. Han gäspade stort och slöt ögonen. I nästa stund sov han.

II.

Där uppe fortsatte de att tala. Tom vaknade ibland av deras röster, och då gläufste han till och föll i sömn igen.

— Daniel, tycker du om hunden? sade den unga frun.

— Ja visst, Elly, svarade hennes man genast. Han låg redan i sängen. Hon satt framför

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

spegeln och borstade sitt korta hår, så att det blev glänsande. I glaset såg hon bara hans arm i den blå pyjamasrocken.

— Så lustigt, sade hon. Att hyra en villa och en hund på samma gång! Jag älskar hunden.

— Du överdriver alltid, sade Daniel.

Då blev hon tyst för en lång stund.

Hon mötte sina egna ögon, allvarsamma och stora.

"Överdriver du?" frågade de henne.

Hon var trött efter den långa resan. Tågets skakningar darrade genom hennes nerver. Glimtar av det norrländska landskapet de farit igenom svävade mellan svarta små prickar för hennes ögon. Och här var så vackert. Den stora trädgården med alla blommorna, utsikten över sjön och de snöhöljda fjällen där borta! Allt mycket, mycket vackrare än hon föreställt sig det.

Och så hunden. Den där gamla, rara schäfern med sin trumpna min och sina underbara ögon! Hon och hennes man hade varit gifta i flera år och de hade inga barn. Förstod han inte att hon måste älska hunden just därför? Ha någon som

VÄRFÖR KAN DU INTE TALA?

hon kunde klappa, ge godsaker åt, leka med? Eller var det just detta han förstod, och låg han nu bara och tänkte på att hon borde haft ett barn i stället för en hund? Men när hon ej kunde få något barn?

Hennes ögon blevo rödkantade av tårar, och hon borstade hastigt ned luggen över dem.

— Daniel!

Nu stod hon framme vid fönstret och såg på stjärnorna. I den oändliga mörknande rymden över henne sköto de ned blixtar som gyllene vassa pilar.

Han vaknade till och mumlade:

— Vad är det?

Då förstod hon ju att det inte var värt att prata mer, och hon kröp upp i sängen. Längre låg hon vaken. Ända hit hörde hon vågornas slag mot den steniga stranden där nere. Ett tåg for förbi. Rasslet av vagnarna fick henne att darra. Så somnade hon, och det blev tyst i huset.

III.

Tom vaknade på morgonen vid att dörren öppnades. Han blev mycket glad. Med en tung duns var han nere på golvet och for rätt ut i solskenet. Hans muntra skall ljud över hela bygden. Andra hundar längre bort vaknade och stämde in.

Elly kom ut på trappan.

— Tyst, Tom! Tyst! förmanade hon honom. Du väcker Daniel.

Tom hörde genast på rösten att hon menade allvar. Han slöt käkarna om ett sista gläfs och satte sig på verandan framför henne. Hon drack något ur en kopp, höll fram en bulle mot honom och lockade honom. Men Tom var inte hungrig så tidigt på morgonen. På kvinnors vis tvingade hon honom i alla fall att nosa på bullen, och så åt han den betänksamt. Den var verkligen inte så illa!

Han strök sig mot henne, satte sig på nytt framför henne och såg uppmärksamt på henne. Solen smälte i gulddroppar över deras huvuden. I de späda björkarna kring gräsplanen rasslade morgonvinden, så att det lät nästan metalliskt.

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

Tom sträckte ut sig på verandan. Han njöt i solskenet. Ögonen slöto sig. Han skulle sova en liten stund till. Men han spratt upp då hon ropade på honom.

— Latmask, sade hon. Kom och visa mig trädgården.

De rusade nedför gången, Elly med flygande hår och vajande kjolar, Tom med svansen i en elegant svängd båge i luften. Då och då vände han huvudet och tittade på henne. Skulle hon tycka om trädet, hans träd, där borta vid slutet av gången?

Det var ett stort träd med yvigt grenverk, som sträckte sig långt utåt gräsmattan. Inne bland dess blad härskade alltid skymning. Solstrålarna förmådde inte tränga igenom. Och inne i denna grönaktiga skymning prasslade det av fåglar som hoppade, pep det, rörde det sig oroligt. Tom hade aldrig lyckats utforska det trädet. Han vädrade fientliga makter där inne. Klara ögon glänste emot honom. De kvittrande fåglarna gäckades med honom. Ibland lyfte de vingarna och flögo i en svart svärm därifrån, och Tom förföljde dem så gott han kunde, skäl-

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

lande med nosen i vädret, över gräsmattan och fälten.

Nu stannade han framför trädet. Han svängde på huvudet åt Elly. Måtte hon hejda sig och inte skrämma bort fåglarna för honom! Ja, hon var överraskande klok, den lilla människan med de flygande kjolarna.

— Vad är det, Tom? frågade hon i en viskning.

Tom grymtade att hon skulle hålla mun. Och då gjorde hon det. Han tog ett skutt över diket och sprang med besynnerligt uppkörd rygg och framsträckt nos runt trädet. Så pep det till där inne. Då började Tom skälla ursinnigt och hoppöst. Han ville inte de levande livet något ont. De bara retade honom. Andra fåglar på andra träd brukade gunga högt uppe i kronorna eller sitta prydligt på en kvist och sjunga. Men de här! Nå ja — det var ingen reson med de här. I själva verket utgjorde de Toms speciella nöje flera gånger om dagen, varje gång han gick förbi trädet. Men det ville han inte låtsas om för sig själv ens.

Hans skall blev klarare, uppsluppet livat. Ögo-

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

nen tindrade. Han for fram mot trädet. Hop-
pade runt det. Dansade på bakbenen.

"Pip, pip", svarade trädet.

"Vov, vov!" skrek Tom.

Han tröttnade inte förrän fåglarna gåvo sig
därifrån. Då förföljde han dem. Hans tunga
kropp med den raggiga pälsen lyfte sig som ville
den flyga, men det gick inte.

Med hängande huvud och svansen mellan
benen kom Tom tillbaka till Elly. Han hittade
en rutten avbruten bit av en trädstam på gången,
tog den i munnen och kastade den framför Ellys
fötter. Det var som om han provat henne.

Skulle hon begripa nu också?

Ja, Elly begrep. Hon tog upp träbiten och
kastade den framför sig. Hejsan! Fåglarna voro
glömda för ögonblicket. Träbiten var Toms enda
mål i livet. Han bet i den, ruskade den med fly-
gande öronlappar, fick stickor i gapet så att han
hostade.

— Du är som en valp, sjöng Elly. En valp!
En valp!

Och sanningen var att sedan Tom lämnat sin
syssla som vakthund och blivit så att säga pen-

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

sionerad, hade all barndomens ansvarslösa yra vaknat hos honom på nytt.

Men han kände ändå att han gjorde sig nyttig på tusen små vis nu: genom att bära trädgrenar i munnen, promenera bakom människorna, skälla, springa med skvaller — som att tala om ifall någon vagn passerade på landsvägen nedanför eller att brusa ut i ett skall när tåget skrek till vid den lilla stationen. Dessa sysselsättningar fyllde hela hans dag, så att han, när kvällen kom, knappast hann rulla ihop sig på den ljuvliga ottomanen förrän han var inne i sömnens rike.

Också hans drömmar voro fyllda av händelser. Han jagade över vidsträckta marker. Han sjöng mot den förgyllda månen, som hängde som en silverklocka i skyn. Han träffade bekanta hundar, vänliga varelser, som smickrade honom därför att de voro rädda för hans bett och hans makalösa styrka. Och han drabbade samman med fiender som han slogs med, till dess hans nos var fuktig av varmt rinnande blod. Då kunde han vakna upp med ett dovt morrande vid att hans tassar hamrade mot ottomanen, som om de

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

piskat något. I nästa stund var han inne i drömmen igen.

Men allteftersom sommaren gled fram blev Tom förvekligad. Han började bli kräsen på mat. Hans rygg och sidor vaggade av vällevnad när han gick. Han uppförde sig inte fint mot grannhundarna: skröt för dem, stoltserade förbi dem på fjädrande ben och kråmade sig riktigt där han gick vid sidan av sitt nya herrskap. Och kom någon gammal hundbekant aldrig så ödmjukt fjäskande emot honom för att lukta på honom, morrade han retligt.

Tom höll sig till sina nya vänner. Herregud! Han märkte ju hur oväntat mycket de uppskattade hans små fasoner. Då fingo dessa ny och stor betydelse för honom. När Daniel sträckt ut sig i en vilstol i trädgården kom Tom fram till honom, lade sin nos mot den mjuka filten och betraktade honom med bedjande ögon. Det betydde att Daniel skulle kasta en sten och Tom skulle komma tillbaka till honom och lägga den i hans knä.

Och Daniel, som inte hade något annat att göra, kastade minst tusen stenar denna sommar

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

från sin vilstol, och Tom sprang minst tusen gånger fram och tillbaka med dem med vaggande svans och glada blickar. Tom roade Daniel, och Daniel roade Tom. Det fanns ett harmoniskt samförstånd dem emellan.

Men när Elly sträckte ut sig på gräsmattan visste Tom att vad hon mest av allt ville var att han skulle lägga sig bredvid henne. Och då blickade de in i varandras ögon och Tom begrep att hon försökte tala med honom så gott hon förstod.

IV.

Elly och Daniel badade nere vid den bruna båtbyggnaden. De klevo försiktigt ut i vattnet i sina badskor. Det fanns fullt av vassa stenar innan man kom till djupt vatten.

Tom stod längst ute på byggnaden. Hans ben darrade av spänning. Svansen stod styv. Nosen var fuktig av iver. När de började simma kastade han sig i efter dem så att vattnet stänkte omkring honom i kaskader av glittrande pärlor. Han vågade inte lämna dem ensamma i det farliga vattnet. Här voro de hans skyddslingar —

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

hans barn. När Daniel låtsades drunkna och sträckte en hjälplös brun arm i luften, var Tom strax framme hos honom, nöp tag i hans simdräkt och lyfte honom flåsande upp. Han var stark. Han var glad att kunna hjälpa.

Efteråt sträckte Elly och Daniel ut sig på de kala stenarna i sina badkappor.

— Härligt, sade Daniel och blossade på sin pipa.

Tom, drypande våt, betraktade honom med en min av äganderätt, nästan med överseende.

— Kom, Tom!

Elly lockade honom till sin sida. Hon var svartsjuk om Tom. Hon tyckte inte om när han sysselsatte sig för mycket med Daniel.

Hon lade sig framstupa och såg in i hans ögon.

— Vad skulle han säga, Daniel, sade hon, om han kunde tala? Det är nästan hemskt med dessa stumma djur. Det är som om han ville förtro sig åt mig, men själv lider av att han bara kan säga "vov vov".

— Bry dig inte om det, sade Daniel vårdslöst. Det är naturens lag. De tråkiga och fula människorna skola prata så att man inte orkar

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

lyssna, men de vackra djuren, som man så gärna skulle vilja veta något om, skola tiga. Det kunna vi tyvärr inte ändra på.

Och eftersom han händelsevis sagt något så förståndigt lade han sig till rätta och kisade med ögonen mot den välvilliga solen. Men Elly makade sig närmare Tom och viskade:

— Varför kan du inte tala?

När hon var liten hade hon haft ett konstverk i gips på sin byrå. En gosse satt på huk framför en hund. Hundens nos och gossens trubbiga näsa möttes, och på sockeln stod präntat: "Kan du inte tala?"

Elly tänkte på det nu. Naturens obarmhärtiga nyckfullhet upprörde henne. Tom var just nu mycket intressantare än alla människor hon kände.

— Varför kan du inte tala? viskade hon igen.

Och hon tyckte att Toms ögon fingo en sorgsen blick, så att hon ville gråta.

På kvällen hade de bjudning. En massa ungt folk från den närbelägna staden kom ut i bilar. Kulörta lyktor hängde i rader på verandan. En

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

ilsken grammofon spelade. Man sjöng och dansade och konverserade.

Tom snodde runt huset med missbelåten min. Han tyckte inte om att alla ville klappa honom och jollra med honom. Skulle de här också stanna kvar? Han såg upp mot månen, fylldes av melankoli och tjöt sorgset och långdraget.

Då kom Elly ut till honom i sin vita klänning. Han morrade åt henne för att han inte kände igen henne i månskenet och för att han faktiskt var yr i huvudet. Så slickade han henne ångerfullt på handen.

Elly stod stilla bredvid Tom. Hon skymtade ett par på gången där nere. Hon visste att det var hennes man och den där vackra, fräscha flickan han dansat med så mycket i kväll. Nu stack han armen i hennes. Nu lutade de sig mot varandra. En bred strimma månsken föll på platsen, där de stodo, och lyste över deras kyss.

Elly böjde sig mot Tom.

— Så dumt av dem att kyssas i månskenet, viskade hon med en snyftning.

Så gled hon in i huset igen. Men Tom lyssnade. Något prasslade på gången bredvid honom. I

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

månskenet glimmade ett par ögon emot honom. Tom kände sig underlig till mods. Det var Lola nedifrån trädgårdsmästaren, den där bruna, inställsamma bondhundstiken.

Elly, som stod på verandan och väntade att Daniel skulle komma tillbaka, såg Tom ta ett språng mot Lola. De försvunno in i buskarna. Och Elly måste le åt att Tom, gamle Tom, också jagade äventyret denna glittrande människenskäll. Det liksom gav henne en förklaring på att Daniel så obetänksamt kysst den unga flickan.

Människorna och hundarna yrade i månskenet, förgiftade av dess glans och med sommarnattens sjungande hetta i sina ådror.

V.

Tom hade varit och hälsat på Lola. Man måste vara artig för all del mot folket och även mot folkets döttrar. Hon roade honom med sina glidande, liksom nigande rörelser. Och hon hade en god och hetsande doft omkring sig.

Vid den öppna källardörren till Lolas hem stannade Tom och kikade nyfiket in. Det var en

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

lukta där inne. Hastigt slank han in genom dörren.

Han klev försiktigt över det kalla golvet. Han visste väl att man ej fick gå in i en källare, men när nu dörren var lämnad öppen! En ljusstrimma föll från fönstret ned på ett stort stycke rött kött som låg på golvet.

Tom tvärstannade. Det gick vågor av berusande lycka över hans rygg. Han närmade nosen till köttstycket. Det var det som lukta. Han hade känt det ända ut. Han slök läckerheten, i det han kastade spanande rädda blickar omkring sig. I nästa sekund var han på väg till villan med viftande svans och härligt varm i halsen.

Han lade sig på verandan, alltjämt med denna svällande lyckokänsla inom sig. Solen gassade. Han sjönk in i en lång slummer och vaknade frysande med het nos. Han jämrade sig. Det gjorde ont överallt. Han tänkte genast på köttbiten han svalt. Det var som om den nu tiodubblats inom honom.

Han sprang runt huset och försökte kräkas. Men det gick inte. Halsen svullnade. En dimma låg framför hans ögon.

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

Han kom vacklande in till Elly i köket och föll ned framför hennes fötter. Hon blev förskräckt. Hon smekte hans nos. Men han skakade bara trött och oändligt sorgset på huvudet.

Då ringde Elly till veterinären i staden och bad honom komma ut.

— Hunden har troligen svält råttgift, sade hans grova röst i telefonen. Det händer ofta och är sällan något att göra åt.

— O, svarade Elly bara.

Tårarna runno utför hennes kinder. Hon var ensam. Daniel var ute på sjön i motorbåten. Hon kunde endast sitta där stilla med Toms tunga huvud i sitt knä. Han såg på henne med den där underliga dimman framför ögonen.

Hon visste att han skulle dö. Hela sommaren hade han varit hennes glädje. Hon tyckte att det susade lömskt i träden, som om hösten redan kommit. Trädgården skulle vissna ned. Himlens djupa blå blekna. Tom dö.

Och hon lyfte hans huvud och såg in i hans vemodiga ögon. Ett ögonblick, ett enda, tyckte hon att de fullt förstodo varandra på ett mera väsentligt sätt, utan ord — dessa små löjliga par-

VARFÖR KAN DU INTE TALA?

tiklar människorna bollade med. Tom och Elly växlade en lång, öm blick.

Så sjönk han samman vid hennes fötter. Det var som om han rosslande sade:

"Varför kan du inte tala?"

Tecken på himlen.

Tjänstemannen Carl-Gustaf von Spetz stod i trädgården utanför sin villa och såg drömmande upp mot himlen. Nyss hade han kommit ut med tåget till det lilla förstadssamhället efter att som vanligt ha tillbringat dagen i sitt verk i Stockholm.

Nu drack han in den svala luften i suckande andetag. Det var ännu en halvtimme till midnatten, och denna lilla halvtimme tyckte han att han fått sig tilldelad som en klarblå flik skuren direkt ur evigheten. Omkring honom var en doft av hem, av kokande färsk potatis med dill, och på ett klädstreck vajade några nytvättade handdukar och gävo honom en känsla av renlighet och snygghet, som också tilltalade hans poetiska sinne.

Den där poesien hade dröjt sig kvar hos honom sedan studentåren, då han varit mycket blyg, mycket svärmisk, mycket finmig och skrivit dikter om nätterna till den vandrande månen

TECKEN PÅ HIMLEN

och till en flicka, som man också kunde säga vandrade, ty hon gick snart ifrån honom till en annan, som ej förmådde åstadkomma en enda rad poesi.

Nedifrån trädgården hörde han röster och en hunds glada gläfs. Hans barn höllo väl som vanligt till i campingtältet, som de fått i midsommarpresent. Det lyste som en väldig bjärtgul solros bland sommargrönskan.

— Ack ja, hem, barn, hund, mumlade Carl-Gustaf von Spetz.

Han höll på att säga "hustru" också, men hejdade sig, eftersom hon rest till en modern badort och väl i dag legat utsträckt på en het sandstrand och lyssnat till havets sorl. Därför tillade han, en smula mindre entusiastiskt:

— Och Aslög . . .

Aslög var hembiträdet. Han såg en skymt av hennes runda ansikte genom köksgardinen. Hon var hygglig och ful.

Varför skulle de pålitliga vara fula och de opålitliga och de, som i ungdomligt lättsinne brände vid allt och tappade dyra minnesskålar i golvet, vara så outsägligt sköna och koketta?

TECKEN PÅ HIMLEN

Carl-Gustaf skakade av sig denna fråga, därför att den syntes honom alltför filosofiskt djupsinnig att så här på stående fot besvara.

Åter lyfte han ansiktet mot himlen. Blått! Blått! Ett fjärran högt beläget land utan gränser och där bakom, bakom detta skimrande dallrande — vad då? Fanns det väl en himmel sådan man som barn tänkte sig den, där Gud Fader, en vis och god gammal man, varje afton i släpande purpurmantel gick omkring och tände millioner blixtrande stjärnor till att lysa människorna om natten? Eller voro denna ljusblå eter och jorden, som kändes så varm mot hans fot, och han själv och barnen och hunden endast något, som syntes vara — en avspegling av en ofattbar tanke, som skulle förflyktigas som osynligt stoft, när vinden svepte över det?

Då fick Carl-Gustaf se något besynnerligt på himlen. En vit, väsande orm for fram där uppe, en vit orm av rök eller dimma. Och samtidigt fylldes den nyss så fridfulla rymden av ett smattrande ljud, som om ett troll nyst och fräst med sin klumpiga näsa.

TECKEN PÅ HIMLEN

Det vita, smala på himlen fortsatte att fara fram och åter, medan Carl-Gustaf förvirrad såg på. Det formade sig till bokstäver, till ord — och nu äntligen begrep han. Det var en flygmaskin högt där uppe, som i rök ritade upp en reklamannons på himlen.

Han kunde inte läsa bokstäverna, men hans dotter och son, som nu kommit fram ur tältet, stavade dem högt med gälla röster:

— "Renolit!" hörde han dem ropa.

Då greps han av vrede. Himlen var icke längre fylld av änglaröster och av brus från lätta, duniga vingar — nuförtiden annonserade den "Renolit". Å! Bästa pastan för tänderna. Sköt era tänder rationellt, så kunna ni tugga er föda ordentligt, och er matsmältning skall fungera överdådigt. Det var meningen med detta "Renolit" ritat mot en underbar sommarhimmel. Det var meningen med hela detta moderna liv, som skaffat sig starka tänder för att kunna tugga och smälta de otroligaste saker.

Intet brus från änglavingar mer. Den sista slagern på grammofonen: "Brr tra-tam-tam..."

Intet stjärneljus — förkvävt, fördunklat av

TECKEN PÅ HIMLEN

sprakande ljusreklamer, som satte världen i brand.

Carl-Gustaf såg på sina barn. De stodo med ryggarna åt honom. Vilken var pojken och vilken var flickan? Om inte hans son haft en svart kalufs till hår och hans dotter en ljus, skulle han inte kunnat skilja dem åt så här på litet avstånd.

De stodo helt vänskapligt med armarna om varandra och stirrade upp mot himlen. Båda hade spärrat ut benen för att hålla balansen. Båda hade långbyxor, båda ljusa skjortor och breda, nedvikta kragar, båda låga, hälsosamma klackar.

Bredvid dem satt hunden och viftade på sin lilla ynkliga stubbade svansbit. Men han hade inte något intresse för himlen. Han stack vädrande fram sin spetsiga nos: en kritvit, sträv-hårig foxterrier med en svart fläck som en bläckplump över ena ögat.

— Bertil! Berit! ropade deras far, litet barskt.

De hade svårt att slita blickarna från flygmaskinen där uppe. Långsamt vände de sig om

TECKEN PÅ HIMLEN

och kommo masande över gräset fram till honom. När de voro intill honom, såg han, hur deras ögon lyste av fröjd över skådespelet på himlen. Kinderna glödde.

Bertil sade, att det var det bästa han sett på länge. Det vill säga, att så uttryckte han sig inte precis. Han talade en jargong, som Carl-Gustaf hade följt med utvecklingen för litet för att fatta — ett slags tattarspråk, tycktes det, som var gemensamt för alla av hans generation och vars termer Bertil alltid med ett halvt medlidsamt leende måste översätta för sin far.

Hunden kom fram och strök sig mot Carl-Gustafs ben. Carl-Gustaf böjde sig ned för att klappa honom, och beröringen med det varma hundskinnnet gjorde honom försonligare stämd.

Han tyckte — han kunde inte låta bli att tycka det — att han hade ett par trevliga barn. Berit var sexton år, Bertil ett år yngre. Berits hy var gudomlig och hennes armar späda. Bertil hade en utskjutande underläpp, som han fick lida smälek bland kamraterna för, men som gav karaktär åt hans ansikte. Han var i målbrottet, och när han blev ivrig, åkte hans röst en hastig

TECKEN PÅ HIMLEN

kana från pipig falsett till långt ned i basen. Berits röst hade, när hon inte skrek, redan fått detta kuttrande, insmickrande tonfall, som kommer starka män att darra och begå dårskaper. Hon var alltså redan en liten kvinna trots sina långbyxor och sina pojktag.

Som på en överenskommelse togo nu de båda barnen sin pappa emellan sig och ledde honom upp mot trappan. Hunden snodde i hälarerna på dem, muntert gläfsande.

Hembiträdet stack sitt huvud utanför fönstret och sade:

— Maten är färdig.

Det märks att inte min fru är hemma, tänkte Carl-Gustaf. Då skulle flickan minsann inte sticka ut huvudet genom fönstret, utan komma fram och niga och säga: "Det är serverat."

Och som om Bertil anat hans tankar, sjöng han högt uppe i diskanten:

Träd ut, liten Aslög, i fager kväll,
i svala källan två foten mjäll...
Träd ut, träd ut, liten Aslög fin,
att löga i källan den kla-a-ra...

TECKEN PÅ HIMLEN

— Isch! sade Aslög i köket. Han är inte klok. Carl-Gustaf tog en sup till maten. Berit sträckte fram handen.

— Pappa, låt mig få en droppe!

Carl-Gustaf blev stel i kroppen. Något sådant hade hon aldrig någonsin förr begärt. Var hon då helt förvildad?

Hon hörde med ett litet knipslugt leende på hans ordström. Äntligen tystnade Carl-Gustaf.

— Fanny Fagerholm tar alltid brännvin till maten, sade Berit då, — åtminstone när hon är borta. Och hon är bara två år äldre än jag.

Carl-Gustaf fann inte något annat svar än:

— Då får du vänta då tills du blir lika gammal som Fanny Fagerholm, min flicka.

Men över den färska potatisen sneglade han då och då i smyg på sin dotter. Hon var sannerligen skär och fin som en blomma — en halvutsprucken rosenknopp, sade man förr i världen — och hon — hon ville vattnas med brännvin därför att den adertonåriga Fanny Fagerholm...

Han tog sig för pannan.

När middagen var slut, gick Carl-Gustaf upp och satte sig på balkongen. Från sin plats hörde

TECKEN PÅ HIMLEN

han ett sorl av ungdomliga röster. Några kamerater till Bertil och Berit stodo och hängde vid grinden. Flickorna i sina granna strandpyjamas och sitt kortklippta hår sågo ut som unga koketta gossar. Men de voro förtjusande.

Carl-Gustaf lät röken ringla mot skyn och grubblade.

Jag förstår dem inte, tänkte han sorgset. Hur skulle jag kunna? På min tid smög en flicka sig blygt till en blick på sin älskade. Nu står hon här och skriker i munnen på honom.

Just då ljöd Berits röst, inte insmickrande ljuv, utan gäll som ett signalhorn:

— Singla om det, Kirre! Det vore välan lattjo, om det ginge i lås!

Carl-Gustaf visste — hans hustru hade sagt honom det — att Berit hade en viss svaghet för denne Kirre. Försiktigt tittade han över räcket och såg Kirre grensle över grinden, en stark ung viking på sjutton år i plusfours och med en bred slidkniv mitt bak.

De singla slant om hjärtan och studera reklamannonser på himlen, tänkte då Carl-Gustaf melankoliskt.

TECKEN PÅ HIMLEN

Efter en stund hörde han snabba steg i trappan. Berit tittade i dörren. Hon gled fram till honom och satte sig på armstödet till hans stol. Då visste han att hon ville något särskilt.

Så började hon fingra på hans halsduk och fattade slutligen en särskild ömhet för en av hans rockknappar, som hon försiktigt snurrade på.

— Pappa!

— Ja, mitt barn.

— Vi ha inte använt vårt nya tält än. Inte kokat något på det där tältköket och inte — inte haft något skojigt alls med det.

— Hm! Vad skulle ni göra för att ha skojigt med det då, som du så elegant uttrycker dig?

Hon lutade sig tätt intill honom. Hon luktade gott av någon fin tvål. Hennes hår kittlade lent hans panna.

— Kirre och jag och Bertil tänkte sova i tältet i natt — om du ger oss lov till det.

Han såg upp på henne. Han mötte hennes öppna, klara blick, som just nu hade något smältande, som var en extra bön till honom, och han kände sig nästan litet generad för sig själv.

TECKEN PÅ HIMLEN

Hans första impuls hade varit att genast förbjuda henne.

Det gick absolut inte an att sova med Kirre i tältet. Det var inte passande. Det var lindrigt sagt opassande.

Man sover inte med unga vikingar i tält om sommarnätterna. Man låser dörren till sitt lilla vita flickrum, och möjligtvis drömmer man om dem med huvudet nedborrat i den svala kudden.

Han lyfte handen och försökte lösgöra sin knapp från hennes tag, men deras fingrar gled in i varandras, och plötsligt sutto de där hand i hand.

Min lilla dotter, tänkte han. Min lilla dotter, som vill sova i tältet med Kirre.

Nedifrån grinden hördes en stämma sjunga:

Här kommer Greta Garbo,
hå hå, ja ja,
bärande på en farbro,
hå hå, ja ja.

Han smålog. Det var inte lätt att rimma på "Greta Garbo". På hans tid sjöng man om "Lilla Ludde, bärande på en kudde" och om "faster" och en "alabaster".

TECKEN PÅ HIMLEN

Nya tider — nya ideal! Greta Garbo med trånande matta blickar och ormligt smala lemmar klädd i metalliskt glänsande tyger, som tycktes slamra av dollars för varje rörelse hon oljade fram — det var den nya tidens, kanske också Kirres ideal.

Men hur kunde han förena sina känslor för den trötta primadonnan med dem han hyste för den hurtiga Berit?

Det var så obegripligt, att Carl-Gustaf plötsligt satte sig rak i stolen och släppte Berits hand.

Vad spelade denna underbara ljumma sommarafon honom för spratt? Det började med reklamannonsen ritad direkt på Guds rena himmel, fortsatte med Berits okynniga begäran vid middagen — och så nu hennes bön om att få sova i tältet med Kirre, visserligen också tillsammans med Bertil — men Bertil? Ja, vad var han?

Tre händelser, kanske små och icke sammanhängande med varandra — men Carl-Gustafs hjärna band dem likväl samman, och resultatet var att han tyckte att dessa händelser direkt pekade på att han blivit gammal.

TECKEN PÅ HIMLEN

Han kunde inte följa med längre. Hans barn växte ifrån honom. Redan tyckte han sig kunna skönja dem högt där uppe i det blå, styrande en flygmaskin, som fyllde hela rymden med dån och värpte fram det nyaste skönhetsmedlet, det nyaste livselixiret, som en höna värper små runda vita ägg.

— Pappa! Du svarar inte.

Där var Berits bedjande lilla röst igen.

Carl-Gustaf kände en oresonlig lust att sparka med benen och fäkta med armarna och att skrika:

”Svara — svara! Vem är jag för att kunna ge dig tillåtelse till något? Vem är jag? En gubbe på några och fyrtio. Mycket snart kommer du inte alls hit till min stol och frågar om lov. Det är redan märkvärdigt, att du ber mig om lov nu. Och varför skall just jag, för att jag har råkat bli din far, ha skyldighet att vara så omdömesgill, att jag skall kunna avgöra något, som för dig är viktigt, med ett ja eller ett nej?”

Men han skrek inte. Han sade inte alls något sådant.

— Vet du, Berit, svarade han i stället lik-

TECKEN PÅ HIMLEN

som eftertänksamt. Det är väl onödigt, att ni ligga i tältet över natten. Det kunna ni kanske göra längre fram — du och Bertil. Tills vidare tycker jag, att du kan nöja dig med att laga supé där åt Bertil och — och Kirre.

Kände han något liknande svartsjuka mot Kirre? Kirre, som var sjutton år! Kirre, som var så stark och hade en sådan bred slidkniv hängande mitt bak.

Berit hoppade upp. Hon var glad. Hon var alldeles belåten med tanken att få laga mat på tältköket. Det där att få ligga i tältet hela natten hade förstås varit livat, men pappa var i alla fall hygglig.

Han fick en kyss. Han tog emot den undergivet, som en gammal hund tar emot en smekning.

En stund senare hörde han dem nere vid tältet. De hade tydligen roligt. Berits ljusa skratt porlade som en liten bäck. Då gick Carl-Gustaf in till sig och tog en bok.

Där nere sade Berit till Kirre:

— Du får öppna den här konservburken med din kniv. Det är köttbullar. Godis!

TECKEN PÅ HIMLEN

Kirre tog högtidligt fram sin kniv, som var litet naggad i kanterna. Med en överlägsen min satte han spetsen mot konservburkens lock. Berit och Bertil sågo intresserade på. Men så lätt gick det inte. Kirre blev så småningom röd av ansträngning. Han stack och bände. Han fick äntligen ett litet hål och därtill en salva flottig sås, som sprutade i en stråle rätt in i ögat. Då släppte han burken med ett vrål.

Berit erbjöd sig att springa efter en konservöppnare, sedan hon torkat sin hjältes öga med en smutsig näsduk.

— Ja, skubba du! sade båda gossarna oartigt.

Berit såg litet tveksamt från den ene till den andre, så vände hon och sprang.

— Tag gycken med dig! skrek Kirre efter henne. Han kommer att lägga nosen i käket.

"Gycken" avlägsnade sig också, icke utan protester. Med lätta steg löpte flickan och hunden sida vid sida uppför gångarna.

Berit stannade. Hennes kinder glödde. Vad luften var sval! I pappas fönster lyste det. Hon tryckte handen mot sitt hjärta och tänkte plötsligt med en underlig ilning av oro, som hon

TECKEN PÅ HIMLEN

aldrig förr erfarit, att hennes far, som satt där uppe vid lampan, hade det så märkvärdigt lugnt och bra. Se, han älskade inte Kirre, och han behövde inte plågas med att skickas ärenden.

Det var som om Kirres kniv hade råkat slinta och skurit upp ett sår i hennes sida, när han skrikit åt henne att skubba.

Älska! Ett sådant märkvärdigt ord. Så stort! Hon såg mot det upplysta fönstret, och hennes ögon fylldes med tårar, som svedo. Hade hennes far också viskat det ordet? Länge — länge sedan måste det ha varit.

Hon bredde ut armarna liksom för att mäta tiden med ett mått. Men så långt som bort till hennes fars ungdom räckte inte hennes armar.

Den strävåriga terriern nafsade henne i hennes långbyxor.

Hans ögon lyste som små tindrande stjärnor. Det strålade medkänsla ur dem. Då böjde hon sig ned och kysste honom på nosen. Han tyckte om det. Skulle Kirre också tycka...? Nej! Hon var visst tokig i kväll.

Hon gick in i köket och letade rätt på kon-

TECKEN PÅ HIMLEN

servöppnaren. Från Aslögs rum hördes djupa andetag. Hon sov redan.

Så många olika människor det fanns i världen!

Åter stannade Berit för att fundera. Hon tryckte konservöppnaren mot sin blus och tänkte. Men hennes tankar blevo orediga, när hon hörde Kirre ropa på henne nedifrån trädgården.

Då sprang hon åter ut. I trädgården var en frän lukt från spritköket. När hon kom närmare, såg hon en liten blå låga fladdra. Pannan stod på med litet smör i, som redan var sotigt och brunbränt.

Kirre och Bertil sutto med korslagda ben och sågo på, hur Berit öppnade konservburken. Nu hällde hon bort det förstörda smöret och lade i nytt. Hennes rörelser voro snabba och mjuka. Hon lutade sig över pannan och rörde om köttbullarna. En lätt ånga började stiga upp ur pannan, och hennes kinder blevo fuktiga av den.

Bertil brydde sig inte om Berits förehavanden. Med viktig min talade han om uppfinningar. Han skulle bli ingenjör och — han tittade upp mot himlen — kanske flygare. Värld-

TECKEN PÅ HIMLEN

den låg öppen för honom, den nya stora världen med både himmel och jord. Han skulle erövra den — besegra den.

Han knöt händerna och stirrade morskt framför sig, för den händelse någon skulle våga motsäga honom. Men ingen svarade honom.

I olikhet mot Bertil följde Kirre med beundrande blickar alla Berits rörelser. Kanske hans misslyckande med konservburken hade gjort honom ödmjuk. Nu dukade hon i ett litet hörn av tältet. Hon låg på knä och bredde ut den vita servetten, satte sedan fram smör och lade upp något på en assiätt. Hon vände ryggen åt honom — en smal, graciös flickrygg. De späda höfternas skönhet kunde inte ens de vida långbyxorna fuska bort. Där hon låg, vände hon litet på sig och gav Kirre en blick. Hon hade glömt hans dåliga lynne nyss. Deras ögon möttes. Hon blev rosigare om kinderna än förut.

Han steg upp och kom fram till henne. När han såg, att det gick dåligt för henne att skära bröd, lossade han åter sin slidkniv, inte längre överlägset, och föll på knä bredvid henne. Han skar upp brödet med kniven. När hon fick ski-

TECKEN PÅ HIMLEN

vorna för att lägga upp dem, snuddade deras händer vid varandra. De rodnade djupt, logo och tittade åt sidan.

Bertil kom hasande.

— Nu måste vi käka, sade han.

Och de satte sig i en halvcirkel runt servetten. De togo köttbullar direkt ur grytan. De levde det fria lägerlivet. Tältet var fyllt av os. Det gjorde ont i huvudet. Det var gudomligt. Och när de hade ätit sig mätta, gingo de ut och sjönko ned i gräset.

Det hade börjat skymma. En klar måne trädde fram med allt starkare glans i det blå. De talade inte så högt nu. Det var som om skymningen och den kommande natten satt sig som en propp i halsen — så att man ville gråta. Så starkt kände inte Bertil det. Men Kirre och Berit! En fläkt av den poesi Berits far drömt om och trodde vara utplånad från jorden snuddade vid dem.

Så fann dem Carl-Gustaf, när han kom för att se, hur de hade det.

Han gick inte fram till dem, som han först tänkt. Han stod på litet avstånd och såg på den

TECKEN PÅ HIMLEN

stillsamma gruppen utanför tältet. Deras tystnad förvånade honom. När de då och då sade något, var det med milda, vemodiga röster helt olika de skråniga stämmor, som ljödo kring villan om dagarna.

Carl-Gustaf betraktade månen och så de unga och så månen igen och stjärnorna, som börjat blixtra. Det var något han kände igen, ja, han kände så väl igen det, att han tyckte sig tillbakaflyttad till sin ungdom. Så hade han också suttit i gräset i skymningen som Kirre nu vid en ung flickas sida. Månen hade lyst på dem. De hade inte talat mycket. Det behövdes inte. Detta som i årtusenden alltsedan jordens begynnelse stigit upp i unga hjärtan, när natten nalkas, och som kommer lika säkert som att gräset varje vår sticker fram sina ljusgröna friska strån ur den svarta mullen — för detta finnas inga ord. Det går som en brännande vit våg från hjärta till hjärta.

Carl-Gustaf gick tyst tillbaka till sitt rum. Han tyckte, att han nu sett ett nytt tecken på himlen, som varken flygmaskiner eller den mo-

TECKEN PÅ HIMLEN

derna reklamteknikens under förmådde utplåna. Och han anammade det med tacksamhet: i hans barns hjärtan brann, trots allt, samma lilla flämtande låga, som skänkt ett skimmer av poesi och lycka åt hans egen ungdom.

Snigeln och flickan.

I.

En vacker söndagsmorgon mot slutet av oktober, då hustaken skimrade fuktiga av nattens rimfrost, som ännu ej hunnit torka, startade regeringsrådet pappa Filip von Stockenstam sin hoppiga Ford och flög i väg utmed den soligt blänkande gatan. Bredvid honom satt den tolv-årige Yngve, blek i ansiktet av spänning och för-tjusning, och i baksätet trängdes mamma, de sjuttonåriga tvillingarna Flora och Alrik och den lilla nioåriga Rosa.

Det var hon, lilla Rosa, som mest glatt sig åt denna utflykt. Hela veckan hade hon längtat till söndagen, då de skulle få fara ut till sommarlandstället. Nu satt hon så stilla hon kunde, medan vagnens skakningar och stötar ilade genom hennes kropp, och hon höll en alldeles ny docka, som hade en basker på guldhåret, tätt tryckt in-till sig.

SNIGELN OCH FLICKAN

Vid Slussen blixtrade det blå vattnet. Flora och Alrik började redan tala om att de skulle bada. Ännu måste det vara tillräckligt varmt. Och mamma greps av förtvivlan, då hon föreställde sig, hur hon skulle få hem barnen igen huttrande och med rinnande näsor, så att man i morgon bittida måste ringa och säga, att de inte kunde komma till skolan.

Pappa, som hörde resonemanget genom motorns dunkande, röt utan att vända på huvudet:

— Jag förbjuder vem det vara månne att ta något bad!

Flora rynkade sin vackra panna och gjorde en min mot Alrik. Mamma suckade av lättnad. Det var så skönt, när pappa röt till en smula. Så hörde de det åtminstone!

Fru von Stockenstam försökte luta sig tillbaka och få litet vila för ryggen. Det var fasligt vad bilen skakade! Hon gick i tankarna igenom, vad hon hade med sig i matsäckskorgen. Hembiträdet Svea hade gräddat plättar. Hon hade inte muckat över mängden, för hon skulle ju få ledigt nästan hela söndagen. Måtte nu inte glasburken med den fina hallonsylten gå sönder!

SNIGELN OCH FLICKAN

De hårdkokta äggen... Ja, dem var det ingen fara med. Och alla dessa massor av dubbelsmörgåsar — nog skulle de väl räcka till. Barnen skulle få laga choklad själva. Vatten kunde man alltid koka upp på spisen i köket.

Så gingo fru von Stockenstams tankar, och inte ens nu, fastän hon var på utflykt, kunde hon slita sig fri från de bekymmer och omtankar, som alltid äro förenade med ett stort hushåll. Hon kände sig nästan som en taggig kedja, som ideligen drogs och drogs utmed ett häftigt rullande hjul — och den stackars kedjan kunde aldrig hoppa av och få någon vila.

Nu hade man kommit till den asfalterade Södertäljevägen. Deras landställe låg en god bit på andra sidan den lilla staden, nere vid stranden av Mälaren. Ingen av dem hade varit där, sedan man flyttade in till Stockholm i slutet av augusti. Den sista aftonen av deras sommarvistelse hade pappa Filip bjudit ut en hel hop bekanta, och de hade ätit kräftor under träden, medan det begynnande mörkret skimrade av brokigt ljus från de kulörta lyktorna.

Fru von Stockenstam mindes, hur svårt det

SNIGELN OCH FLICKAN

varit dagen därpå att få allt i ordning för hemresan. En hemsk aning hade ibland smugit sig över henne inne i staden, att de kanske glömt stänga ett fönster eller låsa dörren och att någon lösdrivare på grund därav kunnat taga sin bostad i deras lilla villa. Men aldrig hade hon vågat yttra sin misstanke högt av rädsla att mötas av hån och skämt från mannen och barnen.

Nu var man förbi Södertälje, och bilen svängde in på den välkända smala och gropiga avtagsvägen ned till Mälaren. Här susade inga bilar vilt tutande förbi som borta på den stora stråkvägen. Här blev det plötsligt tyst. Endast den stänkande Forden bröt tystnaden med sina genomborrande astmatiska andetag och suckar.

Lilla Rosas svarta ögon blevo så stora och skinnande. Hon såg upp i backarna, där hon sprungit i somras på bara fötter. Nu hade de dalande löven fyllt marken. De lågo inte hopsopade i ordentliga högar som i Stockholmsparkerna. De svämmade över stenar och tuvor och ända ned mot gårdsgårdarna.

De snart avlödade träden vajade sorgmodigt sina svarta och fuktiga grenar, och Rosa kände

SNIGELN OCH FLICKAN

något tjockt i strupen, därför att hon älskade de där träden, och nu tyckte hon synd om dem. Några kråkor hade slagit sig ned på stubbåkern, och när bilen for förbi, lyfte de vingarna och flögo därifrån. Deras hesa kraxande var otäckt att höra.

Vägen gjorde en krök, och nu skymtade familjen von Stockenstams vita sommarvillan fram. Hu, så kallt det såg ut! En gren gnagde som ett djur mot en av väggarna. Fönstren stirrade med tomma ögon, berövade gardinernas ögonlock, rätt emot dem. Och när de hoppade ur bilen, prasslade millioner gyllene och röda och tunna, bruna, förtorkade löv om deras fötter.

Lilla Rosa stod kvar på gången, medan de andra rusade in i huset. Hon tryckte sin docka intill sig, som om hon varit rädd att hennes lilla barn skulle förkyla sig. Här var mycket, mycket kallare än inne i staden. En isig vind drog upp från sjön och fick träden att skaka som i frossa.

Hur hade hon inte längtat hit! Först när hon vid höstterminens början kommit in till staden igen, hade det ju varit roligt att träffa skolkamraterna, ja till och med lektionerna hade tett sig

SNIGELN OCH FLICKAN

som något nytt och trevligt. Men allteftersom dagarna gingo, började det sticka i hennes hjärta av längtan tillbaka till landet. Om eftermiddagarna kunde hon bli sittande över skolboken utan att förmå sig till att läsa en rad. Hon min- des den gångna lyckliga sommaren som en sol- belyst äng, över vilken den allra minsta lilla molntapp aldrig kastade sin skugga. Rosa kom sådana stunder rakt inte ihåg, att det ibland reg- nat och att hon hela dagar fått vara inomhus och ha tråkigt. Och när hon i staden med den oundvikliga läxboken framför sig längtade efter landet, visste hon inte, att det var efter som- maren hon längtade. Hon såg ju hur träden i parkerna skakades av höststormen, hur gräsmat- torna blevo gula och hur astrarna på rabatterna fröso ned, men i sin lilla själ var hon så trohjär- tat förvissad om att hösten inte nådde det vita landstället och dess prunkande trädgård. Därför hade hon också fyllts av berusande glädje, när pappa Filip lovat dem allesammans att få göra en utflykt hit tillbaka till målarvillan. Och Rosa i sin tur hade lovat den nya dockan Ann-Sofi att få följa med.

SNIGELN OCH FLICKAN

Ann-Sofi, stackaren, hade ju aldrig fått vara på landet. Nu stod Rosa här och mumlade små tafatta ursäkter till Ann-Sofi:

— Du förstår, viskade hon. Om en liten, liten stund blir allt som förut — som i somras. Det är trolleri, det här. Först skola träden göra oss ledsna — men om en liten, liten stund bli vi väldigt glada. Du förstår, det är — snigeln.

Rosa kastade en skygg blick omkring sig. Ann-Sofi visste mycket väl vem snigeln var. Bara Rosa och dockan Ann-Sofi visste det där om snigeln. Det var en dag i somras som allt verkligen hade gått galet för Rosa.

Det hade börjat med att när hon skulle springa ned till sjön i sin badrock på morgonen, hade en väldig svart, glänsande snigel legat mitt på gången. Rosa hade aldrig förr sett någon stor och svart och fet snigel. Hon glömde sjön — hon hörde inte att syskonen ropade. På huk satt hon framför snigeln och stirrade länge på honom med vidöppna ögon — detta feta, klibbiga djur, som spärrade vägen för henne så bestämt att hon icke tyckte sig kunna lyfta foten för att stiga över det. Hon trodde, att det var en ond makt.

SNIGELN OCH FLICKAN

I hennes inbillning växte snigeln där i det flödande solskenet. Dess hud spände ut sig och överdrog träd och blommor, fördunklande deras sköna färger, och när Rosa sedan rörde vid blad och stammar, var det som att ta i klibbande tjära.

När hon slutligen vågade sig förbi snigeln, tyckte hon, att hela trädgården blivit upp- och nedvänd. Jordgubbslandet gömde sina skatter av röda, saftiga bär för henne. Hur hon letade, kunde hon inte hitta en enda liten kart en gång. Sjön kom så långt bort, och trädgårdsgången, som sluttade ned mot sjön, vände sig plötsligt uppåt, så att hon, det var omöjligt att förklara hur det hade gått till, i ett nu befann sig tillbaka inne i salen utan att hon fått sig något morgonbad.

Sedan den dagen fruktade lilla Rosa den svarta trollsnigeln. Såg hon något mörkt glänsa på gången eller i gräset och förstod, att trollsnigeln var ute och luftade på sig, gick hon långa omvägar för att inte förtörna honom med sin åsyn.

SNIGELN OCH FLICKAN

II.

— Rosa! ropade mamma nu från förstugutrappan. Kom in och stå inte där ute och frys!

Då sprang Rosa lydigt in. På köksgolvet halkade hon och satte sig pladask. Det var nära, att Ann-Sofi upplevat sin sista stund. Men hon kom helskinnad undan. Rosa reste sig darrande och fick se ett kräftska, som farit långt utåt korkmattan.

— O, det är från den där sista kvällen, sade mamma och kastade det i slasken.

De andra skrattade, men Rosa makade sig närmare köksspisen, där man redan gjort upp eld, och tänkte bedrövad på hur många försåt snigeln kunde lägga ut en sådan dag som denna.

Hon gjorde en spatsertur genom rummen och fann dem kala och tråkiga. Borddukarna voro borta. Vaserna, som stått fyllda med blommor, hade också flytt. Och alla porträtten också! Och småsakerna! Nej, det här var inte den rätta vilan — den som stått här under sommaren och varit som ett litet dunigt bo, dit man kröp in

SNIGELN OCH FLICKAN

efter dagens lekar och lustigheter. Trollsnigeln hade varit framme!

Men när Rosa kom ut i köket, sutto syskonen redan kring bordet, och mamma hade dukat fram matsäcken.

Rosas ansikte lystes äntligen upp av ett leende, då hon fick syn på den stora högen med plättar. Visserligen hade hon hört, hur det fräste ute i köket i staden, men hon hade ändå inte varit riktigt säker på att plättarna skulle komma med.

Hon slog plötsligt sina späda armar om sin mors hals och sade de för syskonen och även för pappa och mamma obegripliga orden:

— Det skall nog gå bra!

Men det betydde ju bara att hon hoppades att trollsnigelns makt snart skulle brytas!

Hon menade, att dagen nog skulle förändras, att träden skulle slå ut och breda sin skimrande grönska över deras huvuden, att blommorna skulle lyfta sina kalkar ur rabatterna och vinka vänligt åt henne och att Mälarens vatten skulle bli varmt och härligt att bada i som under de vackraste sommardagarna. Men sådant händer ju inte, och Alrik sade retsamt:

SNIGELN OCH FLICKAN

— Ja, nog kommer det att gå bra för dig att äta plättar alltid! Gluffa bara inte i dig alla mina!

Då satte Rosa sig vid bordet och placerade Ann-Sofi i sitt knä och gav henne dessutom en liten menande knuff, som skulle betyda, att stora bröder inte begripa så mycket som så.

Yngve sade:

— Varför skall du alltid ha med dig dockan överallt? Det är löjligt! En stor flicka som du, som ännu leker med fåniga dockor.

Men då lade sig pappa emellan:

— Ann-Sofi är Rosas barn och alltså mitt barnbarn. Henne får man inte förnära.

Rosa gav pappa en tacksam blick. Han var snäll! Och så skojigt han åt ägget, han, som var så noga med bordsskicket! Han hade tagit bort hela skalet och mumsade nu på ägget, hållande det i handen som ett äpple. Då måste Rosa göra likadant. Snart hade hon ägg upp till öronen, och Flora kom med en pappersservett och torkade henne över hela ansiktet.

— Det är i alla fall trevligt att vara på landet igen, sade pappa, som nu drack en pilsner, som mamma inte glömt ta med i korgen.

SNIGELN OCH FLICKAN

Rosa vågade en försiktig blick över plätthögen framför sig ut genom fönstret. Nej, träden voro lika kala! Ingenting hade ännu förändrats där ute. Det pep och visslade alltjämt i stuprören av blåsten.

Flora skakade smulorna från sin kjol och gled fram till den smala köksspeglern, där hon ställde sig och började kamma till håret. Hon ville alltid ta sig bra ut, Flora — till och med när hon satt och åt plättar med fingrarna framför ett köksbord. De brukade skämta med henne över hennes behagsjuka.

Alrik sprang fram till henne och tog henne glatt om armarna.

— Kom, så gå vi ut, sade han. Du måste väl vara fin tillräckligt för landet!

Där de stodo bredvid varandra, voro de så lika varandra som ett par rosenkindade äpplen, vuxna på samma gren.

Den friska skönhet de utstrålade bländade alltid och — om det behövdes — blickade regeringsrådet von Stockenstam. Han kastade också en förnöjd blick på mamma. Yngve gnällde med munnen full av sylt:

SNIGELN OCH FLICKAN

— Låt mig få följa med.

Och fastän Flora och Alrik inte svarade honom, därför att de mest av allt tyckte om att ströva omkring ensamma, tog han ändå sin mössa och smög sig ut efter dem.

Mamma började plocka ihop påsar och glas och lade in mera ved i spisen. Pappa letade fram en tidning och var snart försjunken i den. Så Rosa och Ann-Sofi tycktes bli lämnade ensamma, helt och hållet hänvisade åt varandras sällskap.

— Jag skall visa dig sjön, viskade Rosa in i Ann-Sofis burrika peruk.

Ingen hörde det, och Rosa gick ut på trappan med sitt älskade barn på armen. Nu föreföll det henne, som om hela trädgården sett gladare ut. Kanske berodde det helt enkelt på att hon själv var mätt och varm. Solen strålade oförtrutet, och den ljusblå himlen vilade som ett lätt tak av genomskinligt glas över träden. Rosa gick försiktigt nedför gången. Plötsligt började hon sjunga med gäll och pipig röst. Det var en visa hon kom ihåg från en grammofonskiva där hemma, som Flora ofta brukade sätta i gång. Rosa mindes egentligen bara refrängerna:

SNIGELN OCH FLICKAN

Kan du vissla, Johanna?

Ja visst kan jag de'!

Kan du kyssas, Johanna?

Ja visst kan jag de'!

Rosa drog långt ut på stavelserna. O, så vackert det lät! En gång skulle hon bli en stor sångerska. Hon skulle stå på en estrad och sjunga högt över lyssnande och gripna ansikten:

Kan du vissla, Johanna?

Ja visst kan jag de'!

Och när hon låtit de sista rörande orden förklinga:

Kan du kyssas, Johanna?

Ja visst kan jag de'!

ja — då skulle folk storma estraden, och människorna skulle rycka henne till sig och kyssa henne. Ofrivilligt gav Rosa Ann-Sofi med de ljusblå oförstående ögonen en häftig omfamning.

Rosa älskade att människor voro vänliga mot

SNIGELN OCH FLICKAN

henne. Hon var omtyckt av alla daltande tanter, därför att hon så villigt lät sig lyftas upp i knät och så strålande mottog deras ömhetsbetygelser. Men hemma visade man inte sina känslor så öppet. Pappa och mamma kysste en till god natt förstås. Men Rosa saknade ändå något. Hon ville ha mer — många kyssar och kramar. Så blev det Ann-Sofi, som fick ta emot Rosas hela ömhet och hennes hjärtas översvallande godhet.

Nu hade Rosa kommit ned till stranden. Hon var glad åt att hon hunnit ned utan att se snigeln. Sjön var så blå. Det blåste inte längre så hårt, och vattnet porlade mildt mot stenarna. En bit från stranden höjde sig en stolpe ur vattnet. Dit ut brukade Rosa gå om somrarna, när hon badade. Utanför stolpen, som var en kvarleva av en gammal båtbygga, var det tvärdjupt. Vågorna slog nu upp mot den, och vitt skum flöt omkring den som en halskedja.

Och medan Rosa stod där och lyssnade till de sorlande vågorna, tyckte hon att Ann-Sofis röst blandades med vågornas.

— Jag vill bada! hörde hon Ann-Sofi tydligt säga.

SNIGELN OCH FLICKAN

— Visst skall du få bada, mitt barn, svarade Rosa moderligt och en smula viktigt.

Det låg ändå ett visst behag i att inför Ann-Sofi åtminstone få känna sig som en vuxen människa, som kunde vist och förståndigt bestämma över en annan. Hade nu Rosa frågat sin mor, om hon själv kunde få ta sig ett dopp, visste hon ju, att hon skulle fått nej. Hon mindes ju, hur hennes far rutit till i bilen, när Flora och Alrik talat om att bada i sjön. Men Rosa, hon skulle låta Ann-Sofi bada! Barn borde inte ständigt och småaktigt förbjudas allt möjligt.

Rosa satte sig på en sten och klädde försiktigt av Ann-Sofi. Snart satt Ann-Sofi där skön i sin skära nakenhet. Hennes kropp var av pappermâché, och hon var så naturligt skär och knubbig som en vällyckad baby skall vara. Hennes ögon stirrade oavbrutet på Rosa. Hennes burriga hår fläktade och reste sig för vinden. Alltjämt ömt jollrande pallrade sig Rosa med dockan i famnen ned till vattnet och doppade Ann-Sofi så långt som till magen, inte en tum längre.

— Du förkyler dig väl inte? frågade Rosa ändå en smula oroligt.

SNIGELN OCH FLICKAN

Ann-Sofis ansiktsuttryck var underligt, men outgrundligt. Det hände något med henne. Något ohyggligt. Men hon kunde inte meddela sig med Rosa.

När Rosa efter en god stund drog upp Ann-Sofi ur vattnet, gav hon till ett skri av fasa. Ann-Sofis ben hade smält. De bildade en enda skär röra. Hennes ögon stirrade på Rosa. Rosa tyckte, att deras blå blick brände av en outhärlig smärta. Hastigt rafsande samman Ann-Sofis kläder sprang stackars Rosa upp till villan. Hela vägen grät hon. Hon höll varsamt fast i Ann-Sofis ben, som nu föreföllo som ett par förtvinade lemmar.

O fruktansvärda slemmiga trollsniigel, som vållar små flickor förtret och förgriper dig på underbara dockors ben!

Och under det Rosa sprang storsnyftande spanade hon ivrigt och ångestfullt efter snigeln — den ruvande okända makten, som förvandlat sommarens lustgård till ett förött och härjat land och därtill i sin onskas övermått hade gjort Ann-Sofi lemlästad för livet. Rosa såg dock ingen snigel. Men hon kände ändå hans stickande ögon i nacken — eller hade inte sni-

SNIGELN OCH FLICKAN

geln några ögon? — när hon med en smäll slog igen dörren efter sig.

— Ann-Sofi har varit olydig och badat! grät Rosa och lade dockan på bordet. Titta!

Pappa Filip vände sig hastigt om från fönstret, där han stått och knackat på barometern. Han uppfattade Rosas ord, som om något av barnen badat mot hans förbud, och han skulle just till att brusa upp, då han fick syn på Ann-Sofi.

— Har Ann-Sofi badat? frågade han lågt, och Rosa såg lyckligtvis inte, hur det ryckte kring hans mun av återhållet skratt.

— Ja-ha, hickade Rosa mellan snyftningarna, hon var så envis.

Och så kom allt över Rosa på en gång: den förfärliga missräkning hon känt, då hon inte återfunnit sin sommarträdgård, Ann-Sofis stora, stora olycka, rädslan för snigeln, ja, allt stormade emot henne, så att hon lade sig raklång över bordet och grät, som om hjärtat ville springa i bitar.

Men Rosas mor skyndade sig att förbinda Ann-Sofi, och medan hon arbetade med de mjuka benen och lindade in dem i remsor av des-

SNIGELN OCH FLICKAN

inficierat linne, som det låg kvar ett paket av från sommaren, kastade hon förebrående blickar på sin man, som alltjämt hade svårt för att dölja sitt skratt.

Och när Rosa äntligen lyfte sina rödgråtna ögon, satt Ann-Sofi där fin och påklädd, lam visserligen och med den hotande faran framför sig, att de vattenskadade benen måste amputeras, men ändå lika rundkindat förnöjd och med håret borstat glänsande kring ansiktet.

Och hela färden sedan hem vaggade Rosa Ann-Sofi i sina armar, och när stadens ljus började blinka och blixtra och gatlyktorna till slut kastade sitt sicksacksken in i bilen, log Rosa ett litet lyckligt leende och slöt Ann-Sofi intill sig — en liten mor, som nu fått ett sjukt barn att vårda ännu ömmare än hon förut vårdat det friska.

Och hon lyssnade bara med halvt öra till hur pappa genom motorns larm ropade, att Ann-Sofi skulle få alldeles nya ben till julen.

Förlorade sonens återkomst.

I.

Det var varmt i det stora köket på herrgården. Spisen, fullsatt av grytor och pannor, utstrålade hetta. När luckan öppnades för att nya vedkubbar skulle läggas in, kastades ett flackande rött sken över golvet. Det lyste ett ögonblick på de randiga trasmattorna och på det runda bordets stadiga och tjocka ben och försvann åter. Plåtar skötos in i ugnen och togos ut igen, doftande av kanel och smör. Flickan som skötte om gräddningen hade en vit duk knuten omkring huvudet, en slinga fuktigt ljust hår hade förirrat sig fram under den, och hennes kinder voro blossande röda.

Det var nu icke många dagar kvar till julaftonen. I kökstaket hängde det korvar, och inne i skafferiet voro krukor och fat fullproppade med alla sorters julmat. Pressyltan stod väl om-

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

bunden med en duk, och på tallriken som man satt över den låg en tung sten, grisfötter med darrande gelé omkring funnos i en kruka, och i en bytta på golvet summo som ringlande ormar i saltlaken de skära julkorvarna. Andra krukor gömde leverpastej, rödbetor och slarvsylta, och överst på hyllan trängdes tennburkar fyllda med pepparkakor.

Det var jul! Det var tydligt. Fru Agathe Cederbring, en fyllig dam på fyrtio år, som själv var med i köket och hjälpte till med bakningen, tittade ut genom fönstret. Stora våta snöflingor föllo där ute i sörjan. Det töade. Man skulle inte kunna åka släde till julottan. Vilken bedrövelse! Hon tittade ned på sina händer, som hon inte kände igen, nedmjölade och degiga som de voro och utan ringar. Dem hade hon tagit av sig för bakningen. Hon suckade. Där inne i förmaket tronade nu hennes svärmor, gamla fru Aurora Cederbring, gårdens härskarinna, och på var sin sida om henne sutto de båda fattiga och magra fröknarna Metta och Erica Blomcrona, systerdöttrarna som alltid bjödos till jul och vilka då åto av allt med glupande aptit och sedan foro

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

efter trettondagen lika magra som de kommit. Ja, mamma Aurora underhöll sig med de båda magra och frågade ut dem om alla gemensamma släktingar, och så släppte hon ändå inte in i huset sin allra närmaste, sin yngste son som nyss hade kommit från Amerika. Hur kunde hon vara så hård, så grym? Varför lät hon det inte töa kring sitt eget gamla hjärta, när där ute hela naturen smälte?

Agathe kavlade häftigt ut en bit smördeg. Hon hade minsann lust att göra revolt mot den gamla fruns envåldsvälde, befalla fram hästen och fara in till stationen för att taga tåget och hämta sväger Justus i staden. Men när inte ens hennes man Harald, hans egen broder, vågade . . .

Det hade hänt för ett par dagar sedan. Först hade det kommit ett telegram och sedan ett brev. Justus som nu i så många år vistats i Amerika ville komma hem till julen med sin lille son Kjell. Hustrun hade för ett par år sedan dött där ute. Egentligen var det ju litet besynnerligt av honom, att han så där utan vidare anmälde sin ankomst och kunde tro sig vara välkommen, tänkte Agathe. Men han hade alltid lytt sina impulser.

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

Hon var ju något äldre än han, och hon mindes honom som ung student. Han hade varit så munter, slösat med pengar och haft massor med kamerater och vänner. Så hade den där förskräckliga saken skett — här ute på föräldrarnas egendom och på julen. Justus och ett par av hans kusiner hade varit ute på jakt i skogen. Då hade Justus och den ene av kusinerna råkat i en häftig tvist. Agathe mindes inte ens om vad, det var en obetydlighet som glömts bort för det som sedan inträffade. Justus hade i sin uppbrusning höjt sin bössa och siktat på sin kusin. Han hade ett så häftigt lynne, det hade han ärvt efter sin mor, och kanske hade han i detta upprörda ögonblick verkligen menat att skjuta på sin kusin. Skottet hade gått av . . .

Justus' kusin hade varit nära döden. Längre hade han fått ligga till sängs, och när han äntligen kom upp och kunde gå omkring som vanligt hängde hans ena arm stel och orörlig. Han kunde aldrig mer röra den. Justus hade gjort honom till invalid. Folk hade pratat, en hop rykten hade varit i omlopp. Somliga sade rentav att det hade varit en gammal ovänskap mellan

FÖRLORADE SONENS ATERKOMST

Justus och kusinen och att han säkert hade tänkt döda honom. Hela historien var ett svårt slag för Justus' mor. Justus var hennes älsklingsson. Ju starkare man älskar, ju hårdare vill man straffa, då den man älskat svikit ens kärlek. Fru Aurora ville inte mer se sin son. Med det där skottet hade han inte bara träffat sin kusins arm. Även hans mors hjärta blödde . . .

Justus for till Amerika. Hans ångerfulla brev hem besvarades icke av hans mor. Hans far, godsägare Otte Cederbring, hade dock hela tiden underhållit förbindelsen med sin son. Men nu var godsägaren en bra gammal man. Föregående år hade han haft ett lindrigt slaganfall. Men fastän han nu var tämligen återställd, hade han blivit litet barnslig.

Agathe hade nog sett, hur det tagit gamle Otte att Justus inte skulle få komma hem. Fru Aurora hade bara sänt ett brev till hotellet i den närbelägna staden, där han tills vidare tagit in med pojken, att lille Kjell var välkommen, och honom hade kusken i dag skickats att hämta.

— Mamma, titta på mitt bak! Så konstigt det ser ut!

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

Det var Millan, Agathes elvaåriga dotter, som väckte henne ur hennes tankar. Med viktig min hade den lilla hållit på med att baka. Hennes kortklippta hår föll ned över hennes panna och dolde de glada ögonen. Duken som kokerskan bundit om hennes huvud hade glidit av henne i brådskan, och degen hon höll mellan sina fingrar såg verkligen konstig ut. Den närapå rann av att ha knådats i det oändliga, och den var grå av att så länge haft beröring med Millans varma händer.

Agathe skrattade åt henne, och skrattet jagade bort hennes sorgsna funderingar. I detsamma hörde hon släden fara fram till stora trappan. Hon ryckte Millan med sig.

— Skynda dig, vi måste taga emot honom! ropade hon.

De sköljde sina degiga händer i vattenledningen, och när de kommo ut, stod Kjell redan i hallen: en liten pojke i tjock kavaj och pälsmössa. När han tog av sig mössan, visade sig ett vackert ansikte och två klipska muntra blå ögon under en brun lugg. Agathe spratt till. Skulle icke den gamla frun där inne nu få ett hugg i

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

hjärtat, när hon såg den gossen? Han var så lik Justus. Millan tittade på honom, och han tittade leende och generad tillbaka, som barn bruka göra.

— Jag är Kjell! sade han, som om han behövt underrätta någon om det. Han visste nog att han var väntad, men han var ganska ond på farmor, som han aldrig sett, för att hon inte låtit hans pappa komma med.

Då gläntade någon i dörren från salen. Det var en liten gubbe, hopkrumpen och mager med böljande vitt lockigt hår och borstiga vita mustascher. Med små hastiga sirliga steg gick han över golvet. Han hade ett par lysande ögon. Nu böjde han sig över Kjell. Hans händer, åldriga och magra, foro skälvande över gossens huvud och axlar. Ett leende, halvt gråtmilt, halvt lustigt, darrade under mustaschen.

— Justus, mumlade han ivrigt. Nej... Kjell! Du är välkommen här!

Så rätade gamle Otte upp sig och såg sig omkring.

— Någon måste hjälpa honom av med kava-
jen och schalen, sade han.

Men innan Agathe hunnit fram, hade Kjell

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

redan krängt av sig kavajen och lindade ivrigt upp sin halsduk som farfar kallat schal. Han var inte klädd i blus och sjömanskrage, utan hade en liten blå jacka och vit krage och kortbyxor. Han var ju redan en stor karl på tio år. Den gamle godsägaren gick omkring honom på darrande ben. Han såg och såg. Och han gjorde gång på gång försök att sträcka på sin böjda rygg, ty gossen väckte minnen från den tid, då han själv hade haft en sådan krabat med klipska blå ögon och brun lugg över pannan. Då hade hans rygg varit rak och hans huvud inte vitt.

— Justus... Kjell... mumlade Otte, blandande samman namnen, rörande om i sina lyckliga avlägsna minnen.

Inne i förmaket väntade fru Aurora. Hon hade hört släden komma, och de andras röster och steg ute i hallen trängde nu in i förmaket. Otåligt trummade hon med fingrarna mot stolskarmen. Voro de då aldrig färdiga? Hon var en ståtlig gammal dam med hög färg i ansiktet, stor näsa, skarpa ögon och en massa grått hår slätt tillbakastruket från pannan. Erica och Metta i likadana klänningar, bruna som sås, sände henne för-

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

stulna blickar och tittade sedan på varandra. De vågade inte säga något för att inte förtörna henne.

Kjell kom in. Han gick rätt fram till sin farmor, höjde frimodigt ögonen mot henne och såg in i hennes ansikte. Så bockade han sig artigt i sin korta jacka. Auroras hand darrade litet då hon räckte fram den.

— Välkommen! sade hon kort.

Otte vred oroligt sina händer. Hade hon sett likheten: att det var Justus som pojke? Om hon icke bleve ett spår rörd av gossen, då var också hela julen förlorad. Men även om fru Aurora var rörd, visade hon det inte. Hon lät Kjell slå sig ned. Där sutto de nu alla i en ring omkring henne, som de alltid plögade, lyssnande till vad hon talade om och talande till henne.

Ericas och Mettas röster, höga och med gälla och falska betoningar på orden, hördes över de andras. De hade så länge bott tillsammans att de talade nästan på en gång, samtidigt uttryckande varandras små tankar och med små skrik som flögo som utropstecken från deras bleka munnar. I sin ödmjukhet, och de måste vara ödmjuka för att varje jul få äta vid mosterns över-

FÖRLORADE SONENS ATERKOMST

fyllda och rika bord, tyckte de att fru Aurora handlat alldeles rätt, som uteslutit den gynnaren Justus från att fira jul på herrgården. Han hade förr i världen varit mycket retsam mot Erica och Metta. Fru Aurora kände på sig att de enda i familjen som gillade hennes uppförande voro Metta och Erica, de benranglen, och det förargade henne mest av allt. Hon riktigt hatade dem, där de sutto och smilade i sina bruna klänningar.

Kjell såg sig omkring piggt och vaket. Ett sådant skojigt rum! Det var alldeles olika något han förut sett. Breda stoppade schaggmöbler svälldes välbehagligt ut. Det luktade av dem. Gammalt! I årtionden hade människor suttit på dem. Deras resårer suckade litet, då man rörde sig, och pepo ibland till, som om en fågel gömt sig på botten. Framför soffan stod ett klaffbord av mahogny, och på det en hög lampa på gyllene fot och med en skärm av rött siden. I hörnen putade rokokobyråar, och överallt på bord och byråar funnos mängder av småsaker: dosor av emalj och guldbonbonjärer, skålar med visitkort i, djur och dockor av meissenporcelain. På väggarna hängde taylor i snidade gulddramar. Det

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

var ett rum oförändrat bibehållet från den tid för femtio år sedan, då farfar och farmor gifte sig, men det visste inte Kjell. När han sett sig om en stund, fann han rummet vackert, och farmor var också vacker! Han tyckte om henne, och det borde han väl inte göra när hon varit så stygg mot hans pappa.

Han fick gå med Millan upp till sitt rum. Det var hans fars gamla pojkrum med bruna och nötta möbler, kommod och en smal säng. Över sängen hängde ett fotografi av en skolklass. Kjell urskilde bland hopen av högtidliga pojksansikten faderns ansikte. Det var besynnerligt att se sin pappa i kortbyxor och med skolmössa med märke i handen.

Kjell blev snart hemmastadd. Tillsammans med Millan genomsnokade han stall och ladugård. De matade kalvarna och läto dem slicka deras händer med sina vassa tungor. Alla i huset voro snälla mot honom. Farbror Harald, som var alldeles kal i huvudet och inte alls lik Kjells far, tog honom till och med ned i biljardrummet och visade honom, hur man skulle hålla en kö och stöta till en boll. Det var nu en konst! Kjell

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

kunde långa stunder sitta och se på hur hans farbror fick de vita bollarna att rulla över det gröna klädet. Och överallt efter Kjell skymtade farfar Otte, den gamle herrn med det lockiga vita håret och mustascherna. Med sin sirliga gång trippade han omkring, skyndande på sina steg, när han fick syn på Kjell. De blå ögonen lyste med vänlig glans. Munnen log darrande.

— Justus... Kjell... sade Otte oupphörligt, förenande de båda namnen med varandra. Han letade reda på godbitar i köket och stoppade till Kjell.

— Ät du! Tag för dig du! sade han, som om han inte visste, hur väl han ville honom.

Och Kjell, som ofta redan var mätt efter husets stadiga måltider, gömde finkänsligt och i smyg undan vad han fått eller gav det till den stora bandhunden, vilkens skall på förbipasserande vandrare denna tid blev allt mindre ilsket och ibland inskränkte sig till ett vänligt morrande. Ty ingen hund så väl förplägad som han var kunde väl frestas till vrede.

Kjells likhet med sin far var påtaglig. Det måtte till och med legat honom i blodet att retas

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

med Erica och Metta Blomcrons. Han skrämde dem precis som hans far gjort, då de ännu voro tämligen unga, men lika rädda av sig. Han sade "bu-u" bakom dörrarna med grov röst, så att de hoppade högt i vädret och skreko till på en gång. Och en afton kom han i trappan insvept i ett lakan. Då vågade de beklaga sig för moster Aurora. Hon hörde på, men sade ingenting. Var det ett leende kring hennes läppar? Inte log hon väl åt stackars Erica och Metta som pratade på en gång och beskärmande höjde händerna? Men hon talade efteråt med Kjell, och när han då stod framför henne med spelande blickar och luggen över ögonen, stannade hon plötsligt i sin straffpredikan. Ett minne dök upp. Precis så hade hennes älsklingsson stått framför henne en gång för länge sedan, då hon hade bannat honom för att han skrämt sina kusiner Metta och Erica Blomcrons.

— Du kan gå, sade hon till Kjell, som förvånad såg på henne.

Men när hon blev ensam, skrattade hon, och samtidigt runno tårarna utför hennes kinder.

En kväll ville den gamla frun spela schack.

FÖRLORADE SONENS ATERKOMST

Men alla voro upptagna. Metta och Erica med handarbeten som de försökte gömma under sina händer. Det skulle bli julklappar. Agathe var hos Millan, farbror Harald höll till i biljarden. Det var bara Kjell och gamle Otte som icke hade något för sig. Fru Aurora såg sig omkring i rummet. Hon älskade ett parti schack. Tankarna fingo sysselsättning, fängslades i de vita och svarta rutorna, upptogos av kombinationer och beräkningar. Där flyttades en häst, där stöp en bonde, tornet vacklade. Ack, det var ett helt äventyr! Då tittade hon upp förvånad. Kjell som hört hennes önskan gick hastigt över golvet och hämtade fram det lilla bordet med schackbrädet, som alltid stod på sin bestämda plats borta vid spegeln. Han placerade det framför henne och började flinkt sätta upp schackpjäserna.

— Se här, farmor, låt oss få oss ett parti! sade han käckt.

Aurora såg på pojken. Den korta jackan satt så väl på hans smärta gestalt, det bruna håret blänkte, slätt borstat, ögonen skeno. Hon var häpen, men som av gammal vana sade hon ganska barskt:

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

— Då får du gå upp och tvätta händerna först! Jag vill inte ha mina schackpjäser nedsmetade. Bevare oss väl! Ni pojkar äro överallt.

Den gamle herrn lyfte huvudet. Den visan hade han hört förr! Hur ofta hade inte Justus och hans mor spelat schack! Hon hade lärt honom det. Kvällarna voro så långa på landet. Man måste hitta på något att roa sig med.

— Det var mig en baddare! Han kan spela schack så liten han är, sade Otte och strök sin mustasch.

Han hade roligt åt Aurora. Minsann om hon inte var riktigt förtjust i Justus' son redan! Aurora gav honom en blick, så lade hon armarna i kors och väntade. Kjell kom i trappan. Tvättningen hade då ej tagit lång tid! Han åkte på ledstången. Tänk, pojkar skola alltid ha en färd på ledstången! En gång hade Justus åkt utför och hamnat på golvet med huvudet före. Han hade slagit hål i pannan.

— Kjell! skrek Aurora gällt till, så att Erica och Metta hoppade på sina stolar. Men då stod Kjell redan i dörren.

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

— Vad var det, farmor? sade han och kom fram.

— Ingenting, brummade hon.

Aurora och Kjell spelade schack. Han var helt röd i ansiktet av iver. Nu gällde det att utmärka sig. Men farmor var styvare — lika styv som pappa och lika oberäknelig. Det var nog inte lätt att spela med någon av dem.

— Men du spelar ju riktigt bra, sade fru Aurora, då hon såg Kjells nedstämda min, när han ställde upp schackpjäserna på nytt.

— Det är pappa som lärt mig, sade Kjell.

Åter sutto de nedböjda över schackbrädet. Borta i sitt hörn halvsov den gamle herrn. Ericas och Mettas synålar gingo flitigt genom tyget. Från biljarden hördes stötarna. En frid som fru Aurora inte känt på länge sänkte sig över henne. Pojkhanden med trubbiga fingertoppar, som då och då rörde sig över schackbrädet, var stilla ett ögonblick, och hon tyckte att den då flyttade sig upp till hennes ansikte och smekte hennes fårade kinder. Justus' hand! Han brukade ge henne godnattkyssen och så fara med handen över hennes ansikte.

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

— Hurra, jag har vunnit! skrek Kjell till och klappade i händerna.

Aurora hade glömt bort spelet, hon som älskade schack, och hon hade den sista stunden gjort ett par förskräckliga blunder. Hon såg på Kjell som om hon vaknat upp ur en dröm. Också den gamle herrn hade väckts upp, vem vet från vilket djup av svala drömmar, och såg leende på gossen som dansade runt med schackbrädet i salongen med de urgamla fåtöljerna och under det att småsakerna på bord och byråar skallrade mot varandra, färdiga att ramla ned då en livlig pojkfot i grov känga stampade i golvet.

II.

Det kunde inte hjälpas: den barska frun på herrgården och gossen med de spelande ögonen blevo goda vänner. Hur skulle hon ha kunnat motstå honom? Han spelade schack med henne varje kväll denna korta tid innan jul. Han roade henne med sitt prat och sina infall. De gjorde promenader tillsammans.

Och så dagen innan julafton sade Kjell:

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

— Farmor, varför skriver inte farmor och ber pappa komma i morgon?

Ingen annan skulle vågat säga det: inte Otte, inte Agathe, inte Harald. Fru Aurora tittade ned på Kjell, som om hon misstänkt att han förut velat ställa sig in hos henne och egentligen bara syftat till detta. Men han mötte modigt hennes ögon. De voro ute på promenad och de gingo en stund under tystnad.

— Jag skall skriva, mumlade hon så, och de vände genast mot hemmet, som om de båda varit oroliga för att hon skulle ångra sig.

Men när fru Aurora Cederbring satt vid sitt skrivbord, fann hon att det inte var så lätt att avfatta det där brevet. Hade hon förlåtit sin son? Nej! Ingenting hade ändrats. Ingenting hade han själv gjort som visade, att han nu var en annan än den vilde studenten som riktat skjutvapnet mot sin egen kusin. Hon började verkligen på ett brev, men hon rev sönder det igen. Då tänkte hon genast att hon inte fick tala om det för Kjell. Om han reste, skulle det verkligen bli en förfärlig tomhet. Hon fick försöka bortförklara saken på något sätt. Längre satt hon stilla

FÖRLORADE SONENS ATERKOMST

med pannan i handen. Hennes gamla hjärta hade blivit oroligt.

III.

På själva julaftonens förmiddag skulle julgranen huggas i skogen. Det var en gammal sed som strängt hölls vid makt. Och farfar Otte själv brukade gå med skogvaktaren och se ut trädet. Det fick inte vara vilket träd som helst, taget på måfå. En bestämd höjd borde det ha, nätt och jämnt skulle det nå upp till salstaket, så att julstjärnan kunde fästas i toppen.

Den gamle herrn stod klädd i päls ute i hallen. Han var ond. Både Agathe och fru Aurora hade fått i sina huvuden, att den här julen skulle han inte gå, utan låta Harald välja granen. Han strök sina mustascher och mumlade för sig själv. Först togs Justus ifrån honom — och nu julgranen. Så ville de väl inte ha någon jul då, ty utan honom fick inte granen hämtas från skogen! Slutligen segrade hans envishet, och suckande gingo fruntimren in till sina sysslor. Lille Kjell hade bra gärna velat följa med, men han vågade inte ens be om det, så ond som farfar såg ut.

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

Med raska steg och lyftat huvud för att tydligt visa att han var duktig nog för vilken långvandring som helst gick Otte över gården bort mot skogen, följd av skogvaktaren med kälken. Ingen skulle säga om Otte, att han var för gammal för en sådan expedition. Det var bara det de menat, och det hade gjort honom ledsen.

Men då han och skogvaktaren kommo in på den slingrande skogsstigen, saktade den gamle herrn farten. Efter tövädret hade kylan återvänt. Det var ingen riktigt hård köld utan bara några grader under fryspunkten, men vägar och stigar, som nyligen varit fyllda av moddig och kram snö, voro nu hala och gropiga. Den gamle kände sig för med käppen och satte försiktigt ned fötterna. Han var riktigt förtretad på skogvaktaren, som så lätt löpte före honom i sina pjäxor.

När de hunnit långt in, började Otte se sig omkring. Det var en grön skog han kommit till! Snön hade rasat ned från grenarna. Nu sträckte de ut sig gröna, breda och skyddande. Ovanför dem lyste himlen blå. Ibland rasslade det till, då en fågel, skrämmd av deras steg, flaxade upp

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

och flög bort. En spillkråka hackade ihärdigt och flitigt på en stam. Skogvaktaren gick och spejade efter en julgran.

— Den här, är inte den bra? sade han då och då och lyfte yxan.

Men Otte var svår att tillfredsställa. Ett träd var snett. Ett annat för högt. Slutligen fann han den rätta granen. Den var lagom hög och lagom bred, och det fanns till och med kottar på den.

— Den ta vi, sade den gamle herrn.

Strax satte skogvaktaren yxan till och började hugga. Granen sviktade. Grenarna vajade av och an. En kvist slog den gamle i ansiktet. Han gick åt sidan. Där föll granen framstupa i snön. Otte gick fram och tittade på toppen. Den var fin och rak, just som den skulle vara. Jo jo! Ännu voro minsann inte hans ögon så svaga, att han inte kunde se att välja ut rätter julgran! Granen lades på kälken.

— Raska dig före du! sade Otte till skogvaktaren. Jag kommer efter. Det går långsammare för mig.

Så försvann skogvaktaren, dragande kälken

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

efter sig. Den gamle herrn började gå hemåt, stödjande sig på sin käpp. Det var halt. Det var besvärligt. Han stannade och pustade. Nu när granen var vald, kände han sig med ens så trött. Utan att märka det slog han in på en annan stig, och i stället för att komma närmare hemmet gick han längre bort. Så upptäckte han sitt misstag. Men nu visste han inte åt vilket håll han skulle gå. Plötsligt halkade han. Käppen fäktade hit och dit. Den gamle herrn föll alldeles som julgranen, när den blivit huggen vid roten, framstupa i snön. Där låg han och förmådde inte resa sig. Han vände sig jämrande på sidan. Han måste ha vrickat foten, det gjorde så ont. Ett par gånger ropade han, men ingen hörde honom. Spillkråkan där borta fortsatte att hacka.

Eljes var allt så tyst omkring honom. Den häftiga smärtan i foten domnade av. Hans tankar började kretsa. Skulle någon hitta honom? De blevo väl snart oroliga. Och tänk om de ej kunde finna honom. Och Justus! Där var den pinande tanken igen. Justus som inte skulle komma till julaftonen. Så många gånger Justus och han hade gått i skogen på julaftonen, strö-

FÖRLORADE SONENS ATERKOMST

vat omkring som ett par kamrater, sökande efter en gran. Och nu låg han här ensam i skogen, en gammal man med vitt hår och vita mustascher. Och de hade inte ens velat släppa ut honom i skogen. De hade inte ens unnat honom glädjen att få se ut en gran! Runtomkring honom stodo tysta gröna träd. Det doftade av dem. Under snön stack litet renmossa fram. Snart skulle det vara sommar. Han hade det ju gott. Han frös inte. En solstråle stack honom i ansiktet. Och plötsligt började han ropa igen. Han ropade:

— Justus!

Det var den där längtan han gått och burit på dessa dagar som han gav luft åt.

— Justus! Justus!

Han tyckte själv att rösten, stark och mäktig, brusade ur hans bröst. Men det var bara en gammal mans gälla och tunna skrik.

— Justus!

Någon svarade honom med ett klingande hallå. Han lystrade till. Vem var det? Den rösten hade han hört förr.

— Hallå! ropade den igen.

Då skrek den gamle herrn, fylld av glädje, åter:

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

— Justus!

Några kvistar knakade till bakom honom. Hastiga steg hördes. En man lade sin hand på den gamles axlar. Det var Justus.

— Pappa, sade han. Det är jag.

Justus hade inte stått ut i staden. Han hade samma morgon rest till den där lilla stationen, vilkens namn han så väl kände från sin barn-dom. Och nu hade han i timmar strövat omkring i skogen, i sin kära skog. Så hade han hört ropen på Justus. Och han hade först inte trott att det var sant, utan sagt sig att han var utsatt för en villa. Men han hade ändå gått efter ropen.

Justus lyfte upp sin far på sina armar. Så lätt han var! Så mager! Så gammal! Deras ansikten voro helt nära varandra. Den gamle darrade av sinnesrörelse. Så logo de båda, på samma sätt, strålande, med tårar i ögonen.

— Så gå vi väl hem då, sade Justus.

Och han sade det så säkert, som om han visste att han nu skulle vara välkommen. Justus började sträva framåt med sin börda i famnen. Det var inte lätt att gå. Hans armar ville stelna. Han var flera gånger nära att halka. Hans far hade

FÖRLORADE SONENS ATERKOMST

slagit sina armar om hans hals. Där låg han nu buren av Justus, trygg och belåten. Så hade Justus själv en gång vilat i sin fars famn: ett barn som inte vetat om något ont. Justus såg kärleksfullt ned på sin far. Icke heller han visste om något ont i världen. Nu var Justus stor och fadern barnet, som han måste vårda sig om. Så rulla åren, så skifta de, göra de gamla till barn och svaga och de unga till starka beskyddare.

Det for ett ryck genom Justus: där låg hemmet. Med beslutsamma steg gick han uppför trappan och in genom stora dörren.

IV.

De kommo rusande från alla håll, lämnande dörrarna öppna bakom sig: fru Aurora och Agathe och Erica och Metta. Justus stod leende och såg på dem. Genom de öppna dörrarna skymtade han julgranen och ett bord redan dukat, fullastat med alla julens läckerheter, och mittpå det stod den gamla staken han så väl mindes med grenljusen.

— Pappa har visst vrickat foten, sade han. Jag går upp på hans rum.

FÖRLORADE SONENS ÅTERKOMST

Och han fortsatte uppför trappan och in i faderns sängkammare. Alla hade följt efter honom. När de kommo in, låg den gamle redan på sängen och såg på Justus med samma strålande leende.

— Om inte min son Justus hade varit, hade jag frusit ihjäl i skogen, sade han alltjämt leende, som om han förkunnat en glad nyhet.

— Vi började bli ängsliga, sade fru Aurora. Vi tänkte just gå ut och söka efter dig, Otte...

Så hejdade hon sig. Där stod Justus, som hade räddat sin far från döden. Och hennes gamla hjärta, som de sista dagarna klappat så oroligt som om det ändå vetat att hon förbröt sig, slog nu i stormtakt. Hon tog ett par steg emot Justus. Men hon hann inte fram. Justus hade redan slutit henne i sina armar.

Den aftonen lyste ljusen i julgranen på en lycklig krets. Farfar Otte satt där mittibland sina kära med foten ombunden.

— Jag kunde allt ändå välja ut den bästa julgranen, sade Otte och han log under sin vita mustasch.

Den tillbakatrollade julen.

Det snöade. Stora kalla flingor föllo sakta genom rymden. Den ena efter den andra av gästerna kom ut i gångarna kring klosterträdgården. Det var julafton. Och det snöade i Syditalien. Här, dit man flytt från ett nordligare klimats bistra kyla! Insvepta i långa kappor och ulstrar promenerade alla i sällskapet långsamt fram och tillbaka.

Hotellet hade en gång varit ett kloster. Nu ägdes det av en neapolitanare, som såg ut som en gladlynt munk från en förgången tid. När han om middagarna satt vid sitt runda bord i ett hörn av matsalen och skar för sig fågel eller hällde rött vin ur en bukig flaska liknade han en klosterbroder, som i sin cell hemligt ägnade sig åt en av de sju dödssynderna: frosseriet. Det fattades bara kåpan kring hans gestalt och tonsuren på hans hjässa. Nu steg han ut genom en av de små dörrarna som kantade klostergången.

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

— God dag, god dag, mina damer och herrar! hälsade han glatt.

De tre engelska damerna anföllo honom genast. Brukade det snöa i Italien? Varför snöade det detta år? Kanske var det havet?

Värden höjde sina feta händer.

— Dio mio! Det är alldeles obegripligt. Här är eljes så soligt och skönt och snöar aldrig, sade han. Det blir strax varmt igen, tillade han hastigt i precis samma ton, som han brukade säga: det kommer strax en annan ost, om ni behagar!

Men solen, den gula osten, dröjde med att komma. Det var en förskräcklig dag. Medelhavet vräkte sina grå vågor inåt den gamla förfallna staden. På den långa sandstranden hoppade barnen skrattande och skrikande. Då sjön under vrål och suckar drog sig tillbaka sprungo de framåt med flygande hår och utbredda armar, som om de trott att det stod i deras makt att skrämma de vilda vågorna, men i nästa ögonblick vände de havet ryggen och rusade tillbaka jagade av vattnet. En annan dag, då solen sken och havets yta låg lugn och ljusblå, skulle de på

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

stranden plocka snäckor och rundslipade stenar, som stormen kastat upp. De hade alltid roligt, de små svartögda fiskarbarnen, och ständigt fullt upp att göra.

Men på torget framför kyrkan stodo kvinnorna barhuvade och insvepta i svarta schalar. De handlade litet ur stånden. Men det fanns icke mycket att få. Stormen hade drivit bort fisken. Då var det gladare på baren i hörnet, där männen höllo till. Bakom disken stod kaféägaren i vit rock och hällde kaffe i koppar ur den stora behållaren, som bubblade av hetta. På hyllorna bakom honom voro buteljjer i alla storlekar och av alla former uppradade. Men barens kunder drucko mest av det svarta kaffet.

En pojke sprang förbi med ett vitt långt bröd tryckt i sin famn. Hade han stulit det, eller skulle han bara hem till sin väntande mor med frukostbrödet? Utanför apoteket tryckte sig småflickorna i sina långa veckade kjolar. Deras munnar voro fuktiga av lystnad efter de granna gotterna, som lågo uppstjälpta bland apoteksvaror och burkar.

En åsna förspänd framför en vagn, som länge

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

väntat vid kafédörren, skrek och flaxade med öronen. Det var skräck och ödslighet i det skriket. Det var som om åsnan ensam med sina långa öron och sin långa svans blivit prisgiven åt det stormande havet.

För gästerna på hotellet vid stranden gled julaftonens förmiddag långsamt framåt. De höllo till i sällskapsrummet, en bred glasveranda utåt havet. Här eldades med väldiga stockar av pinjeved. Det sura träet fräste och spottade och knalade ibland till, som om en luftbössas skjutits av. Det blev ingen värme.

Lutad mot eldstaden, nästan inne i den, satt en gammal engelsman. Han hade ett besynnerligt vasst ansikte och en väldig framspringande näsa, och hans kropp var förtorkad och böjd som en seg stam. Han rullade cigaretter åt sig med gula fingertoppar. Då och då log han för sig själv. Åt vad? Vem visste det? Han talade inte om det. Mittemot honom balanserade en liten landsmaninna till honom sin roman, stekande den över de matta lågorna. Hon var behaglig att se på, rödkindad och ljuslockig, helt borta från den yttre världen, kanske just nu i

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

en engelsk slottspark njutande en lords spirituella och dyrkansvärda konversation.

Hennes syster, också hon vit och röd som en ros, stod vid fönstret och tittade ut, men hon såg inte havet. Hon blickade rätt in i London, där nu på julaftonen trafiken var oerhörd. Å, alla dessa glada, brådskande människor, som ilade in och ut i bodarna, köpande de läckra saker som skulle förtäras i morgon på den stora högtiden. Främst kalkonen, prydnaden på juldagsmiddagens bord! Den unga flickan fick tårar i ögonen.

I den smala soffan satt en annan engelska och lade patiens på bordet framför sig. Då och då suckade hon och betraktade havet. Hennes man läste Times, oberörd av sin hustrus suckar. Hans barnansikte med de blå ögonen återfanns hos en liten gosse, som lekte med bygglappar på golvet.

En äldre dansk herre stoppade sin pipa ur en tobakspung, som hans unga köpenhamnska väninna höll fram åt honom. Hon frös så att hon var gredelin om kinderna.

— Jag gick utåt vägen för en stund sedan,

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

sade hon. Du skulle sett apelsinträden på sluttningarna. De gula apelsinerna lyste fram under den vita snön. Och på somliga kvistar sutto orangeblommor. I rad som till en brudkrona! De voro också översnöade. Usch, du stora katt! avbröt hon sig med ett litet skrik.

En stor svart katta, vilkens gröngnistrande ögon lyst under bordet, hade plötsligt tagit ett skutt förbi den danska damen och upp i knäet på en herre, som placerat sig nära elden. Kattan jämkade sig spinnande till rätta. Klorna skrapade mot herrns byxben. Så lade hon sig till ro. Gäspade, visande ett rött gap med vita rovdjurs-tänder och en spetsig tunga, och grinade så till som om hon skrattat. Herrn, som fått kattan i sitt knä, strök henne mellan öronen, och hon slöt ögonen och tycktes somna.

De bildade ett underligt par de där två, kattan och hennes beskyddare. Han var en liten man, rund och mjuk och frodig. Hans ansikte var mjölvitt med tjocka läppar och ett par stora svarta ögon. Över pannan föllo några tunna mörka hårstrån, men huvudet var kalt och glänsande. Det såg ut som om pannhåret varit dit-

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

klistrat för att förstärka effekten av de breda ögonbrynen, som nästan gingo ihop mellan ögonen. Ingen visste riktigt, vem han var. Han själv sade sig vara engelsman. Men långa och många resor i främmande länder hade givit hans utseende något ytterst oengelskt. För övrigt talade han alla språk flytande. De engelska damerna kallade honom mr Bertie, därför att de ständigt hörde hans äldre bror kalla honom vid det namnet. Det var också ett slags smeknamn på honom. Han var sällskapets rolighetsminister och hjälpreda. Hela dagen flög han fram och åter på sina små knubbiga fötter: hämtade damernas böcker eller väskor, erbjöd sig att tjänstgöra som ciceron i bergen, var villig att underhandla med köpmännen. Ett par mera misstänksamma gäster från hotellet påstodo dock, att man skulle akta sig för att ha mr Bertie som mellanhand vid inköp av någon raritet: den blev alltid så kolossalt dyr. Man trodde ibland att han var engagerad av värden för att roa och hjälpa turisterna. Ingen blev på det klara med honom. Han var mer engelsk än engelsmännen, alltför engelsk, tyckte åter de misstänksamma. Den enda, som förstod

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

honom, var väl den svarta kattan, och hon såg ju ut som om hon skrattade, där hon satt på hans knä.

Hans äldre bror, som rökte sin cigarr vid hans sida, var en stor och fet man, skinande av välvilja och fylld av list. Det såg man på hans ögonblinkningar, då det var tal om guld och valuta. Han tycktes dyrka sin lille bror. Han klappade honom jämt på axeln, ja, man såg honom om morgnarna vid frukosten omfamna och kyssa den lille Bertie, då denne kom skyndande, alltid försenad, till deras bord.

Nu visslade det i den öppna spiseln. Elden tog fart. En flamma slog in och slickade engelsmannens hand. Han måste flytta sig litet, och han vickade på sin stol försjunken i tankar med cigaretten i mungipan. Plötsligt tog stolen överbalansen, och den gamle föll baklänges i golvet. Alla rusade förskräckta upp. Men då hördes ett kluckande förtjust skratt. Det var den gamle mannen, som skrattade. Han hade tagit emot sig med händerna och kroppen var sträckt i en vacker båge. Så höjde han sig upp, alltjämt med cigaretten i mungipan, askan satt till och med

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

kvar på spetsen. Det kom en triumferande glimt i den halvslocknade blicken, och med ett smidigt hopp, utan att de andra hunnit se hur det gått till, stöd han åter på fötterna. Han lutade sig belåtet mot spiselkransen.

— Men hur kunde ni? ropade den unga flickan som hållit på att tappa sin bok i elden. Vilken ungdomlig spänstighet!

Engelsmannen skrattade igen.

— Det är ingen svårighet för mig, sade han. Jag har haft övning. Som ung hade jag flera yrken. En gång var jag pajas på en teater. Klädd till pierrot gjorde jag konster för publiken. Men numret, det stora dragplåstret, som jag just nu satt och tänkte på så ivrigt att jag tog överbalansen, var att jag hoppade med ett enda skutt från scenen rätt ned på orkesterfåtöljerna. Jag hamnade där pladask bland publiken. Musiken gav touche, auditoriet, det stora odjuret, tjöt, skratade och skrek av förtjusning. Och jag förtjänade vackra slantar.

— Så underligt! sade den engelska damen i soffan och fixerade den gamle genom en lornjett.

Nu märkte de att han såg ut som en clown.

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

Den stora näsan, som rynkade sig när han skratade, borde varit vit av krita och på kinderna skulle suttit röda klickar av färg. Han rullade sig snabbt en ny cigarrett, utan att bry sig om lornjetten i sin landsmaninnas hand.

— Tja, vem vet vad var och en här haft för sig! mumlade han. Man stöter ihop en julafton framför en brasa i ett främmande land, pratar och skrattar. Man tror sig fri från sitt förflutna. Det har man häktat av, som man häktar av en gammal dräkt. Så plötsligt gör man en kullerbytta, och clownen, som en gång fick parkett och rader att skratta så att tårarna runno, sticker fram och gör sina konster på nytt.

Samtalet blev med ens livligt. Den gamle engelsmannen fann sig nu vara medelpunkten. Han måste berätta om artistlivets fröjder och besvärligheter. Han vann till och med henne med lornjetten genom sitt lustiga leende.

Men under tiden satt lille mr Bertie tyst och med sur min. Han själv var van att vara medelpunkten, den som underhöll och roade alla. Nu fann han sig skjuten åt sidan. Och då den gamle

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

clownen talat om människors förflutna, hade mr Bertie oroligt flyttat sig på sin stol, som om hans egna minnen skavt honom.

Den återstående delen av dagen ruvade han på hur han skulle kunna återtaga sitt välde. Slutligen försvunno han och brodern in i ett rum. Dit in löpte sedan värden och somliga av tjänstefolket oupphörligt och kommo skrattande och pratande ut igen. Och dit bars de mest besynnerliga saker: pappbitar, ståltrådar, ja, en kastrull. Mr Bertie tänkte återerövra sin ställning som rolighetsminister åt det lilla sällskapet.

Middagen serverades i den stora salen vid småbord. Alla åto under tystnad, tänkande på hemmet. Engelsmännen talade sinsemellan om hur julen nu förbereddes i England. Vilken orolig brådska det härskade i köken, hur barnen sprungit mellan benen på alla, kastande förvåningsfulla blickar i vråarna, där mystiska paket skymtade. Nu på julaftonens kväll hängde de upp sina små strumpor runt sängarna för att på juldagsmorgonen skrika av förtjusning då de funno att den gode Claus fyllt deras strumpor med gåvor. Den danska damen och herrn sågo

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

också vemodiga ut. Hos dem firades ju julfesten i afton. Nu tändes granen, alla rum strålade av ljus, julklapparna delades ut.

I detsamma bjöds ett stort fat med flottyrstek fisk omkring. Det var besynnerliga bitar av fisk, som krökte sig i spiraler eller ringlade sig som små smala ormar på fatet. Vad var det? Man petade misstänksamt bland bitarna. Mr Bertie var genast färdig med en upplysning. Det var bläckfisken, som brukade rulla sig framför fartygen på Medelhavet. Vid minsta tecken till fara sprutade den en vätska omkring sig som färgade vattnet mörkt som bläck. Ingen ville ha av bläckfisken. Den lille gossen började gråta och tröstades med en mandarin.

Dansken lyfte sin vinflaska för att hälla i vin. Så hejdade han sig och synade flaskhalsen närmare. Runt den voro klibbiga fingeravtryck och suddiga fläckar som av vit målarfärg. Han satte förskräckt ned sin flaska. Viskande underrättade han bordet bredvid om sin upptäckt. Där funno de sin flaska i samma tillstånd. Alla började skaka sina buteljer och hålla upp dem mot ljuset under mummel och utrop. Sällskapet såg ut som

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

en klan som fullföljde en helig och fruktansvärd ritual.

Värden rusade upp från sin plats. Han gick från bord till bord och synade flaskorna under många grova smädelser mot både madonnan och den onde.

Nu förklarade han: ett par målargesäller hade på förmiddagen hållit till i salen för att reparera en vägg. De hade väl fått syn på flaskorna, som alltid stodo kvar på gästernas bord efter måltiderna, och så hade de börjat smaka på innehållet, en klunk här och en där för att ej deras tillgrepp skulle märkas för mycket. Porca madonna, det var gesällernas långa fingrar som lämnat sina märken på buteljerna! Med en ståtlig gest, men med döden i sitt sparsamma hjärta, skickade värden ut alla buteljerna och kyparen kom in med nya. Till och med mr Bertie och hans bror, som ej förut haft vin på sitt bord, fingo nu av misstag en flaska.

Missödet tjänade ingalunda till att pigga upp gästerna. Havet dånade där ute. Det lät som en åska, nu piskade haglet mot rutorna i matsalen.

När alla beredde sig att lämna rummet efter

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

den misslyckade middagen klappade mr Bertie i händerna. Nu var hans stund kommen. Nu skulle han taga revansch på den gamle clownen. Hans kinder voro färgade av en lätt rodnad efter att han gratis njutit det oväntade och välkomna vinet. Hans svarta ögon lyste under de glesa hårtestarna. Gästerna, redan på väg mot dörren, vände sig motvilligt om.

Mr Bertie höll rentav ett litet tal till sina "kära vänner", som han kallade de andra för. Engelsmännen smålogo vid detta tilltal. Mr Bertie sade att han så väl förstod deras känslor denna afton, då det rustades till jul i alla engelska hem. I morgon, juldagen, var den stora glädjedagen, barnens och även de vuxnas dag. För att inte tala om kalkonens! I kväll skulle de lägga sig med sorgsna sinnen tänkande på hemmet. Ack ja, han mr Bertie, själv engelsman, visste hur det värkte i hjärtana på alla. Därför skulle han ställa till med en liten rolighet i afton, en trolleriseans. Han skulle upprepa den i morgon afton igen, om de voro nöjda. Han tänkte trollo, och han skulle roa dem så, att de glömde

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

bort att de voro i ett främmande land. De skulle känna sig som hemma här i hotellmatsalen.

Ivrigt och beställsamt började han springa av och an i matsalen, ropande på kyparna och befallande dem att skjuta borden inåt väggarna och hjälpa honom att sätta stolarna i rader som på en parkett. Hotellgästerna sågo småleende på. Varför inte? Man kunde ju lika väl fördriva kvällen här som på sina rum. Den engelske gossen, som var för liten för att få vara uppe, följdes av sin mamma till sängs. När hon efter en god stund kom tillbaka var allt i ordning för trolleriseansen. Hon berättade viskande för sin man att barnet genast somnat och att hon fyllt hans lilla strumpa med gotter och en hop leksaker. I morgon skulle han bli glad!

Mr Bertie stod vid ett avlångt bord framför dem alla. På det bordet funnos alla de saker tjänstefolket på förmiddagen burit in i hans rum och även andra, som han själv fört med sig. Kocken i sin vita höga mössa tittade i dörren. Kyparna i sina svarta frackar stodo nere vid skänken. På främsta bänkraden satt den gamle clownen och plirade med ögonen. Ljuset från

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

taklampan flödade kallt och vitt ned över lille mr Bertie.

Åter klappade han i händerna. Han lyfte en kastrull. Alla måste titta i den. I kastrullen låg ett ägg. Hokus pokus! Mr Bertie svängde elegant med kastrullen i luften. Nu fanns det inte något ägg. Hokus pokus, och en luftfärd igen. Nu låg ägget där. Om nu icke detta var det renaste trolleri, så var icke något det! Och se här! Mr Bertie tog ett snöre, knöt det och knöt det i flera de hårdaste knutar. Han erbjöd var och en att komma fram och dra i snöret för att de skulle se hur hårt knutarna sutto. Så svängde han snöret i luften — mr Bertie tycktes denna afton ha ingått ett mystiskt förbund med luftens makter — och hokus pokus, ett svagt ryck, och snöret vecklade upp sig, lösgjort från alla knutar.

På det sättet trollade lille mr Bertie. Hans äldre bror klappade i händerna, så att det dånade. Alla följde hans exempel och ropade bravo. Kyparna flinade. Mr Bertie fortsatte: visade kortkonster, trollade näsdukar i knäet på somliga och mynt i knäet på andra. Han var en riktigt duktig trollerikonstnär. Då och då sände

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

han den gamle clownen små blickar: Ser du, tycktes de säga, nu är du ingenting! Nu är det jag som har allas uppmärksamhet. Men clownen rullade oberörd och leende sina cigarretter.

Mr Bertie hade lovat att de andra skulle glömma sin hemlängtan. Men se, det undret lyckades han ändå inte åstadkomma. Man ropade bravo och skrattade, men dessa trollkonster ökade snarare gästernas hemsjuka. Sådant där trolleri brukade man ibland roa barnen med i familjekretsen efter juldagens middag, men här i denna vita sal med Medelhavet stormande utanför passade det inte alls. Å, vad skulle man icke ge för en kvist järnek! Hur hjärtligt skulle man icke kyssa varandra, om den kära misteln med sina vita bär hade hängt i takkronan!

Då slogs dörren upp. En kall vind for in i rummet från klostergången. Värden kom in och bakom honom skymtade en karabinjärlöjtnant. Värden skyndade med utbredda händer emot gästerna. VILLE de förlåta, att han ett ögonblick störde dem? sade han. Det var bara en liten formalitet. Karabinjärlöjtnanten hade kommit från rådhuset för att granska gästernas pass och

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

skriva in dem i sin bok. Man gjorde så alltid numera. Och han hade redan gjort undan de andra hotellen. Nu stundade flera helgdagar och han ville gärna ha sitt arbete klart i afton.

Man gav gärna rum för karabinjärofficeren. Ett par gäster som vistats länge på hotellet hade redan visat sina pass, de andra gingo till sina rum efter dem. Karabinjärlöjtnanten gjorde med en lätt ursäkt plats åt sig vid mr Berties trolleribord. Snart sutto alla runt honom med sina passböcker. Det var en ståtlig ung man den karabinjärlöjtnanten i sin uniform med revärer och byxor med hållor. Den trekantiga hatten satt över ett vackert, ungdomligt ansikte med kinder, som voro lätt pudrade efter en nyligen genomgången rakningsprocedur, och han drog långsamt ett par bländvita handskar av sina välmanikurerade händer för att lättare kunna skriva.

Det hela var, som värden förklarar, endast en formalitet. Man lämnade sina passböcker och gav på karabinjärlöjtnantens ytterst artigt framställda frågor artiga svar. Gamla engelska namn på grevskap eller städer ljödo i salen och kommo flera att le av glädje.

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

— Född var — — ?

— I Yorkshire.

— Bosatt?

— I Manchester.

Så gick karabinjärlöjtnanten igenom var och en, doppade pennan i bläcket och skrev med hög och rak stil i en svart bok.

Under allt detta lade ingen märke till lille mr Bertie och hans bror. Om de gjort det skulle de sett, att dessa voro rov för de sällsammaste känslor. De voro eldröda i ansiktena och fäktade med armarna medan de än närmade sig bordet liksom för att kasta det och karabinjärlöjtnanten och hans svarta bok över ända, än rusade ifrån det, som om någon förföljt dem. De betedde sig mycket likt barnen, som på förmiddagen lekt nere vid havsstranden framför det vredgade havet.

Slutligen hade karabinjärlöjtnanten gått igenom hela sällskapet, och nu var det mr Berties och hans brors tur. Den lille mannen satte sig verkligen vid bordet och letade fram sin passbok. Han räckte den till karabinjärofficeren med en bönfallande blick ur sina svarta ögon. Denne bläddrade i boken. Så lutade han sig närmare en

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

sida, som om han haft svårt att tyda bokstäverna. Han såg på mr Bertie med ett roat leende.

— Ni är turk, min herre? sade han med sin välljudande stämma.

Mr Bertie fick ej ett ljud över sina läppar. Under tystnad såg han karabinjärofficeren också taga broderns bok. Mr Bertie kunde icke trolla bort passböckerna ur karabinjÄrlöjtnantens hand, liksom han förut trollat bort ägget ur kastrullen. Han och hans bror voro turkar. Han hade aldrig trott att han skulle komma i en situation som denna framför de församlade gästerna. Han hade tänkt att karabinjÄrlöjtnanten skulle besöka honom på hans rum. Nu satt han där avslöjad som en bedragare, en stackars trollerikonstnär, som till en tid lyckats trolla om sig till en god engelsman, därför att han skämdes tillhöra en exotisk ras.

De andra sågo häpna på honom. Mr Bertie hade således bedragit dem. Hans brott var ju alls icke att han var turk, men att han givit sig ut för att vara engelsman, en av dem själva, och som de därför hedrat med sin bekantskap. De flyttade sina stolar ifrån honom och började

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

viska med varandra, chockerade och ledsna. Den gamle clownen blinkade med ögonen, han hade haft rätt: man kan ej häkta av sig sitt förflutna som en gammal dräkt.

När karabinjärlöjtnanten gått, smögo sig mr Bertie och hans bror mot dörren. Ingen hindrade dem. De försvunno ut genom den som ett par skuggor. På bordet och golvet lågo trollerisakerna och sågo bedrövliga och övergivna ut. Haglet piskade inte längre rutorna, genom fönstret såg man månen skina fram mellan slitna skyar.

Denna händelse kom julaftonen och den stundande juldagen att synas de församlade än mer sorgliga. Här voro de bedragna av en turk efter att ha fått bläckfisk till middagen och närapå druckit vin ur buteljer, vilka några arbetare förut på dagen satt för munnarna.

O, älskade hemland! O, mistel och järnek! O, Danmarks straalende Juletræ!

Då öppnades dörren. Alla huvuden vändes dit. Var det den lille förskräcklige turken, som vågade sig på att komma tillbaka?

På tröskeln stod den engelske gossen i lång vit

DEN TILLBAKATROLLADE JULEN

skjorta. I handen höll han sin julstrumpa. Hans ansikte, rosigt efter sömnen, glänste. Lockarna föllo i en oredig fuktig massa över pannan. Han hade vaknat och funnit rummet ljust av den skinnande månen. Då hade han trott att juldagen, den efterlängtade, kommit. Han hade fått syn på sin strumpa, proppad av gåvor, och med strumpan i famnen hade han sprungit efter sin mor.

— God jul! skrek han jublande och rusade viftande med sin strumpa fram till de andra.

Åsynen av hans glada ansikte kom dem att le, glömska av sina sorgsna tankar nyss. Då gläntade det åter på dörren. Det var turken som kom för att hämta sina trollerisaker. Gossen sprang fram till honom.

— Snälla mr Bertie, bad han och drog in den förskrämda turken i rummet. Visa mig hur ni trollar!

— Det skall nog mr Bertie glädja dig med i morgon, sade den lille gossens mamma.

Och med ens vändes försonliga och vänliga ansikten mot turken vid dörren. Julen, det vackra barnet, som kan trolla ont till gott, hade verkligen kommit.

Den bästa i klassen.

I.

Elin Hellgren i sjätte klassen i Österköpings Läroverk för flickor kom springande uppför trappan med sina böcker under armen. Det var middagstid. Klockan var strax fyra, och hon hade blivit försenad, emedan hon varit inne i skolans bibliotek för att skaffa sig en bok som hon länge sökt och som nu äntligen blivit ledig. Då hon just satte nyckeln i låset, öppnades dörren inifrån och hon nästan föll in i fru Salléns tambur. Den som öppnat var en annan av inackorderingarna hos fru Sallén på Storgatan, Sture Westin, som var sjutton år och gick i tredje ringen i Högre allmänna läroverket.

— Så bråttom man har då, sade han och slätade sitt hår framför spegeln med viktig min.

Elin hängde upp sin hatt och kappa utan att svara. Hon var en lång och mager flicka med

DEN BÄSTA I KLASSEN

ett brett ansikte, varur ett par närsynta ljusblå ögon blickade. Litet kutryggig i sin mörka skolklänning gick hon nu också fram till spegeln, men Sture vek inte åt sidan. Halsduken var i olag och hans krage satt bestämt inte rätt. I glaset med den bruna, nötta mahognyramen återgavs hans ansikte. Elin såg på det, där hon stod snett bakom honom, utan att han släppte fram henne. Det var ett vackert ansikte med böjd näsa, fylliga, röda läppar och håret ljust och blankt, slätt uppstruket från pannan. Han upptäckte i detsamma Elin i spegeln, och med ett själsvåldigt och litet behagsjukt leende gav han henne en blick tillbaka.

Då rodnade hon så häftigt att tårarna stego upp i hennes ögon. Han var ohövlig, och hon var ändå sexton år och snart en stor dam, fastän hon sällan tänkte därpå. En plågsam tanke for genom hennes huvud att om hon bara varit den där lilla slarvan Margit, den sämsta i hennes klass, skulle Sture genast artigt stigit åt sidan, bara för att Margit hade mörkt lockigt hår och en lustigt trutande mun.

Äntligen var Sture färdig. När han gått stir-

DEN BÄSTA I KLASSEN

rade Elin in i spegeln, alltjämt med tårarna i ögonen och den oklädsamma rodnaden kvar på de breda kinderna.

Inackorderingarna stego in i matsalen. De kommo från olika håll, från sina rum eller tamburen, och slog i dörrarna på ett bullersamt sätt. En lukt av matos märktes i rummet, och det samlade sig till ett ångande moln kring en stor karott med köttbullar som redan var framsatt vid fru Salléns plats. Gästerna kastade hastiga och liknöjda blickar på fatet och drogo ut stolarna.

Fru Sallén var en liten mager och blek människa med stora seniga händer och ett par vak samma ögon. Hon var änka efter en präst och hade haft inackorderingar i sju år. "De sju magra åren", brukade hon med en viss bitterhet säga för sig själv, ty de hade kommit strax efter sju feta och lyckliga år, då hon styrt och ställt i prästgården på landet. Hon formulerade aldrig den där jämförelsen högt, ty hennes inackorderingar, kvicktänkta och elaka som sådana merendels äro, skulle genast talat om de sju magra nöten, ja, fogat ytterligare flera försmäd-

DEN BÄSTA I KLASSEN

liga liknelser till fru Salléns egen och sedan undrat hur många gånger i veckan de fingo malet kött.

Fatet med köttbullarna bjöds nu omkring. Ingen passade upp, utan var och en tog för sig och skickade fatet vidare till sin granne. Elin nederst vid bordet fick därför alltid sist.

Bredvid fru Sallén satt en dam på några och tjugu år som skötte korrespondensen i en firma för trävaror. Hon hade kortklippt, mycket blont hår och en lock neddragen i pannan över ena ögat, vilket gav henne ett putslustigt och knipslugt utseende. Hennes kinder voro mycket röda och näsan vitpudrad. Hon tog nu två köttbullar och sände samtidigt en skälmsk blick till teknolog Alm, en ung herre med små koketta mustascher, som satt mittemot henne vid bordet. Den lilla kretsen hos fru Sallén var mycket intresserad av den begynnande kärlekshistorien mellan herr Alm och fröken Åberg, så hette damen med locken i pannan. Gamla fröken Ek väntade därför tåligt på karotten med köttbullarna, medan hennes grå ögon spelande iakttog de blickar, som växledes mellan det unga paret,

DEN BÄSTA I KLASSEN

och hennes näsborrar sögo in luften, som om de känt doften av ett stycke starkt luktande ost. Hon och hennes syster Tullan, som gav piano-
lektioner och var mycket fet och alltid klädd i röd klänning, hade bott hos fru Sallén alla de sju åren. De hade känt fru Salléns man och ansågo därför att de en smula beskyddade henne, då de inackorderade sig där. På grund av att de kallade fru Sallén vid förnamn och voro gamla bekanta med henne, togo de sig vissa rättigheter, såsom att mycket oregelbundet betala inackorderingen och att högljutt anmärka på maten och eldningen.

De påpekade också nu, medan de rikligt försågo sig med köttbullar, att fru Salléns man brukat tycka om lingonsylt till köttet. Fru Sallén knep därvid ihop ögonen, vilket var hennes vana, då hennes man nämndes, men också vid tanken på en för länge sedan renskrapad lingonkruka i skafferiet. Det kom icke någon lingonsylt, trots en viss avvaktande min hos fröken Tullan, och karotten räcktes tvärsöver bordet till herr Blom, en medelålders man med beskedligt ansikte och vänligt plirande ögon. Han hade ett rum för sig

DEN BÄSTA I KLASSEN

över gården och kom endast till måltiderna. Han var sysselsatt i stadens minsta bokhandel och ansågs av fröknarna Ek för litet avsigkommen. Han brukade också bjuda unge Alm över till sig någon kväll, och fröknarna Ek, som då lågo i sitt fönster, varifrån de kunde titta in i herr Bloms lilla rum, antydde att där vid dessa tillfällen gick vilt till. Det var buteljer på bordet och flera herrar som togo av sig i skjortärmarna och skreko och skrattade, så att det hördes över gården.

När köttbullsfatet kom till herr Alm, tog också fru Sallén för sig med trött min. Hon hade ingen aptit. Kanske kände hon sina inackorderings tankar om henne och hennes mat, hennes fläckiga bordduk och kantstötta porslin, och detta satte sig ibland i halsen på henne.

Då rusade Sture upp och tog karotten som värdinnan räckte honom. Med lätta steg gick han runt bordet balanserande med fatet på sin uppräckt hand och med servetten under armen som en kypare. Han var så nätt, så vacker, där han struttade fram med sitt leende ansikte och sitt ljusa blanka hår, som spred en icke ringa doft

DEN BÄSTA I KLASSEN

av pomada omkring sig, att alla sågo upp från sina tallrikar och skrattade. Men Elin som ännu icke fått någon mat suckade litet och tittade ned. Hon tänkte på hur han nyss så ohövligt trängt undan henne framför spegeln ute i tamburen, och hon var säker på att han nu skulle ta sig en väldig portion utan en tanke på henne.

Då kände hon en lätt och vänlig knuff mot sin armbåge, och när hon blickade upp, såg hon in i Stures leende ansikte. Han stod vid hennes stol, böjde sig elegant fram och bjöd henne artigt att servera sig från fatet. Elin kunde icke tro det. Han måste än en gång stöta till henne, denna gång litet hårdare för att hon skulle ta för sig. Då tog hon snabbt ett par köttbullar, eldröd i ansiktet, och spillde i hastigheten litet sås på duken. Men Sture som bara velat spela sin roll av kypare på ett fulländat sätt för att roa de andra, särskilt fröken Åberg med locken, tittade förundrad ned på Elins ansikte med de blå tårade ögonen och de röda kinderna.

Är hon kär i mig? tänkte han snabbt, då han gick tillbaka till sin plats. Ja visst. Han skrattade för sig själv. Det var obeskrivligt lustigt

DEN BÄSTA I KLASSEN

— inte det att någon var kär i honom, ty många flickor blevo intagna i honom, men att det också var hon, den ordentliga Elin, "den bästa i sjätte klassen", som han hört de andra flickorna säga, den fula och tafatta Elin...

Elin åt långsamt och lyssnade drömmande till de andras prat. Hon märkte, att när teknolog Alm böjde sig över bordet för att säga ett par ord med dämpad röst till fröken Åberg tystnade de andra och tittade menande och hemlighetsfullt bort på de två. Fröken Ek talade då icke längre om sin hund, den tjocka och tråkiga taxen som var krasslig, och herr Blom tystnade mitt i en ivrig diskussion med fröken Tullan om Beethoven. En bok om Beethoven hade nyss kommit ut, och fröken Tullan hoppades så, att herr Blom skulle skaffa henne den till billigare pris. Fröken Tullan hörde till dem som gärna draga nytta av sina bekanta, tvingande dem på ett omärkligt och trugande sätt att låta henne få saker och ting med viss rabatt.

Elin var van vid de där avbrotten i bordssamtalet, då herr Alm och fröken Åberg talade med varandra, men först i dag tänkte hon närmare

DEN BÄSTA I KLASSEN

på det. De voro kära i varandra. De älskade . . . Och till kärleken lyssnade man. Hon såg icke fröken Eks giriga blick eller hörde herr Bloms mysande skratt. Hon satt där, en skolflicka med litet kutig rygg och närsynta, drömmande ögon, nästan ensam mitt i detta sällskap av vuxna, av unga, halvgamla och gamla människor som redan hade sina erfarenheter av livet och vilka alla, ja, till och med herr Alm och fröken Åberg, hade funnit att livet mest är en vardag, fylld av penningbekymmer, matos och sjuka hundar, och hon såg på eftermiddagssolen, som just silade in genom fönstret, och tyckte att ljuset förvandlades till blommor, vilkas blad, lena och doftande, regnade ned över hennes heta ansikte. Till kärleken lyssnade man i alla fall . . . Hennes hjärta klapade oroligt.

Men nu var det fruktsoppa, litet ljum, med klimpar av potatismjöl, som icke rörts om ordentligt. Ingen bjöd henne av den! Och hon tog som vanligt sin tallrik från fröken Tullan, som satt närmast henne. Åter slog det i dörrarna, då inackorderingarna gingo in till sina rum. Herr Blom drog på sig en grå överrock i tamburen och

DEN BÄSTA I KLASSEN

kilade småsjungande nedför trappan. I salen, där fru Sallén gick och dukade av, dröjde matoset kvar och det var mörkt. Solen hade redan lämnat fönstret.

Elin satt inne i sitt lilla rum vid skrivbordet och försökte läsa. Lärarinnan i algebra hade i dag sagt att hon nog skulle kunna få det högsta betyget i det ämnet. Jaså, det högsta betyget! Elin knep ihop munnen och böjde sig djupare över boken. Hon kunde inte samla sina tankar på vad hon läste. Hon drömde om en grön hage hemma på föräldrarnas egendom i Östergötland. En grön hage med en hängbjörk. Där fladdrade en fjäril, en gul sommarfjäril, som sög honung ur blommorna, gungande på deras blad så att stänglarna vaggande vajade av och an. Och under björken sutto fröken Åberg med locken i pannan och herr Alm. Fröken Åberg lade sitt huvud i herr Alms knä. Nej, det var Elin och Sture, och hon lade...

Elin slog igen boken och skakade ned sitt hår över ögonen. Hon var kär i Sture.

Genast han kommit till fru Sallén för tre, fyra månader sedan hade hon blivit så förändrad.

DEN BÄSTA I KLASSEN

Hon hade icke förstått det själv. Hon hade trott att hon var sjuk, överansträngd kanske. Pyttsan, överansträngd strax efter jullovet! Och nu var det snart vår. Hon hade aldrig varit kär. Hon visste ju icke vad det var. Var det att ge varandra blickar som fröken Åberg och herr Alm? Att tala lågmält med varandra så att orden liksom slog en ring omkring en, fastän alla andra lyssnade? Att räcka varandra tallriken med händer snuddande vid varandras, som hon i dag upptäckte att herr Alm och fröken Åberg gjorde? Ja visst. Så var det. De vuxna måste ju veta det.

Hon hade hittills icke tänkt på mycket annat än skolan, lärarinnorna, att uppföra sig väl och att få goda betyg. Å jo, hon lekte ju med småsyskonen under ferierna, men skolan bildade mittpunkten, det väsentliga, kring vilket alla tankar kretsade. När man anses som den bästa i klassen har man en viss ställning som lärarinnor och kamrater fordra att man skall upprätthålla. Och Elin var den bästa. Det hade gjort att hon blivit ensam. Hon hade icke sörjt över det förrän nu den sista tiden. Ingen var hennes för-

DEN BÄSTA I KLASSEN

trogna. Ingen kom och drog henne med sig hemlighetsfullt viskande. Men man ville ha hjälp av henne. Hon var icke snål. Hon lät flickorna skriva av hennes kladdar och hjälpte dem med svaren i matematiken. Hon var snäll.

Elin suckade och stödde tungt huvudet mot handen. Ute på den trädbevuxna gården började det skymma. Grenarna, ännu kala, men med svällande knoppar färdiga att brista nästa varma solskensdag, sträckte sig fram mot hennes ruta. En kvist slog mot glaset. Det lät som om någon knackat på. Snett över gården såg Elin, hur det lyste riktigt festligt i herr Bloms fönster. Utanför i korridoren hörde hon steg och ett svagt tassande. Det var fröken Ek som gick ut med taxen. Det gjorde hon varje eftermiddag och så halv elva på kvällen. Man behövde ingen klocka. Elin brukade tända sin lampa så här dags. Men hon satt kvar i mörkret och lyssnade till stegen och viskningarna i rummen omkring henne.

För första gången tänkte hon att algebrakunde hon läsa på frukostrasten. Det gjorde ju de andra flickorna.

DEN BÄSTA I KLASSEN

II.

Det var slut med skolan för dagen. Flickorna i sjätte klassen trängdes kring den lilla spegeln i den skumma korridoren. Elin, som stod borta vid klädhängarna i färd med att ta på sig kappan, hejdade sig plötsligt och tittade bort mot gruppen av flickor. Margit hade tagit upp sin näsduk och gned den energiskt mot spegelglaset.

— Det är rena skandalen, ropade hon, att man inte kan få en ordentlig spegel. Den här är ju alldeles svart.

Över den lilla Margits mörklockiga huvud räckte nu de andra sina händer med näsdukar, ivriga att få hjälpa till att putsa glaset.

— Andas på det! ropade någon fnittrande.

De vita viftande näsdukarna lyste glatt i skolkorridorens dunkel. Ur de vida kappkragarna av brunt eller grått pälsverk höjdes blomligt rodmande ansikten, omgivna av kortklippt och välondulerat hår. Hattarna voro ännu uppstaplade i högar på hyllan ovanför galoschstället, som ingen använde därför att det sedan många år inte var bruk mera att ha galoscher.

DEN BÄSTA I KLASSEN

Flickorna gnedo ömt på spegelglaset, som om det varit en oskattbar juvel de måste vårda sig om. Spegeln började också verkligen glänsa svagt. Under tiden pladdrade de med ljusa röster.

— Pu, vad du ser ut i nacken, Ebba. Det växer hår ända ned på halsen. Du måste raka dig.

— Hårfrisörskan? Asch, hon! Hon gör alla lika i huvudet utan ett spår charm.

— Nej, jag använder broderns rakblad. Det går fint!

— Har du något puder? Mitt har tagit slut.

— Cotys är bäst, nej, Guerlains. Mamma har rouge hemma. Nej, det tar jag bara när jag går bort. Och så en aning på läpparna. Kyssfast! Visst finns det!

— Det är det enda möjliga!

Någon måste ha sagt något lustigt. En brusande våg av skratt, som skvalpade mot skolkorridorrens hårda stenväggar, rullade fram.

Elin tog långsamt ned sin hatt. Nu hade de slutat att putsa spegeln, nu pudrade de sig. Hattarna skulle på. En lock fram där, ett litet burr

DEN BÄSTA I KLASSEN

av hår över ögonen. Det var promenaden hem genom staden, då man kunde möta *någon*, som förbereddes. Höga klackar slog mot trappstegen, då de äntligen började trippa av: en skock triumferande, söta och segervissa små erövrerskor med skära kinder, vitpudrade näsor och, ibland, alltför röda munnar.

Elin dröjde ute på skolgården och lyfte ansiktet mot solen. Den sken. Den värmdes. En fågel drillade någonstädes från ett träd, som redan börjat skimra svagt ljusgrönt. Det låg en ljum och lockande doft som av blommor i luften. På hemvägen gick Elin förbi en parfymaffär. Hon stannade och tittade. Små flakonger med skimrande gyllene vätskor och mystiska etiketter stodo uppställda, puderskar i alla färger voro placerade i en rad, och vita pudervippor lågo ditkastade som av en slump, lätta och duniga, som om de vid minsta drag skulle vilja gunga bort. Elin tittade fundersamt på en bukig parfymflaska som på proppen hade en mascot, ett grinande svart ansikte med skelande ögon och omgivet av krusigt negerhår. Hon gick in i boden. En kvav atmosfär slog emot henne. Elin

DEN BÄSTA I KLASSEN

frågade efter puder. Damen i butiken log artigt och sade:

— Vilken sort får det lov att vara?

Ett par namn dansade fram i Elins hjärna. Hon hade nyss uppsnappat dem i korridoren. Hon var icke dum.

— Guerlains, nej, Cotys, mumlade hon lågt för att det icke skulle höras om hon uttalade det fel.

Hon fick till slut en liten gyllene dosa. Fröken hjälpte henne att öppna den, och hon tryckte litet puder mot Elins hand för att se om det passade till hudfärgen. Det gjorde det, och Elin steg ut ur boden med den gyllene asken i fickan.

När hon kom hem tog hon fram den och vände den nästan ömt i sin hand. Cotys puder. Vad skulle pappa och mamma sagt? Det var dyrt, det där. Det var en bok hon borde köpt. Men det fick väl vara då. Försiktigt öppnade hon asken. Hon tog bort papperet som låg överst. Det föll på golvet. Där låg pudervippan. Inte en sådan där stor utan en liten platt med rosa siden på baksidan. Det var mycket elegant och förtjusande. Och så gott det luktade. Elin

DEN BÄSTA I KLASSEN

pudrade sig med blundande ögon. Ett par puderkorn flögo in i näsan. Och hon drog njutningsfullt efter andan. Hon tittade sig i spegeln. Nej. Det var bestämt inte bra. Det var ojämnt. Så gjorde hon om det med öppna ögon. Näsan, som var så röd och litet blank, blev svagt skär, kindernas bondska färg dämpades betydligt.

Så gick hon in till matbordet. Hon tyckte att de andra borde känt, hur gott det luktade om henne. De borde märkt någon förändring hos henne. Men ingen tittade på henne. Sture kom sist just när soppan redan gått bordet runt. Han slog sig ned på sin plats bredvid Elin. Han såg ut att vara på dåligt humör. Han hade en hemskrivning som han oupphörligt skjutit upp, och nu skulle den vara färdig inom något mer än en vecka. Den skulle handla om "Orsakerna till Englands storhet och makt i den nya tiden". Vad visste han om detta? Och det var ändå det enda ämne han funnit möjligt att skriva om. Ett par andra: "Är det sant att ungdomen nu är mindre ideellt anlagd, än den var för fyrtio år sedan?" och "Vad menar du med en gentleman?" borde ju varit mycket lämpliga för honom, ansåg han.

DEN BÄSTA I KLASSEN

Men hur det var kom han sig inte för med att börja med dem. Allt det där hade det blivit för långt att skriva om. Englands storhet däremot... Om den visste han lagom litet, trodde han. Till sist upptäckte han, att han visste alltför litet. Och ingen kände han som kunde hjälpa honom. Klasskamraterna som ändå inte hade reda på mycket mera voro minsann ena själviska prissar som gömde på det lilla de kunde för att själva begagna det.

Medan han satt och grubblade på detta, föll hans blick på Elin. Hon! Vem var det, som hade sagt att Elin var bäst i klassen och styv i uppsatsskrivning? Margit, den söta apan, som visst aldrig kunde sina läxor! En tanke tog hastigt form. Elin kunde säkert hjälpa honom. Om han skulle be henne? Men han hade inte varit vidare artig mot henne den här tiden. Var hon inte kär i honom? Det kanske han tagit fel i. Om han skulle pröva sin tjuskraft? Det vore mödan värt, fast bara för den där skrivningens skull. Han vände sig mot henne. Det var något nytt hos henne. Något... Med vidgade näsborrar sög han in en viss doft han väl kände till. Puder!

DEN BÄSTA I KLASSEN

Elin hade pudrat sig! Han böjde sig närmare med ett glatt småleende. Hon såg helt enkelt skaplig ut! Det gjorde honom ännu mer benägen för att antaga hennes hjälp.

— Elin, sade han.

Nu såg hon på honom med en underlig, nästan skrämmd blick. Det var väl bäst att gå rätt på saken! Medan tallrikarna byttes och de andra inackorderingarna pratade med varandra tvärsöver bordet, förtrodde han sina bekymmer åt Elin. Det gick lätt. Och när måltiden var slut, bad han att han nu efter middagen skulle få titta in i hennes rum med sina böcker.

Inkommen till sig, bytte han beskäftigt kavaj. Han hade en brun sammetskavaj med snörmakerier. En gång i januari hade det varit gästspel på Österköpings lilla teater. Förste älskaren hade burit ett sådant plagg. Och sedan hade Sture inte haft någon ro, förrän han hade skaffat sig ett likadant. Det var egentligen en arbetsrock, och han arbetade ju så litet. Men vad gjorde det? Han brukade spatsera omkring i sitt rum eller sträcka ut sig på den knarrande sängen med blickarna riktade mot taket och ömt strykande med

DEN BÄSTA I KLASSEN

sina långa pojkhänder över tyget. Hans far var kapten och bodde i en annan mindre stad. De hade aldrig haft gott om pengar hemma. Kanske var det därför också, som Sture hade börjat längta efter allt som såg vackert och fint ut. Sammet var hans förtjusning. Han plögade säga, "helt poetiskt" — han beundrade sig själv för uttrycket, fastän han hade läst det i en roman — att sammet påminde om en vacker flickas kind. Sådana där liknelser tyckte han om. Flickorna blevo så lätt kära i honom, när han kom med dem. Han var redan en Don Juan, en småstads-Don Juan med blankt uppstruket hår, som lukade pomada, med fylliga läppar och klara ögon.

Men redan från början hade han en viss metod med sin kurtis. Han sökte dem som kunde vara nyttiga för honom, som kunde ge honom något i utbyte. Där fanns en flicka, som han uppvaktade för att hennes far var något i styrelsen för föreningen, som hade teaterbyggnaden. Hon bjöd honom ibland vid tillfälle med sig. Han älskade teatern. En annans pappa hade ett konditori. Bakelser voro heller ingenting att förakta. Hans pretentioner voro ju inte så stora

DEN BÄSTA I KLASSEN

ännu. En gång skulle det gälla de unga damernas plånböcker. Han visste det icke själv. Han lät bara sina anlag frodas i en fet jordmån av själviska tankar och ljum erotik. Nu var det Elin och skrivningen...

Han steg in till henne i sin bruna sammetsrock med snörmakerier. Ett par böcker han hade skaffat sig som källor hade han ändå inte glömt. Pudret på Elins kinder dämpade hennes rodnad. Men som vanligt tårades hennes ögon. Två huvuden böjde sig nu över böckerna. Det hade icke gått lång stund, förrän Sture upptäckte att Elin var en alldeles ypperlig hjälp för honom. Hon slog fort reda på upplysningar som han inte ens hade tänkt på att söka, och hon kom med anmärkningar som voro förbluffande kloka och riktiga. Hon blev helt ivrig, uppriktigt intresserad av ämnet. Med sitt nyktra förstånd försökte hon sätta sig in i saken. De böcker han kommit med voro visst inte tillräckliga, sade hon. Redan i morgon skulle hon själv genomsnoka skolbiblioteket. Hon skulle säkert finna det de behövde. Hon tycktes för resten på förhand veta en hel del om Englands historia. Det var ju också

DEN BÄSTA I KLASSEN

åsikter som man måste bära fram och som skulle vara egna och självständiga. Och hon tittade på honom. Om hon bara hade fått det uppsatsämnet själv! Hon skulle kunna göra något av det. Han ville ingenting hellre. Om han inte skämts, skulle han erbjudit henne att skriva hela uppsatsen. Men så sade hon:

— Jag kan väl ändå inte så mycket som du.

Då rätade han upp sig i sin sammetsrock.

De kunde ju inte göra mycket den här aftonen. I morgon skulle hon leta reda på de där böckerna! Han tittade i taket och runtomkring i hennes enkla rum och tänkte att det säkert måste bli en fin uppsats.

Han behövde ju inte ens flirta med henne. Men när han av misstag lade sin hand över hennes, där den vilade på en bok, ryckte hon till litet flämtande. Sedan vidrörde han hennes hand då och då. För Elin var det en kolossal upplevelse. För honom betydde det ju ingenting alls. Jo, han skulle få sin uppsats färdig! Det var han nu säker på. Skymningen föll över rummet. Elin hörde redan de välkända stegen, då fröken Ek kom över tamburen, och taxens tassande på mat-

DEN BÄSTA I KLASSEN

tan. Nu gick fröken Ek ut med hunden. Då var det ju tid att tända lampan. Men Elin dröjde. Detta var således kärleken! Händer som snuddade vid varandra. En skymning som milt suddade ut alla konturer. En doft av pomada och av Cotys puder. Ty också pudret hörde dit. Det var för hans skull hon hade köpt den dyra asken. För att försköna sig, för att göra sig fin, mer lik de andra flickorna. Varför tänkte hon just på Margit, den slarvan? Hon var väl den sötaste. Nu snuddade hans hand vid hennes igen... Det for en ilning genom henne.

Hon steg tungt upp och tände lampan. Åter var rummet där. Skymningen brast sönder. De fula bruna möblerna trädde fram, vardagliga och nötta, sängen med sitt trasiga överkast. Men vid spegeln på byrån glänste den gyllene puderdosan.

Det blev nu några arbetsamma dagar för Elin. Utom skolarbetet måste hon också tänka på "Orsakerna till Englands storhet och makt i den nya tiden". Efter skolans slut grävde hon i biblioteket. Hon fann en hel mängd användbar litteratur. Hon klottrade en anteckningsbok full med

DEN BÄSTA I KLASSEN

anteckningar. Hennes kärlek tycktes till och med göra hennes hjärna mottagligare än vanligt för de torraste notiser och fakta som kunde vara till gagn för Stures uppsats. Om eftermiddagarna kom han in i hennes rum, och de lutade sig över böckerna, hon ivrig, blossande varm, följande med ett trubbigt pekfinger raderna i sin anteckningsbok, som han med en min av nonchalans och loj belåtenhet helt enkelt skrev av.

Detta att Sture nu ständigt sökte upp henne gjorde henne upprymd och lycklig. Hon glömde snart att det blott var för uppsatsens skull han sökte hennes sällskap. Hon kanske inte var så ful, som hon alltid hade tyckt! När hon satt i klassen och hörde på lärarinnornas ord, rak i ryggen och med sammanknäppta händer, som det var hennes vana, drömde hon små fåfänga drömmar, sådana som aldrig förr föresvävat henne.

Hon mönstrade flickornas klänningar. Hon skulle väl kunna vara likadant klädd! Varför hade hon inte tänkt på det? Hon skulle skriva hem och be om pengar. Och sådana skor hon hade! Det skulle vara en slejf över vristen och

DEN BÄSTA I KLASSEN

hög klack! Hon hade bara inte brytt sig om det. Nu gjorde hon det! Puderdosan var hennes tröst. Men det räckte inte bara med puder. Tusen saker skulle till! Och så såg hon Stures vackra ansikte och kände hans hand mot sin i skymningen. Då böjde hon sig över algebran, som låg framför henne på pulpeten, och tvärsöver sidan skrev hon: "Jag älskar Sture."

Framför henne och bakom henne viskade flickorna och skrapade med fötterna mot golvet. Lärarinnans röst ljöd entonig långt bortifrån. I solljuset, som föll i en bred strimma genom rummet, dansade dammkornen glittrande, ty det var vår.

Och så en dag sprang Sture i fatt henne på gatan. Hon promenerade med honom utmed ån. Knopparna i allén hade brustit ut. Vattnet rann fort under bron, lysande av solen. På andra sidan gatan var en blomsterbutik.

— Kom med, sade han.

Han hade den dagen fått pengar hemifrån. De gingo in i butiken. Där var en fuktig, varm luft. Sture var sparsam, då det gällde att ge bort. Han tyckte inte om att ge. Men uppsatsen var

DEN BÄSTA I KLASSEN

strax färdig, och sedan skulle icke Elin se mycket av honom. Det visste han ju. Därför ville han ta avsked på ett fint sätt. Och han köpte en bukett violer. En helt liten. Men den doftade starkt. Han bad bodbitrådet om en knappnål, och lutande sig över Elin fäste han buketten på hennes pälskrage. Fröken i blomsteraffären såg leende på. Men hon såg ändå inte den blick av tacksamhet Elin gav Sture.

— Tack, viskade hon, halvkvävd av glädje.

— Å, för all del, sade Sture, smått besvärad.

Han räknade noga de slantar han fick tillbaka och knäppte igen portmonnän med en liten smäll. Utgiften hade kanske varit onödig. Flickan smälte ju ändå av lycka.

När Elin kommit in i sitt rum, blev hon stående på golvet med strålande ögon. Hon lade huvudet på sned, och kinden snuddade vid kappkragen med violerna. Så de doftade! Hon tänkte åter på hagen där hemma. På vårarna fanns det violer där, fullt, så att man måste gå försiktigt för att inte trampa på dem. Hennes fantasi flög runt den där hagen som en fågel, en svala. Nu gingo hon och Sture där. Han plockade violer,

DEN BÄSTA I KLASSEN

och han fäste dem på henne. Nej, han lät dem, doftande och fuktiga, regna över hennes hår och över hennes heta ansikte. Kanske tänkte hon egentligen på kyssar, men i tankarna sade hon violer.

Den natten sov Elin oroligt. Hon drömde oupphörligt att hon var nära att falla, ja, hon föll slutligen i något svart, svindlande. Någon borde fånga upp henne. Men ingen hand sträcktes ut.

III.

Ett par eftermiddagar senare hade fru Sallén kafferep på kvällen för sina inackorderingar. Det var hennes namnsdag, och den firade hon alltid på detta sätt.

Elin levde alltjämt i lycksalighet. I skolan väntade hon ivrigt på att klockan skulle ringa och lektionerna vara slut för dagen, så att hon skulle få träffa Sture. Försummade hon kanske sitt eget skolarbete? Det tänkte hon ej på. Vad betydde det? Och Englands storhet och makt voro ringa i jämförelse med den blonde Stures makt över hennes flickhjärta. Hon märkte inte alls

DEN BÄSTA I KLASSEN

vilken nytta han drog av henne. Hur han stal hennes tankar och synpunkter, åt upp dem som han inne hos konditorns dotter brukade snaska bakelser. Sådan var hon och skulle alltid förbli, godhjärtad, hjälpsam, slösande med sina gåvor. Och sådan var han och skulle alltid förbli: egennyttig, otacksam, sneglande efter vinsten utan att lämna något i utbyte.

Elin skulle också in till fru Salléns kafferep. Hon rev halvgråtande i sin garderob, ty hon kunde inte finna något nog fint att sätta på sig. Slutligen stod hon där klädd i sin bruna klänning, som hon brukade spara till söndagarna. Den var alls inte vacker, med en smal fyrkantig uringning som tycktes göra henne ännu bredare i ansiktet. Hon pudrade sig. Ack, så röd den näsan var! Och de tjocka kinderna! Men hennes ögon strålade och gjorde henne nästan söt. Det såg hon inte!

Inne i salen stod man i ring kring kaffebordet. Det låg fest i luften. Fru Sallén hade en svart sidenklänning på sig, och på kinderna brunno ett par skära fläckar. Denna dag hade alltid firats i prästgården. Grannarna brukade komma. Hen-

DEN BÄSTA I KLASSEN

nes man gratulerade henne redan på morgonen med en present. Och i flera dagar hade kokerskan bakat kakor. Hon hade gamla underbara recept på allt möjligt småbröd. I en prästgård måste man ha en massa småbröd och tårter. Så var bruket, och denna enda dag på året slog också fru Sallén på stort för sina inackorderingar. En vit duk låg på bordet. En blomkruka stod på duken, och kring den voro mängder av fat med bakverk utplanterade. En tårta grant utstyrd med glasyr och gelé ståtade vid bordsändan, där en gammal bukig kaffekanna av riktigt silver sken och blixtrade i det elektriska ljuset. En doft av läckra kakor och nykokt kaffe hade jagat undan det vanliga tråkiga matoset från köttbullar och fruktsoppor.

— Var så goda, sade fru Sallén artigt med en liten nigning.

Hon var åter prästfrun på landet, så omtyckt för sitt behagliga sätt. De sju magra åren, de sju magra nöten, veko åt sidan, och de feta och lyckliga återtogo sin plats, som om de aldrig varit borta. Ömt lyfte fru Sallén den bukiga silverkannen, som talade om välstånd, och hällde det

DEN BÄSTA I KLASSEN

starka kaffet i kopparna. Herr Blom i svart kostym och med en kråsnål i form av en lyckosko steg, mysande och gnuggande händerna, fram till bordet och fick sin kopp efter damerna.

Som genom en överenskommelse satte sig inte gästerna på sina vanliga platser. Fröken Åberg och herr Alm lutade sig tillsammans över ett kakfat. Fröken Ek och herr Blom sutto bredvid varandra muntert snattrande, och fröken Tullan i rött siden slog sig ned framför själva tårtan bredvid fru Sallén. Bara Elin och Sture sutto som vanligt tillsammans. Sture hade rentav smoking på sig, om för att fira fru Sallén eller sin skrivning var ovisst. Men han tog sig utomordentligt bra ut.

Elin var lycklig. Lycklig i sin bruna klänning med den fyrkantiga lilla urringningen! Hon lyssnade förtjust till sorlet, urskiljande Stures lätta skorrande röst bland de andras. Och hon åt av alla de goda kakorna Sture bjöd henne. Deras händer snuddade igen vid varandra. Elin såg blygt bort till herr Alm och fröken Åberg. Nu rörde också han vid hennes hand. Hon tittade upp under sin lustiga lock på herr Alm. Var hon väl

DEN BÄSTA I KLASSEN

så lycklig som Elin? Omöjligt! Den goda trakteringen, det starka kaffet, som var en ovanlig sak i det hushållet, gjorde att stämningen steg. Alla kände sig vänliga till mods. Man skrattade åt minsta småsak. Och när kaffet dukats bort och herr Blom bar in en flaska punsch, som han presenterade "namnsdagsbarnet", såsom han kallade fru Sallén, blev det ett sorl i rummet som på en riktig bjudning, då en hop glada människor äro tillsammans. Det malda köttet var glömt. Den klimpiga soppan glömd också.

Fröken Tullan satte sig vid pianot, och snart trillade tonerna ut i rummet som en påse ärter, ty fröken Tullan spelade på det gamla sättet med en massa löpningar och drillar och högt lyfta fingrar. Sedan bad man herr Blom sjunga. Och han ställde sig vid pianot med allvarlig min, med sin lyckosko i halsgropen, och hans sång kom djupt nedifrån, så mörk och så dyster att ingen kunde begripa att det var den lille glade och mysande herr Blom som åstadkom detta.

Sture drack av punschen och blev alldeles röd och pratade mycket. Men Elin satt stilla och rak med händerna knäppta i knäet, som hon brukade

DEN BÄSTA I KLASSEN

sitta i skolan, och hörde på allt, och hennes ögon strålade.

Någon öppnade dörren, och luftdraget från tamburen svepte in i det rökiga och varma rummet, så att Elin ryste till och häftigt vände sig om. På tröskeln stod Margit, hennes klasskamrat, med en blombukett i handen. Hon gick fram till fru Sallén och neg och hälsade från sin mamma, som var sjuk och därför inte kunde komma själv. Fru Sallén och Margits mor voro gamla bekanta. Men från det ögonblicket Margit kom, förändrades allt för Elin. Margit gick omkring och hälsade på alla. Sist kom hon fram till Sture. De tycktes känna varandra mycket väl. Hon hade en blå sammetsklänning på sig och en liten spetskrage kring den vita halsen. Sture och Margit drogo sig bort i ett hörn. Han sprang efter konfekt åt henne och ett litet glas punsch.

Elin såg Sture böja sig över Margit i sin svarta smoking, pratande och gestikulerande. Margit stämde upp små pärlande skratt. Elin satt kvar vid bordet och stirrade framför sig. Hon tyckte att det kalla luftdraget dröjde kvar i rummet, fastän dörren till tamburen stängts.

DEN BÄSTA I KLASSEN

Hon hörde de andra prata och skratta, men hon tyckte nu att skrattet lät elakt. Hon frös. Hennes ögon fylldes av tårar.

Hon märkte inte ens att Margit och Sture smugit sig ut ur rummet. Men när hon själv gick ut i tamburen för att gå in till sig, stötte hon på dem i den halvmörka tamburen. Han höll Margit hårt i famnen och försökte kyssa henne.

Dörren slog igen till Elins rum. Hon stod flämtande där inne, andfådd som om hon sprungit. Trevande omkring sig, gick hon fram till skrivbordet och tände lampan. Det blev skuggor i vråarna, och en stor svart fläck bredde ut sig i taket. Elins blick föll på skrivbordet. Där lågo böckerna om England uppslagna och hennes svarta anteckningsbok med blyertspennan mellan bladen. Hon hade just i dag fogat några anmärkningar till de övriga. Uppsatsen var så gott som färdig. Sture hade bara att sammanbinda de olika delarna och skriva rent.

Ja visst, uppsatsen var färdig. Hennes arbete var ju slut. Och med ens förstod hon att Sture alls icke menat någonting med sin vänlighet mot henne. Han som de andra, som flickorna i sko-

DEN BÄSTA I KLASSEN

lan, ville ju bara ha hennes hjälp. Varför hade hon inbillat sig något annat? Hur hade hon kunnat det? Våren hade förvirrat henne, solen hade bländat henne, de bristande knopparna, blomdoften i planteringarna, allt detta som denna tid spelade i luften och kom vattnet under bron att glittrande dansa hade gjort henne huvudyr. Och hans blombukett — hans violer! Hon grät. Hon snyftade som ett barn, grimaserande med sitt breda ansikte.

Hon gick fram till spegeln och tog hastigt violbuketten, som hon stuckit in där. Hon löste upp den. Violerna prasslade i hennes hand. De föllo på mattan. De skulle ha regnat över hennes ansikte, fuktiga och doftande, men de voro nu vissnade och torkade, berövade all sin doft.

Nu tog hon sin anteckningsbok. Men hon rev inte sönder den. Hon bläddrade igenom den och tillsatte ett par förtydligande överskrifningar där meningarna kunde vara svåra att tolka. Hon satt där, den bästa flickan i klassen, och gjorde färdigt det arbete hon åtagit sig. Så gick hon ut i tamburen. Inackorderingarna hade gått in till sig.

DEN BÄSTA I KLASSEN

Margit var försvunnen. Sture gläntade på sin dörr. Kanske hade han ändå litet samvetsqual.

— Är det färdigt nu? frågade han.

Hon gick fram till honom och stack brådskande anteckningsboken i hans hand.

— Ja, det är färdigt nu, mumlade hon. Var så god!

Han lyste upp och tog emot boken.

Men hon hörde inte hans svar. Hon hade sprungit tillbaka till sitt rum och åter slagit igen dörren.

IV.

Det var lektion i algebra i sjätte klassen i flickläroverket. Elin satt vid sin pulpet rak i ryggen. Men hon hörde inte på. Det var varmt i rummet. Solen föll in genom fönstret. Ett träd stod därutanför, och en kvist full av nyss utslagna knoppar rörde vid rutan. Flickorna bakom henne viskade och flyttade oroligt sina fötter.

Elin ryckte till. Lärarinnan hade nämnt hennes namn.

— Jag har glömt min bok, sade hon litet

DEN BÄSTA I KLASSEN

leende åt Elins förskräckta min. Vill Elin låna mig sin?

Elin tittade ned i sin algebra. Där stod något skrivet tvärsöver den blanka sidan.

— Genast, sade Elin.

Hon tog gummit och utplånade hastigt det skrivna. Så steg hon upp och räckte boken till lärarinnan.

Elin hade suddat ut de underliga orden:

”Jag älskar Sture.”

N A T T K L U B B

Säll är then som icke wandrar vthi the
ogudachtigas råd/ och icke träder in vppå
the syndares wägh/ eij heller sitter ther
the bespottare sittia.

Psaltaren.

FEL PÅ PERSON.

TRETTIOÅRIG ADELSDAM PÅ NATTKLUBB.

Plötsligt minns jag vad räven sade,
ett vist ord om rönnarnas röda bär:
"Dom e sura." O, den som hade
just den räven här!

*Pilsner och brännvin och par som tumla.
Flickor som kraxa i tobakssky.
Herrar med bistra pannveck som mumla...
Där ute går månen helt tyst i ny,*

*och parkerna sucka matta av ånga
och svettas ut solens förfärliga ljus
medan små blomkalkar ångestfullt fånga
droppar från trädens högsommarrus.*

FEL PÅ PERSON

*Hela tiden pratar i mitt öra
en låg och sällsamt envis röst.
Koppla bort den, jag vill inte höra!
— Jag måste se dig, du är Ögontröst.*

*Du har smala, ringlösa händer, flicka.
Giv mig blott ännu en sugande kyss.
Låt oss döda natten med att dricka,
dansa, famna, kyssa — liksom nyss.*

*Jag skall föra dig till fjärran länder,
där är annan, finare musik.
Må det bli aska utav andras bränder,
du skall bliva mycket rik.*

*Rik på kärlek, bryggd av andras smärta
och byggd på rödan gull.
Du skall bo uti ett slott och i mitt hjärta
allt för din stora skönhets skull...*

*Tänk, i den stunden jag frestas att svara
att jag vill följa på denna seglats,
ty jag har tröttnat att småsnålt spara
min dygd som tar en så himla stor plats.*

TRETTIOÄRIG ADELSDAM PÅ NATTKLUBB

*Ja, jag vill också dricka och röka
och kyssa och älska för oviss slant,
led på alla de år som försöka
att skrynkla mig till en gammal tant.*

*O hur jag hatar de namn vilka ända
på -stjerna, på -crona, på -hielm och på -skiöld.
Ini min kropp de sig ständigt vända
och bulna till en förskräcklig böld.*

*Raskt, låt den spricka! Du dummaste bracka,
du har just inte min älskades röst,
men får jag be dig högljutt knacka
flott på en pilsner åt mig först?*

*Här är livet. Det blir nog värre
om en timme eller två.
Ack, du generöse herre,
nu är pudret på!*

*Nu skall jag på huvet vända,
visa fram min mun så röd
och ett eldigt ögonkast dig sända,
viska: Obekante, nöd*

FEL PÅ PERSON

är mig okänd. Se, mina tänder äro vita,
snart mitt hår också.

Men jag älskar blommande lena ord, att lita
på, och jag — jag... Då

förstod jag... Borden vacklade,
glas klungo till i en gäll melodi.
Det var bara en full bourgeois som kacklade
nyss om kärlek och gol poesi!

Och jag var inte ens hans brud för natten.
Det var Lillan, lokalens clou,
som lotsar vrak över timmarnas mörka vatten,
dit där dygnprinsessorna bo.

Nu vill jag vara ensam! Ingen fara.
Ej någon borgartupp med eldröd kam
locka skall mig i sin snara,
bringa dygd på skam.

Men plötsligt jag minns från rävarnas håla
ett vist ord om rönträdens röda bär.
"De äro så sura." Då ville jag skåla
i ädlaste druvvin med en mickel här!

INNEHÅLL.

<i>Filipin. Ungdom spelar om guldoranger</i>	5
--	---

SMÅTT LIV.

Delat rum på Kammakaregatan	11
Nyårsförlovning	33
Bröllop i all enkelhet	49
Rosen från bilen	67
Ett träd utanför ett fönster	87
Små	106
Tåget går	118
Varför kan du inte tala?	133
Tecken på himlen	156
Snigeln och flickan	177
Förlorade sonens återkomst	196
Den tillbakatrollade julen	222
Den bästa i klassen	244

NATTKLUBB.

<i>Fel på person. Trettioårig adelsdam på nattklubb</i> ..	283
--	-----

AGNES VON KRUSENSTJERNA

- NINAS DAGBOK..... (1917)
ANDRA UPPLAGAN. 3: 75.
- HELENAS FÖRSTA KÄRLEK..... (1918)
5: 75.
-
- TONY VÄXER UPP (1922)
8: 50.
- TONYS LÄROÅR (1924)
9: 50.
- TONYS SISTA LÄROÅR..... (1926)
7: 75.
-
- EN DAGDRIVERSKAS ANTECKNINGAR (1923)
TREDJE UPPLAGAN. 6: 75.
- FRU ESTERS PENSIONAT..... (1927)
7: 50.
- HÄNDELSER PÅ VÄGEN (1929)
5: 75.
- EN UNG DAM FAR TILL DJURGÅRDSBRUNN (1933)
ANDRA UPPLAGAN. 5: 75.
- DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN..... (1933)
5: 75.
-
- FRÖKNARNA VON PAHLEN.
- I. DEN BLÅ RULLGARDINEN (1930)
ANDRA UPPLAGAN. 7: 50.
- II. KVINNOGATAN (1930)
7: 50.
- III. HÖSTENS SKUGGOR (1931)
7: 50.
- IV—VI. (UNDER FÖRBEREDELSE.)
-

6000025733

Göteborgs universitetsbibliotek

1678
JOHN JOHNSON
BOKBINDARE
GÖTEBORG

